

Ang Maayong Balita
Bahin Kang Jesu-Cristo Sumala Kang

LUCAS

Chapter 1

Pasiuna

¹⁻³ Halangdon nga Teofilo:

Daghan na ang nagsulat mahitungod sa mga nanghitabo dinhi kanato. *Gisulat nila ang mahitungod kang Jesus* sumala sa gibalita kanato niadtong mga tawo nga nagsangyaw sa Maayong Balita ug nakakita mismo sa mga panghitabo gikan pa sa sinugdanan. Mao nga gisusi ko gayod pag-ayo kining tanan gikan pa sa sinugdan. Unya akong nahunahunaan nga isulat usab kanimo kining maong mga panghitabo sa maayong pagkahan-ay, ⁴ aron imong masiguro nga tinuod gayod ang mga butang nga gisulti kanimo.

Nagpakita ang Anghel kang Zacarias

⁵ *Ingon niini ang nahitabo*: Niadtong panahon nga si Herodes ang hari sa Judea, may pari didto nga ginganlan ug Zacarias nga gikan sa kaliwat sa banay ni Abias nga mga pari. Ang iyang asawa mao si Elisabet nga kaliwat usab sa mga pari. ⁶ Silang duha nagkinabuhi nga matarong atubangan sa Dios. Gituman gayod nila ang tanang mga sugo ug balaod sa Ginoo. ⁷ Apan wala silay anak, kay dili makaanak si Elisabet ug tigulang na usab kaayo sila.

⁸ Unya, miabot ang adlaw nga ang grupo nila ni Zacarias mao na ang mag-alagad sa Dios didto sa templo. ⁹ Nagripa sila sumala sa nabatasan nilang mga pari, ug si Zacarias mao ang napilian nga magsunog ug insenso didto sa halaran. Busa misulod siya sa templo. ¹⁰ Samtang nagasunog siya ug insenso didto sa sulod, daghang mga tawo didto sa gawas ang nag-ampo.

¹¹ Unya nagpakita kaniya ang anghel sa Ginoo nga nagatindog didto sa tuong dapit sa halaran nga iyang ginasunogan sa insenso. ¹² Sa dihang nakita kini ni Zacarias gikulbaan siya ug nahadlok.

¹³ Apan miingon ang anghel kaniya, “Ayaw kahadlok, Zacarias! Gidungog sa Dios ang imong mga pag-ampo; si Elisabet nga imong asawa manganak ug batang lalaki. Nganlan mo siyag Juan.

¹⁴ Magmalipayon gayod ikaw tungod kaniya, ug daghan usab ang magmalipayon tungod sa iyang pagkahimugso. ¹⁵ Kay mahimo siyang talahuron^a atubangan sa Ginoo. Dili gayod siya moinom ug bino o uban pang ilimnon nga makahubog. Bisan anaa pa siya sa sabakan sa iyang inahan ang Espiritu Santo anaa na kaniya. ¹⁶ Ug pabalikon niya ang daghang mga kaliwat ni Israel ngadto sa Ginoo nga ilang Dios. ¹⁷ Mag-una siya sa Ginoo aron iyang andamon ang mga tawo alang sa pag-abot sa Ginoo. Himuon niya kini pinaagi sa Espiritu *Santo* ug sa gahom nga sama sa nabatonan ni Elias. Pabalikon niya ang kalumo sa mga amahan ngadto sa ilang mga anak, ug ang mga masinupakon sa Dios iyang pabalikon ngadto sa panghunahuna nga matarong.”

¹⁸ Miingon si Zacarias sa anghel, “Unsaon ko man pagsiguro nga tinuod ang imong gisulti kanako? Tigulang na man ako ug ang akong asawa.”

¹⁹ Mitubag ang anghel, “Ako si Gabriel nga alagad sa Dios. Ang akong puwesto didto gayod sa iyang atubangan. Gisugo niya ako aron sa pagsulti kanimo niining maayong balita. ²⁰ Apan tungod kay wala ka man motuo sa akong gisulti, maamang ka hangtod sa adlaw nga matuman kining akong gisulti kanimo. Matuman gayod kini inig-abot sa adlaw nga gitakda sa Dios.”

^a 15 talahuron: *sa literal*, dako.

²¹ Ang mga tawo didto sa gawas nagpadayon sa paghulat kang Zacarias. Natingala sila ngano nga nadugay siya didto sa sulod sa templo. ²² Sa paggawas na niya, dili na siya makasulti ug tungod niini nagsinyas na lang siya sa mga tawo. Nasabot nila nga may gipakita ang Dios kaniya didto sa sulod sa templo. Sukad niadto naamang na siya.

²³ Pagkahuman sa iyang turno sa pag-alagad sa templo, mipauli siya. ²⁴ Paglabay sa pipila ka adlaw, nagburo na si Elisabet. Sulod sa lima ka bulan wala gayod siyay gawas-gawas sa ilang balay. ²⁵ Miingon siya, “Gikaloy-an gayod ako sa Ginoo. Karon gikuha niya kanako ang kaulawan,^a tungod kay kaniadto dili man ako makaanak.”

Ang Pagkatawo ni Jesus

²⁶ Sa dihang unom na ka bulan ang pagburo ni Elisabet, gisugo pag-usab sa Dios ang anghel nga si Gabriel nga moadto sa Nazaret, usa ka lungsod sa Galilea. ²⁷ Gipadala siya didto sa ulay nga babaye nga ginganlag Maria. Si Maria kaslonon na kang Jose, nga usa sa mga kaliwat ni *Haring David*. ²⁸ Sa pag-abot sa anghel didto kang Maria, miingon siya, “Maria, magmalipayon ka, tungod kay ang Ginoo uban kanimo ug gipanalanginan niya ikaw.” ²⁹ Sa pagkadungog ni Maria niini nahasol siya pag-ayo, ug iyang gihunahuna kon unsa ang kahulogan niini. ³⁰ Miingon ang anghel kaniya, “Ayaw kahadlok, Maria. Dakong dungog ang gihatag sa Dios kanimo. ³¹ Magburo ka ug manganak ug lalaki, ug Jesus ang imong ingalan kaniya. ³² Mahimo siyang bantogan ug pagatawgon siya nga Anak sa Labing Halangdon nga Dios. Ihatag sa Ginoong Dios kaniya ang gingharian sa iyang katigulangan nga si David. ³³ Maghari siya sa mga kaliwat ni Jacob hangtod sa kahangtoran; ang iyang gingharian molungtad sa walay kataposan.”

³⁴ Miingon si Maria sa anghel, “Unsaon man niini pagkahimo, nga wala pa man akoy bana?” ³⁵ Mitubag ang anghel, “Mokunsad kanimo ang Espiritu Santo ug ang gahom sa Labing Halangdon nga Dios magpabilin kanimo. Busa ang balaan nga bata nga imong ipanganak pagailhon nga Anak sa Dios. ³⁶ Tan-awa ang imong paryente nga si Elisabet. Ang uban nag-ingon nga dili na siya manganak tungod kay tigulang na kaayo siya. Apan karon unom na ka bulan ang iyang pagburo, ³⁷ tungod kay mahimo man sa Dios ang tanan.”

³⁸ Miingon si Maria, “Sulugoon ako sa Ginoo; matuman unta kanako ang imong gisulti.” Ug unya mibiya ang anghel kaniya.

Mibisita si Maria kang Elisabet

³⁹ Sa paglabay sa pipila ka adlaw nangandam si Maria ug nagdali pag-adto sa usa ka lungsod didto sa kabukiran sa Judea. ⁴⁰ Misulod siya sa balay ni Zacarias ug nangumusta kang Elisabet. ⁴¹ Sa pagkadungog ni Elisabet sa pagpangumusta ni Maria, milihok pag-ayo ang bata sa iyang tiyan. Gigamhan si Elisabet sa Espiritu Santo. ⁴² Ug sa makusog nga tingog miingon siya, “Sa tanan nga mga babaye ikaw lang ang gipanalanginan sa Dios ug ingon niini! Gipanalanginan usab niya ang imong ginaburo. ⁴³ Dako gayod ang akong dungog tungod kay gibisitahan ako sa inahan sa akong Ginoo. ⁴⁴ Kay bisan gani ang bata sa akong tiyan malipayon nga milihok sa dihang nadunggan ko ang imong pagpangumusta. ⁴⁵ Bulahan gayod ikaw nga nagtuo nga matuman kanimo ang gisulti sa Ginoo!”

Ang Pagdayeg ni Maria sa Dios

⁴⁶ Miingon si Maria, “Nagadayeg gayod ako sa Ginoo!

⁴⁷ Ug malipayon ang akong espiritu tungod sa Dios nga akong Manluluwas.

⁴⁸ Kay gihinumdoman niya ako nga iyang ubos nga sulugoon. Sukad karon, magasulti ang tanang mga tawo nga bulahan ako,

^a 25 kaulawan: *usa ka kaulawan kaniadto alang sa usa ka babaye ang dili makaanak.*

⁴⁹ tungod sa mga katingalahan nga gihimo sa gamhanang Dios kanako.

Matarong siya ug talahuron labaw sa tanan.

⁵⁰ Gikan pa sa sinugdan may kaluoy na siya sa mga tawo nga nagatahod kaniya.

⁵¹ Gipakita niya ang iyang gahom pinaagi sa iyang mga gihimo.

Giabog niya ang mga tawo nga mapahitas-on sa ilang kaugalingon.

⁵² Gipakanaog niya ang mga gamhanang hari sa ilang trono.

Ug gipataas niya ang mga mapainubsanon.

⁵³ Gitagbaw niya sa mga maayong butang ang mga gigutom.

Apan gihinginlan niya nga wala gayoy dala ang mga adunahan.

^{54,55} Gitabangan niya kita nga iyang mga sulugoon, nga mga kaliwat ni Israel,

Kay wala niya kalimti ang iyang mga saad sa atong mga katigulangan,

nga kaloy-an niya sa walay kataposan si Abraham ug ang iyang mga kaliwat!”

Mao kini ang gisulti ni Maria. ⁵⁶ Ug mipuyo siya didto sa ilang Elisabet ug mga tulo ka bulan, ug unya mipauli siya.

Ang Pagkatawo ni Juan nga Tigbautismo

⁵⁷ Unya miabot ang panahon sa pagpanganak ni Elisabet, ug nanganak siya ug lalaki. ⁵⁸ Sa pagkadungog sa iyang mga silingan ug mga paryente nga dako ang kaluoy sa Ginoo kaniya, nakigduyog sila sa iyang kalipay.

⁵⁹ Sa walo na ka adlaw ang bata, miadto ang mga silingan ug mga paryente aron sa pagtuli kaniya.^a Zacarias unta ang ilang ingalan kaniya sama sa iyang amahan, ⁶⁰ apan wala mosugot si Elisabet. Miingon siya, “Dili mahimo, kinahanglan nga Juan ang ingalan kaniya.” ⁶¹ Miingon sila kaniya, “Apan wala gayod kamoy paryente nga sama niana ug ngalan.” ⁶² Ug ilang gisinyasan ang amahan kon unsay iyang gusto nga ingalan sa iyang anak. ⁶³ Misinyas siya nga hatagan siya ug sulatanan. Ug dayon misulat siya, “Nganli siyag Juan.” Natingala gayod silang tanan. ⁶⁴ Dihadiha nakasulti si Zacarias ug gidayeg niya ang Dios. ⁶⁵ Gikulbaan ang tanan niyang mga silingan sa balita mahitungod sa tanang panghitabo, ug mikaylap kini sa tanang dapit sa mga kabukiran sa Judea. ⁶⁶ Ang tanang mga tawo nga nakadungog niini nakapamalandong ug nakapangutana, “Unsa man kaha kining bataa inig-kadako na niya?” Kay klaro kaayo nga ang gahom sa Ginoo anaa kaniya.

Ang Panagna ni Zacarias

⁶⁷ Si Zacarias nga iyang amahan gigamhan sa Espiritu Santo ug mao kini ang iyang gisulti,

⁶⁸ “Dayegon nato ang Ginoo nga Dios sa Israel!

Kay mianhi siya aron sa pagluwas kanato nga iyang mga katawhan.

⁶⁹ Gipaanihi niya kanato ang makagagahom nga manluluwas nga kaliwat sa iyang sulugoon nga si David.

⁷⁰ Mao usab kini ang iyang gisulti kaniadto pinaagi sa iyang mga balaang propeta.

⁷¹ Nagsaad siya nga iya kitang luwason gikan sa atong mga kaaway ug sa mga tawo nga nagadumot kanato.

^a 59 *Mao kini ang nabatasan sa mga Judio.*

⁷² Miingon usab siya nga iyang kaloy-an ang atong mga katigulangan sumala sa iyang gisaad kanila,

ug dili niya kalimtan ang kasabotan niya kanila

⁷³ nga iyang gipanumpa sa atong katigulangan nga mao si Abraham.

⁷⁴ Kini ang kasabotan nga siya moluwas gayod kanato gikan sa atong mga kaaway aron kita makapangalagad nga walay kahadlok,

⁷⁵ ug mahimo kitang balaan ug matarong sa iyang atubangan sa tanan nga adlaw sa atong kinabuhi.”

⁷⁶ *Unya miingon si Zacarias sa iyang anak,*

“Ikaw Juan, pagatawgon ka nga propeta sa Labing Halangdong Dios.

Kay mag-una ka sa Ginoo aron imong andamon ang katawhan sa iyang pag-abot.

⁷⁷ Tudloan mo ang iyang mga katawhan nga maluwas sila. Pasayloon sila sa Dios sa ilang mga sala,

⁷⁸ kay ang atong Dios maluloy-on ug mahigugmaon.

Ipadala niya ang Manluluwas sama sa nagasubang nga adlaw,

⁷⁹ nga maghatag ug kahayag sa mga tawo nga anaa sa kangitngit ug nahadlok sa kamatayon.

Tudloan niya kita kon unsaon nga mahimong maayo ang atong relasyon sa Dios ug sa atong isigkatawo.”

⁸⁰ Unya, ang bata nga si Juan midako ug nalig-on sa espiritu. Nagpuyo siya sa kamingawan hangtod sa adlaw nga nagsugod siya sa iyang pagpanudlo sa mga Israelinhon.

Chapter 2

Ang Pagkatawo ni Jesus

(Mt. 1:18-25)

¹ Niadtong panahona, ang Emperador sa Roma nga si Augusto naghimo ug balaod nga ang tanang mga lumulupyos sa iyang gingharian kinahanglang magpalista. ² (Mao kadto ang unang sensos sa panahon nga si Cirenio ang gobernador sa probinsya sa Syria. ³ Busa mipauli ang mga tawo sa ilang kaugalingon nga mga lungsod aron magpalista.)

⁴ Mao kini ang hinungdan nga miadto si Jose sa Betlehem nga sakop sa Judea, ang dapit nga natawhan ni *Haring David*, tungod kay usa siya sa iyang mga kaliwat. Nagpuyo niadtong si Jose sa Nazaret nga sakop sa Galilea sa dihang miadto siya sa Betlehem. ⁵ Gidala ni Jose si Maria nga iyang pangasaw-onon nga buros na niadtong higayona aron magpalista usab. ⁶ Sa didto na sila sa Betlehem miabot ang panahon nga manganak na si Maria. ⁷ Nanganak siyag lalaki nga mao ang iyang kamagulangan nga anak. Giputos niya kini ug panapton ug gipahigda sa pasungan. Didto sila sa kamalig nga alang sa mga hayop tungod kay wala na gayod silay lugar sa balay nga abutanan.

Nagpakita ang mga Anghel sa mga Magbalantay sa mga Karnero

⁸ Sa dapit duol sa lungsod sa Betlehem may mga magbalantay sa mga karnero nga nagtukaw sa pagbantay sa ilang mga karnero didto sa sibsibanan. ⁹ Sa kalit mitungha diha kanila ang usa ka anghel sa Ginoo ug nadan-agan sila sa kahayag sa Ginoo. Nangahadlok gayod sila, ¹⁰ apan miingon ang anghel, “Ayaw kamog kahadlok, tungod kay ania ako aron sa pagsulti kaninyo sa maayong balita nga makahatag ug dakong kalipay sa tanang mga katawhan. ¹¹ Kay didto sa

lungsod ni *Haring David* natawo karon ang inyong Manluluwas. Siya mao ang Ginoo nga gipili sa Dios nga maoy maghari. ¹² Mao kini ang timailhan sa akong gisulti: makita ninyo ang bata nga giputos sa panapton ug nagahigda sa pasungan.”

¹³ Pagkahuman ug sulti sa anghel, sa kalit lang, nagpakita ang daghan kaayong mga anghel ug miduyog kaniya sa pagdayeg sa Dios. Miingon sila,

¹⁴ “Dalayegon ang Dios sa langit.

May kalinaw^a na dinhi sa yuta, sa mga tawo nga iyang gikahimut-an!”

¹⁵ Sa dihang mibalik na ang mga anghel didto sa langit, nag-ingnanay ang mga magbalantay sa mga karnero, “Tana, mangadto kita sa Betlehem ug atong tan-awon ang gisugilon sa Ginoo kanato!”

¹⁶ Busa nagdali sila sa pag-adto sa Betlehem ug ilang nakita si Maria ug si Jose, ug ang bata nga nagahigda sa pasungan. ¹⁷ Ug ilang gisulti ang giingon sa anghel mahitungod sa bata.

¹⁸ Natingala gayod ang tanang nakadungog sa gisulti sa mga magbalantay sa mga karnero.

¹⁹ Gitipigan ni Maria kining mga butanga sa iyang kasingkasing ug kanunay niya kining gipamalandongan. ²⁰ Namalik ang mga magbalantay sa mga karnero nga nanagdayeg gayod sa Dios tungod sa tanan nilang nadungog ug nakita sumala sa gisulti sa anghel kanila.

Ginganlan ang Bata ug Jesus

²¹ Sa ikawalo ka adlaw gikan natawo ang bata, gituli nila kini ug ginganlan ug Jesus. Mao kini ang ngalan nga giingon sa anghel sa wala pa kini ipanamkon.

Gihalad si Jesus Didto sa Templo

²² Unya, miabot ang adlaw nga si Jose ug si Maria maghalad na sa templo didto sa Jerusalem aron tumanon ang Kasugoan ni Moises bahin sa pagpanghinlo sa babaye nga bag-ong nanganak. Ug gidala usab nila ang bata sa Jerusalem aron ihalad sa Ginoo. ²³ Kay nahisulat sa Kasugoan sa Ginoo, “Ang tanan nga kamagulangan nga lalaki ihalad sa Ginoo.” ²⁴ Ug aron mahinlo si Maria, naghalad sila sumala sa nahisulat sa Kasugoan sa Ginoo, “Duha ka tukmo o duha ka bata pa nga salampati.”

²⁵ Didto sa Jerusalem may tawo nga ginganlag Simeon. Kini nga tawo matarong ug diosnon ug nagpaabot siya nga matuman ang mga tagna nga tabangan sa Dios ang mga Israelinhon diha sa ilang kagul-anan. Anaa kaniya ang Espiritu Santo ²⁶ nga nagpadayag kaniya nga dili siya mamatay hangtod makita niya ang maghari nga ipadala sa *Ginoong Dios*. ²⁷ Gipasulod siya sa Espiritu *Santo* didto sa templo. Didto usab gidala si Jesus sa iyang mga ginikanan aron sa pagtuman sa giingon sa Kasugoan. ²⁸ Pagkakita ni Simeon sa bata, iya kining gikugos ug midayeg siya sa Dios nga nag-ingon,

²⁹ “Karon Ginoo, mahimo mo na akong kuhaon,

kay natuman na ang imong gisaad kanako.

Ug malinawon na ang akong hunahuna.

³⁰ Kay karon nakita ko na ang Manluluwas

³¹ nga imong giandam alang sa tanang mga katawhan.

³² Siya ang maglamdag sa hunahuna sa mga dili Judio nga wala makaila kanimo, ug maghatag usab siya ug kadunggan sa imong katawhan nga mga Israelinhon.”

^a 14 kalinaw: *o*, panagdait.

³³ Natingala gayod ang amahan ug inahan sa gisulti ni Simeon mahitungod sa bata. ^{34,35} Sa napanalanginan na sila ni Simeon, miingon si Simeon kang Maria nga inahan sa bata, “Kini nga bata gipili sa Dios aron sa pagpaubos ug sa pagpataas^a sa daghan nga tawo sa Israel. Mahimo siyang ilhanan nga gikan sa Dios. Ipadayag niya ang daotang hunahuna sa mga katawhan. Busa daghan ang mosulti ug dili maayo batok kaniya. Ug tungod niini bation mo nga daw gikumot ang imong kasingkasing sa tuman nga kaguol.”

³⁶ Didto may propeta usab nga babaye nga ginganlag Ana. Anak siya ni Fanuel nga kaliwat ni Aser. Naminyo siya, apan pito lang ka tuig ang ilang pagpuyo ³⁷ ug nabalo siya. Karon 84 na ka tuig ang iyang edad, ug kanunay siyang atua sa templo tungod kay adlaw ug gabii siyang nagasimba sa Dios inubanan sa pagpuasa ug pag-ampo. ³⁸ Miduol siya kanila ni Jose ug nagpasalamat sa Dios tungod sa bata. Misulti usab siya mahitungod kang Jesus ngadto sa mga tawo nga nagpaabot sa adlaw nga luwason sa Dios ang Jerusalem.^b

Ang Pagpauli Ngadto sa Nazaret

³⁹ Sa natuman na ni Jose ug Maria ang tanan nga giingon sa Kasugoan sa Ginoo, mipauli sila sa Galilea, sa ilang lungsod sa Nazaret. ⁴⁰ Mitubo ang bata ug lig-on ang iyang panglawas ug nagmaalamon; ug gipanalanginan siya sa Dios.

Didto si Jesus sa Templo

⁴¹ Matag tuig moadto ang mga ginikanan ni Jesus sa Jerusalem aron sa pagsaulog sa Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel. ⁴² Sa dihang 12 na ka tuig si Jesus, nanambong sila sumala sa ilang nabatasan. ⁴³ Pagkahuman sa kasaulogan namauli sila, apan si Jesus nagpabilin sa Jerusalem. Wala kini mamatikdi sa iyang mga ginikanan. ⁴⁴ Nagtuo sila nga nakakuyog si Jesus sa ilang mga kauban nga namauli usab. Human sa usa ka adlaw nga paglakaw, ilang gipangita si Jesus didto sa ilang mga paryente ug mga higala. ⁴⁵ Ug ilang nahibaloan nga wala diay siya makauban kanila. Busa namalik sila sa Jerusalem aron sa pagpangita kaniya. ⁴⁶ Sa ikatulo ka adlaw, ilang nakita si Jesus didto sa templo nga nagalingkod uban sa mga magtutudlo sa Kasugoan. Naminaw siya ug nangutana kanila. ⁴⁷ Ang tanan nga nakadungog kaniya natingala gayod sa iyang kaalam ug sa iyang mga tubag. ⁴⁸ Sa pagkakita sa iyang mga ginikanan kaniya, natingala sila. Miingon ang iyang inahan, “Anak, nganong gihimo mo man kini kanamo? Nabalaka gayod kami kon asa ka na!” ⁴⁹ Mitubag si Jesus kanila, “Nganong nangita pa man kamo kanako? Wala ba kamo masayod nga kinahanglan anhi ako sa balay sa akong Amahan?” ⁵⁰ Apan wala sila makasabot sa iyang gisulti.

⁵¹ Miuban si Jesus sa iyang mga ginikanan pauli sa Nazaret, ug nagpadayon siya nga nagmatinumanon kanila. Kining tanan nga nahitabo gitipigan ni Maria sa iyang kasingkasing. ⁵² Nagdugang pa gayod ang kaalam ni Jesus ug nagpadayon ang iyang pagtubo, ug nalipay ang Dios ug ang mga katawhan kaniya.

Chapter 3

Ang Pagwali ni Juan nga Tigbautismo

(Mt. 3:1-12; Mc. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

^{1,2} Human molabay ang pipila ka tuig, may gisulti ang Dios kang Juan nga anak ni Zacarias didto sa kamingawan. Kini nahitabo sa ika-15 ka tuig sa pagdumala ni Tiberio nga Emperador sa Roma. Niining tuiga usab, si Poncio Pilato ang gobernador sa Judea, ug si Herodes ang pangulo sa Galilea. Si Felipe nga igsoon ni Herodes ang pangulo sa Iturea ug Traconite; ug si Lisaniyas ang pangulo sa Abilinia. Si Anas ug si Caifas ang mga pangulong pari. ³ Tungod sa gisulti sa Dios kang Juan, miadto siya sa mga dapit nga duol sa Suba sa Jordan ug nagwali. Miingon siya sa mga

^a 34,35 sa pagpaubos ug sa pagpataas: mahimo nga ang buot ipasabot mao ang paglaglag ug pagluwas.

^b 38 Jerusalem: *buot ipasabot mga Israelinhon.*

tawo, “Paghinulsol kamo sa inyong mga sala, ug magpabautismo aron pasayloon kamo sa Dios.”

⁴ Pinaagi niining iyang gihimo natuman ang gisulat ni propeta Isaias,

“May magwalig makusog sa kamingawan. *Mag-ingon siya sa mga tawo,*

‘Andama ninyo ang agianan alang sa Ginoo,

Tul-ira ang dalan nga iyang pagaagian!

⁵ Ang tanang libaong tambakan,

Ug ang tanang bukid ug bungtod patagon.

Ang nagliko-likong dalan tul-iron.

Ug ang mga libaongon ug batuan nga dalan ayohon.

⁶ Ug makita sa tanang mga tawo kon unsa ang himuon sa Dios sa pagluwas kanila.’ ”

⁷ Daghan ang mga tawo nga miadto kang Juan aron magpabautismo. Miingon si Juan kanila, “Kamong mga kaliwat sa mga bitin! Kinsa man ang nag-ingon kaninyo nga makalingkawas kamo sa silot sa Dios nga hapit na moabot?” ⁸ Kon tinuod nga naghinulsol na kamo sa inyong mga sala, pamatud-i ninyo kini pinaagi sa inyong mga binuhatan. Ayaw kamo pag-ingon nga dili kamo pagasilotan tungod kay mga kaliwat kamo ni Abraham. Kay bisan gani kining mga bato mahimong himoon sa Dios nga mga anak ni Abraham. ⁹ Timan-i ninyo kini: ang wasay^a andam aron iputol sa mga punoan sa kahoy. Ang matag kahoy nga wala mamunga ug maayong bunga putlon ug ilabay sa kalayo.”

¹⁰ Nangutana ang mga tawo kang Juan, “Unsa man diay ang among himuon?” ¹¹ Mitubag si Juan, “Kon kinsa kaninyo ang may duha ka bisti ihatag ang usa sa walay bisti. Ug kon kinsa kaninyo ang may pagkaon, hatagi kadtong walay pagkaon.” ¹² May mga maningil ug buhis nga miadto usab kang Juan aron magpabautismo. Miingon sila kang Juan, “Magtutudlo, unsa may among himuon?” ¹³ Mitubag si Juan, “Kon maningil kamo ug buhis, ayaw kamo paningil ug sobra sa gipasingil kaninyo *sa gobyerno.*” ¹⁴ May mga sundalo usab nga nangutana, miingon sila, “Unya, kami, unsa may among himuon?” Mitubag si Juan kanila, “Ayaw kamo pagpanghulga o pagpamutangbutang aron makapangwarta. Kinahanglan nga makontento kamo sa inyong suhol.”

¹⁵ Pagkadungog sa mga tawo sa mga pagpanudlo ni Juan, naghunahuna sila nga tingali si Juan mao na ang Cristo nga ilang gipaabot. ¹⁶ Apan miingon si Juan kanila, “Ako nagabautismo kaninyo sa tubig, apan may moabot nga mas gamhanan pa kay kanako. Ug dili gani ako takos nga mahimong iyang sulugoon.^b Siya magbautismo kaninyo sa Espiritu Santo ug sa kalayo.” ¹⁷ Sama siya sa tawo nga nagpalid sa iyang giani aron malain ang tahop gikan sa maayong lugas. Ang maayong lugas ibutang niya sa kamalig apan ang tahop sunogon niya sa kalayo nga dili gayod mapalong.”

¹⁸ Samtang gitudlo ni Juan ang Maayong Balita sa mga tawo gisultihan niya sila nga tumanon nila ang mga butang nga iyang ginatudlo. ¹⁹ Bisan gani si Herodes nga pangulo sa Galilea gibadlong ni Juan tungod kay gihimo niyang kabit ang iyang bayaw nga si Herodias ug tungod sa daghan pang mga daotan nga iyang gihimo. ²⁰ Ug sa kaulahian nadugangan pa gayod ang sala ni Herodes tungod sa iyang pagpapriso kang Juan.

Ang Pagbautismo kang Jesus
(Mt. 3:13-17; Mc. 1:9-11)

²¹ May adlaw kadto nga pagkahuman nabautismohan ni Juan ang mga tawo, si Jesus nagpabautismo usab. Samtang nag-ampo si Jesus, naabri ang langit ²² ug mikunsad kaniya ang

^a 9 wasay: o atsa.

^b 16 dili gani ako takos nga mahimong iyang sulugoon: *sa literal* dili takos nga motangtang sa hikot sa iyang sandalyas.

Espiritu Santo nga sama sa dagway sa salampati. Unya may tingog nga nadungog gikan sa langit nga nag-ingon, “Ikaw ang akong pinalanggang Anak. Nalipay gayod ako kanimo.”

Ang mga Kagikan ni Jesus
(Mt. 1:1-17)

²³ Mga 30 na ang edad ni Jesus sa dihang nagsugod siya sa iyang buluhaton. Sa hunahuna sa mga tawo, anak siya ni Jose nga anak ni Eli. ²⁴ Si Eli anak ni Matat. Si Matat anak ni Levi. Si Levi anak ni Melqui. Si Melqui anak ni Janai. Si Janai anak ni Jose. ²⁵ Si Jose anak ni Matatias. Si Matatias anak ni Amos. Si Amos anak ni Nahum. Si Nahum anak ni Esli. Si Esli anak ni Nagai. ²⁶ Si Nagai anak ni Maat. Si Maat anak ni Matatias. Si Matatias anak ni Semei. Si Semei anak ni Josec. Si Josec anak ni Juda. ²⁷ Si Juda anak ni Joana. Si Joana anak ni Resa. Si Resa anak ni Zorobabel. Si Zorobabel anak ni Salatiel. Si Salatiel anak ni Neri. ²⁸ Si Neri anak ni Melqui. Si Melqui anak ni Adi. Si Adi anak ni Cosam. Si Cosam anak ni Elmadam. Si Elmadam anak ni Er. ²⁹ Si Er anak ni Josue. Si Josue anak ni Eliezer. Si Eliezer anak ni Jorim. Si Jorim anak ni Matat. Si Matat anak ni Levi. ³⁰ Si Levi anak ni Simeon. Si Simeon anak ni Juda. Si Juda anak ni Jose. Si Jose anak ni Jonam. Si Jonam anak ni Eliaquim. ³¹ Si Eliaquim anak ni Melea. Si Melea anak ni Mena. Si Mena anak ni Matata. Si Matata anak ni Natan. Si Natan anak ni David. ³² Si David anak ni Jesse. Si Jesse anak ni Obed. Si Obed anak ni Booz. Si Booz anak ni Salmon.^a Si Salmon anak ni Naason. ³³ Si Naason anak ni Aminadab. Si Aminadab anak ni Admin. Si Admin anak ni Arni. Si Arni anak ni Esrom. Si Esrom anak ni Fares. Si Fares anak ni Juda. ³⁴ Si Juda anak ni Jacob. Si Jacob anak ni Isaac. Si Isaac anak ni Abraham. Si Abraham anak ni Tera. Si Tera anak ni Nahor. ³⁵ Si Nahor anak ni Serug. Si Serug anak ni Ragau. Si Ragau anak ni Peleg. Si Peleg anak ni Heber. Si Heber anak ni Sala. ³⁶ Si Sala anak ni Cainan. Si Cainan anak ni Arfaxad. Si Arfaxad anak ni Sem. Si Sem anak ni Noe. Si Noe anak ni Lamec. ³⁷ Si Lamec anak ni Metusela. Si Metusela anak ni Enoc. Si Enoc anak ni Jared. Si Jared anak ni Mahalaleel. Si Mahalaleel anak ni Cainan. ³⁸ Si Cainan anak ni Enos. Si Enos anak ni Set. Si Set anak ni Adan. Si Adan anak sa Dios.

Chapter 4

Ang Pagtintal kang Jesus
(Mt. 4:1-11; Mc. 1:12,13)

¹ Si Jesus nga gigamhan sa Espiritu Santo mibiya sa Suba sa Jordan. Ug gidala siya sa Espiritu Santo ngadto sa kamingawan. ² Didto gitintal siya ni Satanas sulod sa 40 ka adlaw. Sulod nianang mga adlaw wala gayod siya mokaon, busa gigutom siya.

³ Miingon si Satanas kaniya, “Kon ikaw ang Anak sa Dios, himoang pan kining bato.” ⁴ Apan mitubag si Jesus kaniya, “Ang Kasulatan nag-ingon, ‘Dili lang diha sa mga pagkaon mabuhi ang tawo.’ ”

⁵ Unya gidala siya ni Satanas ngadto sa hataas nga lugar, ug sa usa lang ka pagpamilok gipakita niya kang Jesus ang tanang gingharian sa tibuok kalibotan. ⁶ Unya miingon siya kang Jesus, “Ihatag ko kanimo ang tanang gahom ug bahandi niining kalibotan, tungod kay kining tanan gihatag kanako ug mahimo ko kining ihatag kang bisan kinsa nga gusto kong hatagan. ⁷ Imo na unya kining tanan kon mosimba ka kanako.” ⁸ Gitubag siya ni Jesus, “Ang Kasulatan nag-ingon, ‘Simbahon mo ang Ginoo nga imong Dios ug siya lang ang imong alagaran.’ ”

⁹ Pagkahuman niini gidala siya ni Satanas didto sa Jerusalem ug gipatindog didto sa kinatas-ang bahin sa templo. Unya miingon siya kang Jesus, “Kon ikaw ang Anak sa Dios, ambak ngadto sa ubos. ¹⁰ Kay ang Kasulatan nag-ingon, ‘Suguon sa Dios ang iyang mga anghel sa pagbantay kanimo. ¹¹ Sapanayon ka nila aron nga ang imong mga tiil dili masamdan sa bato.’ ”

^a 32 Salmon: sa uban nga Griego nga teksto, Sala.

¹² Apan gitubag siya ni Jesus, “Ang Kasulatan nag-ingon, ‘Dili mo tintalon ang Ginoo nga imong Dios.’ ” ¹³ Pagkakita ni Satanas nga dili gayod niya matintal si Jesus gibiyaaan una niya siya.

Misugod si Jesus sa Iyang Buluhaton
(Mt. 4:12-17; Mc. 1:14,15)

¹⁴ Unya mibalik si Jesus sa Galilea nga gigamhan sa Espiritu *Santo*. Mikaylap didtong dapita ang balita mahitungod kaniya. ¹⁵ Nagtudlo siya didto sa mga simbahan sa mga Judio ug gidayeg siya sa tanan.

Gisalikway si Jesus sa Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mc. 6:1-6)

¹⁶ Unya miadto si Jesus sa Nazaret. Mao kini ang dapit diin siya nagdako. Miadto siya sa simbahan sa mga Judio sa Adlaw nga Igpapahulay, sumala sa iyang nabatasan. Mitindog siya aron sa pagbasa sa Kasulatan. ¹⁷ Gihatag kaniya ang kasulatan ni propeta Isaias. Gibukhad niya kini ug sa pagkakita niya sa bahin sa kasulatan nga iyang gipangita, gibasa dayon niya kini nga nagaingon;

¹⁸ “Ang Espiritu sa Ginoo ania kanako.

Kay gipili niya ako sa pagwali sa maayong balita sa mga kabos.

Gipadala niya ako aron sa pagsangyaw nga may kagawasan na ang mga binihag,
ug makakita na ang mga buta.

Gipadala niya ako sa pagpagawas sa mga dinaugdaog,

¹⁹ ug sa pagsangyaw sa mga tawo nga karon mao na ang panahon nga sila luwason sa Ginoo.”

²⁰ Unya gilukot ni Jesus ang iyang gibasa ug gibalik ngadto sa piniyalan niadtong simbahan. Ug milingkod siya *aron pagsugod sa pagpanudlo*. Ang tanang mga tawo mitutok gayod kaniya.

²¹ Miingon si Jesus kanila, “Kini nga bahin sa Kasulatan natuman na karong adlaw samtang nakadungog kamo niini nga gibasa.” ²² Gidayeg siya sa tanan ug dako gayod ang ilang katingala sa kanindot sa mga pulong nga iyang gipanulti. Miingon sila, “Dili ba anak lang siya ni Jose?”

²³ Miingon si Jesus kanila, “Sigurado gayod nga inyong isulti kanako kining maong sanglitanan nga nagaingon, ‘Mananambal, unaha una pagtambal ang imong kaugalingon, *nga ang buot ipasabot*, ang among nadungog nga imong gipanghimo didto sa lungsod sa Capernaum kinahanglan himuon mo usab dinhi sa atong dapit.’ ” ²⁴ Unya miingon si Jesus, “Sa pagkatinuod, walay propeta nga giila diha sa iyang kaugalingon nga lungsod. ²⁵ Hunahunaa ninyo ang nahitabo kaniadto sa panahon ni Elias nga propeta. Wala paulana sa Dios sulod sa tulo ka tuig ug tunga, ug dakong kagutom ang nasinati sa mga tawo. Daghan ang mga babayeng balo sa tibuok Israel niadtong panahona. ²⁶ Apan wala gayod sugoa sa Dios si Elias aron tabangan si bisan kinsa kanila; kondili gipadala siya didto sa usa ka babayeng balo *nga dili Judio* nga nagpuyo sa lungsod sa Sarepta nga sakop sa Sidon. ²⁷ Mao usab kini ang nahitabo sa panahon ni propeta Eliseo. Daghan ang mga sanglahon didto sa Israel, apan walay bisan usa kanila nga giayo. Si Naaman *nga dili Judio nga taga-Syria* mao lang ang giayo.” ²⁸ Sa pagkadungog niini sa mga tawo didto sa simbahan nangasuko sila. ²⁹ Nanindog sila ug giguyod nila si Jesus padulong sa gawas sa lungsod, didto sa may pangpang dapit, (kay ang ilang lungsod nahimutang man ibabaw sa bukid). Gusto unta nila nga itukmod si Jesus didto sa pangpang. ³⁰ Apan miliot-liot si Jesus sa mga tawo ug gibiyaaan niya sila.

Ang Tawo nga May Daotang Espiritu
(Mc. 1:21-28)

³¹ Gikan didto, milugsong si Jesus sa lungsod sa Capernaum nga sakop sa Galilea. Sa Adlaw nga Igpapahulay nanudlo siya didto sa simbahan sa mga Judio. ³² Natingala gayod ang mga tawo

sa iyang pagpanudlo tungod kay may gahom ang iyang pulong.³³ Didto sa simbahan may tawo nga gisudlan ug daotang espiritu. Misinggit siya sa makusog,³⁴ “Jesus nga taga-Nazaret, unsay imong labot kanamo? Mianhi ba ikaw aron sa paglaglag kanamo? Nakaila ako kanimo. Ikaw ang Balaan nga gipadala sa Dios.”³⁵ Apan gibadlong ni Jesus ang daotang espiritu, “Hilom ug gawas kaniya!” Taliwala sa kadaghanan gilamba sa daotang espiritu ang tawo ug migawas kini, apan bisan gamay wala niini mapasakiti ang tawo.³⁶ Natingala gayod ang mga tawo didto, ug nag-ingnanay, “Unsa kining iyang gipanulti? Naa siyay katungod ug gahom sa pagmando sa mga daotang espiritu sa paggawas, ug mituman sila kaniya.”³⁷ Unya ang balita mahitungod kang Jesus mikaylap sa tanang mga dapit sa palibot.

Giayo ni Jesus ang mga Masakiton

(Mt. 8:14-17; Mc. 1:29-34)

³⁸ Migawas si Jesus sa simbahan sa mga Judio ug miadto sa balay ni Simeon. Naatol nga ang ugangan nga babaye ni Simeon taas ug hilanat, busa gihangyo nila si Jesus nga ayohon niya kini.³⁹ Miduol si Jesus ug mitindog sa kilid sa higdaanan niini ug iyang gibadlong ang hilanat, ug naayo ang babaye. Unya mibangon dayon kini ug gisilbihan niya ug pagkaon sila si Jesus.

⁴⁰ Sa dihang mosalop na ang adlaw daghang mga tawo ang nagdala sa ilang mga masakiton ngadto kang Jesus. Gitapion ni Jesus ang iyang kamot sa tagsa-tagsa kanila ug nangaayo silang tanan.⁴¹ Bisang mga daotang espiritu gipagawas niya gikan sa daghang mga tawo. Ug samtang nanggawas ang mga daotang espiritu misinggit sila kang Jesus, “Ikaw ang Anak sa Dios!” Apan gibadlong sila ni Jesus ug gidid-an sa pagsulti niini, tungod kay nahibaloan man nila nga siya mao ang Cristo.

⁴² Sa dihang namanagbanag na, mibiya si Jesus niadto nga lungsod ug miadto sa kamingawan. Gipangita siya sa mga tawo ug sa dihang nakita nila siya, nagpakiluoy sila nga dili una siya mobiya sa ilang dapit.⁴³ Apan miingon si Jesus kanila, “Kinahanglan nga iwali ko usab sa ubang mga lungsod ang Maayong Balita mahitungod sa paghari sa Dios, kay gipadala ako tungod niini.”

⁴⁴ Unya nagpadayon si Jesus sa pagwali sa mga simbahan sa mga Judio didto sa Judea.

Chapter 5

Gitawag ni Jesus ang Una Niyang mga Tinun-an

(Mt. 4:18-22; Mc. 1:16-20)

¹ Usa niana ka adlaw nagtindog si Jesus sa daplin sa Linaw sa Genesaret. Midugok didto kaniya ang daghang mga tawo tungod kay gusto silang maminaw sa pulong sa Dios.² Didto sa lapyahan nakita ni Jesus ang duha ka sakayan. Nakakanaog na ang mga mangingisda aron sa paghugas sa ilang mga laya.³ Ang usa ka sakayan iya ni Simon. Gisakyan kini ni Jesus ug gihangyo niya si Simon nga itulod kini ug diotay palayo sa daplin. Milingkod si Jesus ug nanudlo sa mga tawo.

⁴ Pagkahuman niya sa pagpanudlo, miingon siya kang Simon, “Magpalawod kita ug iitsa ninyo ang inyong mga laya aron makakuha kamo ug mga isda.”⁵ Miingon si Simon kang Jesus, “Magtutudlo,^a tibuok gabii kaming nangisda, apan wala gayod kamiy nakuha. Apan tungod kay miingon ka man nga iitsa ang laya, iitsa nako kini.”⁶ Mipalawod sila ug giitsa nila ang ilang mga laya. Daghan kaayo nga isda ang ilang nakuha ug hapit gani magisi ang ilang mga laya.⁷ Unya gikamay nila ang ilang mga kauban didto sa lain nga sakayan aron tabangan sila. Pag-abot sa ilang mga kauban gipuno nila sa isda ang duha ka sakayan, ug hapit sila malunod tungod sa kadaghan sa mga isda.⁸ Sa pagkakita niini ni Simon Pedro, miluhod siya sa atubangan ni Jesus ug miingon, “Ginoo, pahilayo kanako tungod kay tawo ako nga makasasala.”⁹ Tungod kay natingala gayod si Simon ug ang iyang mga kauban sa kadaghan sa isda nga ilang nakuha.¹⁰ Natingala usab ang mga

^a 5 Magtutudlo: *kini nga pulong sa literal*, Agalon.

kasusyo^a ni Simon nga si Santiago ug si Juan nga mga anak ni Zebedeo. Unya miingon si Jesus kang Simon, “Ayaw kahadlok. Gikan karon *dili na isda ang* imong pangitaon *kondili* mga tawo *aron maluwas sila.*”¹¹ Sa dihang napadaplin na nila ang ilang mga sakayan, gibiyaan nila kining tanan ug misunod kang Jesus.

Giayo ni Jesus ang Sanglahon
(Mt. 8:1-4; Mc. 1:40-45)

¹² Sa dihang didto si Jesus sa usa ka lungsod, may tawo didto nga nalukop ang iyang lawas sa sangla. Pagkakita niya kang Jesus miduol siya ug mihapa nga nagpakiluoy, “Ginoo,^b kon imong pagbuot, mahimo mo akong ayohon sa akong sangla nga mahugaw.”¹³ Unya gihikap siya ni Jesus nga nag-ingon, “Oo, buot ko. Mahinlo ka!” Ug dihadhiha dayon nawala ang iyang sangla.

¹⁴ Pagkahuman gimandoan siya ni Jesus, “Ayaw kini isulti kang bisan kinsa; hinuon modiretso ka sa pari ug pagpatan-aw kaniya.^c Unya paghalad sa halad nga gisugo ni Moises sa pagpamatuod sa mga tawo nga hinlo ka na.”¹⁵ Apan bisan mao kadto ang gimando ngadto sa tawo, mikaylap gihapon ang balita mahitungod kang Jesus, ug nagpanon ang mga tawo nga nangabot sa pagpaminaw kaniya ug aron mamaayo ang ilang mga balatian.¹⁶ Apan *sa gihapon* miadto si Jesus sa kamingawan ug nag-ampo.

Giayo ni Jesus ang Tawo nga Paralitiko
(Mt. 9:1-8; Mc. 2:1-12)

¹⁷ Usa niana ka adlaw, samtang nagtudlo si Jesus, may mga Pariseo ug mga magtutudlo sa Kasugoan nga naglingkod duol kaniya. Kining mga tawhana naggikan sa nagkalain-laing dapit sa mga lungsod sa Galilea, Judea ug ingon man sa Jerusalem. Anaa kang Jesus ang gahom sa Dios sa pag-ayo sa mga masakiton.¹⁸ May mga tawo nga miabot nga nagdayong ug tawo nga paralitiko. Gipaningkamotan nila nga madala siya ngadto kang Jesus sa sulod sa balay.¹⁹ Apan tungod sa kadaghan sa mga tawo wala gayod silay maagian padulong sa sulod. Busa misaka sila sa atop sa balay ug gibangagan nila kini. Pagkahuman, gitunton nila ang paralitiko nga anaa sa iyang higdaanan didto sa atubangan ni Jesus.²⁰ Sa dihang nakita ni Jesus kon unsa kadako ang ilang pagtuo, miingon siya sa paralitiko, “Ang imong mga sala gipasaylo na.”

²¹ Ang mga Pariseo ug ang mga magtutudlo sa Kasugoan naghunahuna, “Kinsa ba kining tawhana nga nagapasipala sa Dios. Walay bisan kinsa nga makapasaylo sa mga sala kondili ang Dios lang.”²² Nahibalo si Jesus sa ilang gihunahuna, busa miingon siya kanila, “Nganong nagahunahuna man kamo ug ingon niana?”²³ Unsa man ang mas sayon, ang pag-ingon nga ‘Gipasaylo na ang imong mga sala’, o ang pag-ingon ‘Tindog ug lakaw’?²⁴ Karon pamatud-an ko kaninyo *pinaagi sa akong pag-ayo niining paralitiko nga ako* nga Anak sa Tawo may gahom dinhi sa yuta sa pagpasaylo sa mga sala.” Unya miingon siya sa paralitiko, “Tindog, dad-a ang imong higdaanan ug pauli!”²⁵ Dihadiha mitindog ang paralitiko diha sa ilang atubangan. Unya gidala niya ang iyang higdaanan ug mipauli nga nagdayeg sa Dios.²⁶ Natingala pag-ayo ang tanan nga mga tawo didto. Gidayeg nila ang Dios nga may kahadlok nga nag-ingon, “Karong adlawa katingalahan ang atong mga nakita.”

Gitawag ni Jesus si Levi
(Mt. 9:9-13; Mc. 2:13-17)

²⁷ Human niadto, milakaw si Jesus ug nakita niya ang maniningil ug buhis nga si Levi nga nagalingkod sa dapit diin magbayad ug buhis. Miingon si Jesus kaniya, “Dali, uban kanako.”

²⁸ Mitindog si Levi, gibiyaan niya ang tanan ug misunod kang Jesus.

²⁹ Unya naghimo si Levi ug usa ka dakong kombira alang kang Jesus didto sa iyang balay. Daghang mga maniningil ug buhis ug uban pang mga tawo ang mitambong nga nakauban nila sa

^a 10 kasusyo: *buot ipasabot*, kauban sa negosyo.

^b 12 Ginoo: *o*, Sir.

^c 14 pagpatan-aw kaniya: *aron makita niya nga nawala na ang sangla ug makapamatuod nga hinlo na ug mahimo na nga makaapil sa mga seremonya sa Judio.*

pagpangaon.³⁰ Pagkakita niini sa mga Pariseo ug sa ilang kaubang mga magtutudlo sa Kasugoan mireklamo sila sa mga sumusunod ni Jesus. Miingon sila, “Nganong nakig-uban man kamo sa pagpangaon ug sa pag-inom sa mga maniningil ug buhis ug sa uban pa nga mga makasasala?”

³¹ Mitubag si Jesus kanila, “Ang tawo nga maayo ug panglawas wala magkinahanglan ug mananambal, ang masakiton lang.”³² Wala ako moanhi aron sa pagtawag sa mga *nagatuo nga sila* matarong, kondili sa mga makasasala aron sila maghinulsol.”

Ang Pangutana Mahitungod sa Pagpuasa

(Mt. 9:14-17; Mc. 2:18-22)

³³ May mga tawo didto nga miingon kang Jesus, “Ang mga sumusunod ni Juan *nga tigbautismo* ug ang mga sumusunod sa mga Pariseo kanunay nga nagpuasa ug nag-ampo, apan ang imong mga sumusunod nagsige lang ug kaon ug inom.”³⁴ Mitubag si Jesus kanila, “Mahimo ba diay nga dili pakan-on ang mga bisita sa kasal samtang kauban pa nila ang pamanhonon? Dili gayod.”³⁵ Apan moabot ang panahon nga ang pamanhonon pagakuhaon gikan kanila, ug mao na unya kana ang ilang pagpuasa.”

³⁶ Gisultihan pa gayod sila ni Jesus niini nga mga sambingay, “Dili maayo nga magtabas sa bag-o nga bisti aron itapak sa daan nga bisti. Kon himuon niya kini gawas nga magisi ang bag-o, ang iyang gitapak dili angay sa daan nga bisti.”³⁷ Dili usab maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga sudlanan nga panit, kay mabusdag ang sudlanan ug dili na kini mapuslan, ug mausik ang bino.”³⁸ Busa kinahanglan gayod nga ang bag-o nga bino adto isulod sa bag-o nga sudlanan nga panit.”³⁹ *Midugang si Jesus sa usa pa ka sambingay*, “Walay tawo nga naanad na sa daan nga bino nga mangandoy sa bag-o, tungod kay alang kaniya, mas lami ang daan.”

Chapter 6

Ang Pangutana Mahitungod sa Adlaw nga Igpapahulay

(Mt. 12:1-8; Mc. 2:23-28)

¹ Usa niana ka Adlaw nga Igpapahulay, miagi sila si Jesus sa kaumahan, ug nangutlo ang iyang mga sumusunod sa mga uhay sa trigo, ug gikuso-kuso nila kini ug gikaon.² Apan may mga Pariseo nga miingon kang Jesus, “Ngano nga gihimo man ninyo ang gidili sa Adlaw nga Igpapahulay?”³ Gitubag sila ni Jesus, “Wala ba ninyo mabasa sa Kasulatan ang gihimo ni David sa dihang siya ug ang iyang mga kauban gipanggutom?”⁴ Misulod siya sa balay sa Dios ug mikuha sa pan nga gihalad ngadto sa Dios ug unya gikaon niya. Gipakaon usab niya ang iyang mga kauban. *Wala sila makasala bisan* supak sa Kasugoan ang pagkaon niadto gawas lang sa mga pari.”⁵ Miingon pa gayod si Jesus kanila, “Ako nga Anak sa Tawo may gahom sa pagsulti kon unsa ang angay nga himuon sa Adlaw nga Igpapahulay.”

Ang Tawo nga Singkaw ug Kamot

(Mt. 12:9-14; Mc. 3:1-6)

⁶ Sa lain na usab nga Adlaw nga Igpapahulay misulod si Jesus sa simbahan sa mga Judio aron sa pagpanudlo. May tawo didto nga singkaw ang iyang tuong kamot.⁷ Tungod kay ang mga magtutudlo sa Kasugoan ug ang mga Pariseo nagtinguha gayod sa pagpangita ug ikasumbong batok kang Jesus, gibantayan nila pag-ayo kon ayohon ba niya kadto nga tawo sa Adlawng Igpapahulay.⁸ Apan nahibalo si Jesus kon unsa ang ilang gihunahuna. Busa miingon siya sa tawo nga singkaw ug kamot, “Tindog ug duol dinhi sa atubangan.” Ug mitindog siya ug miduol kang Jesus.⁹ Unya miingon si Jesus sa mga magtutudlo sa Kasugoan ug sa mga Pariseo, “Unsa ba diay ang gitugot sa atong Kasugoan sa Adlaw nga Igpapahulay: ang paghimo ba ug maayo o ang paghimo ug daotan? Ang pagluwas ba sa kinabuhi, o ang pagpatay?”¹⁰ Mitan-aw si Jesus kanilang tanan apan wala gayod sila motubag. Unya misulti siya sa tawo nga singkaw ug kamot, “Ituy-od

^a 38 Nagsulti si Jesus niini nga mga sambingay aron itudlo kanila nga dili mahimo nga isagol ang iyang mga pagpanudlo sa daan nga mga pagpanudlo sa mga Judio.

ang imong kamot.” Gituy-od niya, ug naayo kini. ¹¹ Apan nasuko gayod ang mga magtutudlo sa Kasugoan ug ang mga Pariseo, busa gihisgotan nila kon unsay ilang himuon kang Jesus.

Gipili ni Jesus ang 12 ka mga Apostoles
(Mt. 10:1-4; Mc. 3:13-19)

¹² Niadtong panahona, mitungas si Jesus sa bukid aron mag-ampo. Ug nag-ampo siya didto sa tibuok gabii. ¹³ Pagkabuntag, gitawag niya ang iyang mga sumusunod ug mipili siya ug dose kanila, ug gitawag niya sila nga mga apostoles. ¹⁴ Ang ilang mga ngalan mao si Simon (nga ginganlan ni Jesus ug Pedro), si Andres nga iyang igsoon, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome, ¹⁵ si Mateo, si Tomas, si Santiago nga anak ni Alfeo, si Simon nga kaniadto rebelde sa gobyerno sa Roma, ¹⁶ si Judas nga anak sa laing Santiago, ug si Judas Iscariote nga mao ang nagluib kang Jesus.

Nanudlo si Jesus ug Nang-ayo
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Human siya makapili sa iyang mga apostoles, milugsong sila sa patag. Nagtigom didto ang iyang mga sumusunod ug ang daghan nga mga tawo nga gikan sa mga lungsod nga sakop sa Judea ug sa *siyudad sa* Jerusalem. May mga tawo didto nga gikan pa sa siyudad sa Tiro ug Sidon nga duol sa dagat. ¹⁸ Miadto sila didto aron mamati sa mga gipanudlo ni Jesus ug aron ayuhon sila sa ilang mga sakit. Ang mga tawo nga gipaantos sa daotan nga mga espiritu giayo usab niya. ¹⁹ Ang tanan nga tawo didto naninguha gayod sa paghikap kaniya, tungod kay may gahom gikan kaniya nga nagaayo kanilang tanan.

Ang Bulahan ug ang Alaot
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Unya mitan-aw si Jesus sa iyang mga sumusunod ug miingon,

“Bulahan kamong mga kabos,

kay sakop kamo sa paghari sa Dios.

²¹ Bulahan kamong gigutom karon, kay moabot ang panahon nga dili na gayod kamo gutomon.

Bulahan kamo nga naghilak karon,

Kay mangatawa ra unya kamo.

²² “Bulahan kamo kon tungod sa inyong pagsunod *kanako nga* Anak sa Tawo dumtan kamo sa mga tawo, isalikway, yagayagaan, ug dauton ang inyong ngalan.

²³ Mao usab kana ang gihimo sa ilang mga katigulangan ngadto sa mga propeta kaniadto. Busa kon himuon nila kana kaninyo, magmalipayon gayod kamo tungod kay madawat ninyo ang dakong ganti sa langit.

²⁴ “Apan alaot kamo nga mga adunahan,

tungod kay naangkon na ninyo ang inyong kalipay.

²⁵ Alaot kamo nga mga busog karon,

tungod kay moabot ang adlaw nga gutomon kamo.

Alaot kamo nga nagkatawa karon,

tungod kay moabot ang adlaw nga maguol kamo ug maghilak.

²⁶ “Alaot usab kamo kon gidayeg kamo sa tanan, tungod kay gihimo usab kini sa ilang mga katigulangan ngadto sa mga mini nga propeta.”

Higugmaon Ninyo ang Inyong mga Kaaway
(Mt. 5:38-48; 7:12a)

²⁷“Apan kamo nga naminaw kanako, sultihan ko kamo: Higugmaa ninyo ang inyong mga kaaway ug buhata ang maayo sa mga nagadumot kaninyo. ²⁸Panalangini ang mga nanghimaraot kaninyo, ug iampo ang nagpasipala kaninyo. ²⁹Kon may mosagpa sa imong aping, ipasagpa usab ang pikas. Kon may mokuha sa imong bisti, ihatag. Ug kon kuhaon pa hasta ang imong kamisita, ihatag usab. ³⁰Hatagi si bisan kinsa nga mangayo, ug kon may mokuha sa imong mga butang ayaw na kini bawia. ³¹Himoa ninyo sa inyong isigkatawo ang bisan unsa nga gusto ninyo nga himuon nila kaninyo.

³²“Kon ang nahigugma kaninyo mao lang ang inyong higugmaon, makadawat ba kamo ug balos gikan sa Dios? *Dili gayod*. Tungod kay bisan pa gani ang mga makasasala nahigugma usab sa mga nahigugma kanila. ³³Ug kon magbuhat kamo ug maayo ngadto lang sa mga tawo nga maayo kaninyo, makadawat ba kamo ug balos gikan sa Dios? Bisang mga makasasala nagahimo usab niini. ³⁴Kon magpahulam kamo sa mga tawo nga nahibaloan ninyo nga makabayad, makadawat ba kamo ug balos gikan sa Dios? Bisang mga makasasala nagapahulam usab ngadto sa sama nilang makasasala basta nahibaloan nila nga makabayad sila. ³⁵Mao kini ang inyong buhaton: Higugmaa ninyo ang inyong mga kaaway ug buhata ang maayo ngadto kanila. Kon magpahulam kamo, ayaw na pagpaabot nga bayaran pa kamo. Kon mao kini ang inyong himuon, madawat ninyo ang dako nga balos ug mahimo kamong mga anak sa Dios nga labaw sa tanan. Tungod kay maayo gayod siya bisan sa mga tawo nga daotan ug walay igabalos. ³⁶Magmaluloy-on kamo sama sa inyong Dios nga Amahan.”

Ayaw Ninyo Hukmi ang Uban
(Mt. 7:1-5)

³⁷“Ayaw ninyo hukmi ang uban aron dili usab kamo hukman *sa Dios*. Ayaw kamo pag-ingon nga kinahanglan silang silotan, aron dili usab kamo silotan *sa Dios*. Pasayloa ninyo ang mga nakasala kaninyo aron pasayloon usab kamo *sa Dios*. ³⁸Panghatag kamo aron hatagan usab kamo *sa Dios*. Kon maghatag kaninyo ang Dios, madagayaon gayod, daw sama nga giuyog niya ang taksanan, gidasok, ug gipaawas pa niya sa dili pa ibubo sa inyong sudlanan. Kay kon unsa kadako ang inyong ihatag sa uban mao usab kana ang ihatag *sa Dios* kaninyo.”

³⁹Pagkahuman niadto gisultihan sila ni Jesus niini nga samingay, “Walay buta nga makahimo pag-agak sa laing buta, tungod kay mahulog silang duha sa kanal. ⁴⁰Walay tinun-an nga labaw pa sa iyang magtutudlo, apan kon natudloan siyag maayo ug nakahuman sa iyang pagtuon, maparehas usab siya sa iyang magtutudlo.

⁴¹“Nganong tan-awon man nimo pag-ayo ang gamay nga puling sa imong isigkatawo, apan wala nimo tagda ang imong puling nga sama kadako sa troso? ⁴²Unsaon mo pag-ingon kaniya, ‘Kuhaon ko ang imong puling,’ nga ikaw gani wala man makakita sa imong puling nga morag troso kadako? Tigpakaaron-ingnon! Kuhaa una ang imong puling nga morag troso kadako, aron makakita ka pag-ayo sa imong pagkuha sa gamay nga puling sa imong isigkatawo.”

Mailhan ang Tawo sa Iyang Binuhatan
(Mt. 7:16-20; 12:33-35)

⁴³“Ang maayo nga kahoy dili mamunga ug daot, ug ang daot nga kahoy dili mamunga ug maayo. ⁴⁴Ang tagsa-tagsa ka kahoy mailhan mo sa iyang bunga. Walay mapupo nga bunga sa higera^a o bunga sa ubas gikan sa tunokon nga kahoy o sampinit. ⁴⁵*Ang tawo sama niana*. Ang maayo nga tawo nagasulti ug maayo, tungod kay maayo man ang iyang kasingkasing. Apan ang tawo nga daotan nagasulti ug daotan tungod kay daotan man ang iyang kasingkasing. Kon unsa ang anaa sa kasingkasing sa tawo mao usab kini ang mogawas sa iyang baba.”

^a 44 higera: *usa ka matang sa tanom. Sa English, fig.*

Ang Tinuod nga Sumusunod
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶“Nganong nagatawag kamo kanako ug ‘Ginoo’ nga wala man kamo nagatuman sa gisulti ko kaninyo?” ⁴⁷Ipakita ko kaninyo kon unsa ang tawo nga nagaduol kanako, nagapaminaw ug nagatuman sa akong gisulti. ⁴⁸Sama siya sa usa ka tawo nga nagkalot ug lawom ug nagtukod ug balay diha sa pundasyon nga bato. Mibaha ang suba, miawas ang tubig ug midasmag sa maong balay, apan wala matarog ang balay tungod kay lig-on ang iyang pundasyon. ⁴⁹Apan ang tawo nga namati sa akong gisulti ug wala motuman niini, mahisama sa tawo nga nagtukod ug balay nga walay lig-on nga pundasyon. Pagbaha sa suba, midasmag ang tubig sa balay. Natumba kini ug nabungkag.”

Chapter 7

Giayo ni Jesus ang Ulipon sa Kapitan
(Mt. 8:5-13)

¹Human sa pagpanudlo ni Jesus sa mga tawo, miadto siya sa Capernaum. ²Didto may kapitan sa mga sundalo nga Romanhon nga may ulipon nga nagsakit ug himalasyon na. Gihigugma gayod niya ang iyang ulipon. ³Busa pagkadungog sa kapitan mahitungod kang Jesus, gisugo niya ang pipila ka mga pangulo sa mga Judio sa paghangyo kang Jesus nga moadto didto sa iyang balay aron ayohon ang iyang ulipon. ⁴Pag-abot nila kang Jesus nagpakiluoy gayod sila kaniya. Miingon sila, “Kon mahimo, tabangi ang kapitan, tungod kay maayo siya nga tawo.” ⁵Gihigugma niya kita nga mga Judio ug nagpatindog pa gani siya ug simbahan alang kanato.”

⁶Busa miuban si Jesus kanila. Sa dihang hapit na sila moabot sa balay sa kapitan, gisugo sa kapitan ang pipila niya ka amigo aron sugaton si Jesus ug sultihan, “Ginoo, ayaw na lang hagoa pa ang imong kaugalingon. Dili ako takos nga magpasulod kanimo sa akong balay.” ⁷Mao gani nga wala ako moadto kanimo tungod kay dili ako takos nga moduol kanimo. Isulti *lang* ug mamaayo ang akong ulipon. ⁸Nahibaloan ko kini tungod kay ako ubos man sa pagmando sa mga opisyal, ug may mga sundalo usab nga ubos sa akong pagmando. Busa kon momando ako sa usa, ‘lakaw,’ molakaw siya, ug kon momando ako sa usa, ‘anhi dinhi,’ moanhi siya. Ug kon unsa ang akong isugo sa akong ulipon, himuon niya.” ⁹Pagkadungog niini ni Jesus, natingala gayod siya. Miatubang siya sa mga tawo nga miuban kaniya ug miingon, “Wala pa gayod akoy nakita nga tawo sa Israel nga may pagtuo nga sama niini.” ¹⁰Mibalik ang mga sinugo sa kapitan sa iyang balay ug nakita nila nga naayo na ang ulipon.

Gibanhaw ni Jesus ang Anak sa Babayeng Balo

¹¹Sa wala madugay miadto si Jesus sa lungsod sa Nain. Miuban kaniya ang iyang mga sumusunod ug ang daghang mga tawo. ¹²Sa dihang nagkaduol na sila sa ganghaan sa lungsod sa Nain, natagboan nila ang daghang mga tawo nga miuban sa paglubong sa usa ka patay. Ang namatay bugtong anak sa usa ka babayeng balo. ¹³Pagkakita ni Ginoong Jesus sa inahan sa namatay, naluoy gayod siya. Miingon siya, “Ayaw na paghilak.” ¹⁴Unya miduol si Jesus sa lungon ug gikuptan niya kini, busa mihunong ang mga nagdala niini. Miingon si Jesus sa patay, “Dong, bangon!” ¹⁵Mibangon ang patay, milingkod ug misulti. Unya gihatag siya ug balik ni Jesus ngadto sa iyang inahan. ¹⁶Pagkakita niini sa mga tawo nahadlok sila, ug gidayeg nila ang Dios. Miingon sila, “Gihinumdoman sa Dios ang iyang mga katawhan. Gihatagan niya kita ug gamhanan nga propeta.” ¹⁷Mikaylap sa tibuok Judea ug sa tanang mga dapit sa palibot ang balita mahitungod sa gihimo ni Jesus.

Si Jesus ug si Juan nga Tigbautismo
(Mt. 11:2-19)

¹⁸Kining tanang nahitabo gibalita kang Juan sa iyang mga sumusunod. ¹⁹Busa gitawag ni Juan ang duha niya ka sumusunod ug gisugo niya nga moadto sa Ginoo aron mangutana kon siya na ba

ang ilang gipaabot o maghulat pa sila ug lain.^{20,21} Unya miadto sila kang Jesus ug miingon, “Gisugo kami ni Juan nga Tigbautismo aron sa pagpangutana kanimo kon ikaw na ba ang among gipaabot o mohulat pa kami ug lain.” Niadtong higayona daghang masakiton ang gipang-ayo ni Ginoong Jesus, bisan pa kadtong may grabe nga mga sakit, ug ang mga gisudlan sa daotang espiritu. Daghan usab ang buta nga iyang gipang-ayo.²² Gitubag ni Jesus ang mga sinugo, “Balik kamo kang Juan ug sultihi ninyo siya sa inyong nakita ug sa inyong nadungog. Sultihi siya nga ang mga buta nakakita na, ang mga bakol nakalakaw na, ang mga sanglahon nangaayo, ang mga bungol nakadungog na, ang mga patay nangabanhaw, ug ang Maayong Balita giwali ngadto sa mga kabos.²³ Bulahan ang mga tawo nga wala nagaduhaduha kanako.”

²⁴ Sa nakalakaw na ang mga gisugo ni Juan, nangutana si Jesus sa mga tawo, “Sa pag-adto ninyo didto kang Juan sa kamingawan, unsa man ang inyong gipaabot nga makita? Miadto ba kamo didto aron makita ninyo ang *tawo nga nagpauyon-uyon lang sama sa* kugon nga monunot sa huyop sa hangin?²⁵ O miadto ba kamo didto aron makita ninyo ang tawo nga nagsul-ob ug mahalong bisti? Apan nasayod kamo nga ang tawo nga nagasul-ob ug mahalong mga bisti ug nagkinabuhi nga hamugaway nagapuyo sa mga palasyo.²⁶ Sultihi ninyo ako kon nganong miadto kamo didto. Dili ba aron makita ninyo ang propeta *sa Dios*? Oo di ba, ug labaw pa gayod siya sa propeta.²⁷ Tungod kay siya mao ang giingon sa Dios sa Kasulatan, ‘Ipadala ko ang akong tigbalita una kanimo sa pag-andam sa imong agianan.’ ”²⁸ Miingon pa gayod si Jesus, “Sa pagkatinuod, wala pay natawo sa kalibotan nga labaw pa kang Juan. Apan karon si bisan kinsa nga labing ubos sa mga nagpasakop sa paghari sa Dios mas labaw pa kang Juan.”

²⁹ Pagkadungog sa mga tawo sa mga pagpanudlo ni Jesus, bisan ang mga maniningil ug buhis, miuyon sa gihimo sa Dios, tungod kay kini sila nagpabautismo na man kang Juan.³⁰ Apan ang mga Pariseo ug ang mga magtutudlo sa Kasugoan wala mouyon sa katuyoan sa Dios alang kanila, kay sila wala man magpabautismo kang Juan.

³¹ *Miingon pa gayod si Jesus*, “Unsay ikatandi ko sa mga tawo niining panahona?³² Sama sila sa mga bata nga nanglingkod sa plasa ug nag-ingon sa usag usa, ‘Gitugtugan namo kamo ug sonata alang sa kasal, apan wala kamo mosayaw. Gikantahan namo kamo ug awit alang sa mga patay, apan wala usab kamo mohilak!’ ”³³ *Kamo pareho usab kanila*, tungod kay sa pag-abot ni Juan nakita ninyo nga nagapusa siya ug wala moinom ug bino, busa miingon kamo nga naa siyay daotang espiritu.³⁴ Ug ako nga Anak sa Tawo, pag-abot nako, nakita ninyo nga nagakaon ug nagainom, busa nagaingon kamo nga palakaon^a ako ug palahubog. Nagaingon usab kamo nga amigo ako sa mga maniningil ug buhis ug sa uban pang makasasala.³⁵ Apan wala kanay bali, kay ang mga tawo nga nagasunod sa kabubut-on sa Dios nagapamatuod nga husto ang gihimo sa Dios.”

Si Jesus sa Balay ni Simon nga Pariseo

³⁶ Unya may usa ka Pariseo nga midapit kang Jesus sa pagpangaon didto sa iyang balay. Busa miadto si Jesus aron mokaon didto.³⁷ Niadtong lungsora may usa ka babaye nga nailhan gayod nga makasasala. Pagkadungog niya nga miadto si Jesus sa balay sa Pariseo miadto usab siya didto. Nagdala siya ug gamay nga tibod nga may sulod nga pahumot.³⁸ Miduol siya dapit sa likod ni Jesus ug mihilak siya sa tiilan niini.^b Mitulo ang iyang mga luha sa mga tiil ni Jesus. Gipahiran niya kini sa iyang buhok ug gihalokan. Pagkahuman, gibuboan niya sa pahumot ang tiil ni Jesus.³⁹ Pagkakita niini sa Pariseo nga midapit kang Jesus, miingon siya sa iyang kaugalingon, “Kon kining tawhana tinuod nga propeta, mahibaloan unta niya kon unsa nga klase sa babaye ang mihikap kaniya, tungod kay kanang babayhana makasasala.”⁴⁰ Apan nahibaloan ni Jesus kon unsa ang iyang gihunahuna, busa miingon siya, “Simon, may isulti ako kanimo.” Miingon si Simon, “Unsa man kana, Magtutudlo?”⁴¹ Mitubag si Jesus pinaagi sa samingay, “May duha ka tawo nga nangutang ug kuwarta sa tigpautang. Ang usa miutang ug 500, ang usa 50.”⁴² Unya tungod kay dili

^a 34 palakaon: *o bulaos*.

^b 38 *Kon magkaon ang mga tawo niadtong panahona, magtakilid sila nga medyo pinahigda ang posisyon.*

sila makabayad, wala na lang sila pabayara sa nagpautang kanila. Karon, kinsa kaha kanilang duha ang labing nahigugma sa ilang nautangan?”⁴³ Mitubag si Simon, “Siguro kadtong dako ug utang.” Miingon si Jesus, “Tinuod ang imong tubag.”⁴⁴ Unya gilingi niya ang babaye ug miingon kang Simon, “Nakita mo ba ang gihimo niining babaye? Pagsulod nako dinhi sa imong balay, wala mo ako hatagi ug tubig nga ihugas sa akong tiil. Apan kining babaye, gihugasan niya ang akong tiil pinaagi sa iyang luha, ug ang iyang buhok mao pa gayoy iyang gipahid.”⁴⁵ Wala mo ako hagki *agi ug pag-abiabi*. Apan kini nga babaye, gikan pa sa akong pag-abot dinhi wala gayoy hunong ang iyang paghalok sa akong tiil.⁴⁶ Wala mo butangi ug lana ang akong ulo *agi ug pagdawat kanako*, apan kini nga babaye, ang mahalon pa gayod nga pahumot ang iyang gibubo sa akong tiil.⁴⁷ Busa sultihan ko ikaw, nga ang dako nga gugma nga gipakita niya kanako nagpamatuod nga ang daghan niyang mga sala gipasaylo na; apan sa tawo nga gamay lang ang sala nga gipasaylo, gamay lang ang paghigugma nga iyang gipakita.”⁴⁸ Unya misulti si Jesus sa babaye, “Gipasaylo na ang imong mga sala.”⁴⁹ Ang mga nangaon kauban ni Jesus miingon sa ilang kaugalingon, “Kinsa ba kining tawhana nga makapasaylo man sa mga sala?”⁵⁰ Unya miingon si Jesus sa babaye, “Ang imong pagtuo maoy nagluwas kanimo. Pauli nga malinawon.”

Chapter 8

Ang mga Babaye nga Nagtabang kang Jesus

¹Pagkahuman niadto, milibot si Jesus sa mga lungsod ug mga baryo ug nagwali sa Maayong Balita mahitungod sa paghari sa Dios. Uban kaniya ang dose *ka mga apostoles*,² ug ang pipila sa mga babaye nga iyang giayo gikan sa mga daotang espiritu ug mga sakit. Ang usa kanila mao si Maria nga taga-Magdala^a nga kanhi may pito ka daotang espiritu nga gipapahawa gikan kaniya.³ Uban usab kanila mao si Juana nga asawa ni Cusa nga mao ang sinaligan ni Herodes sa iyang palasyo. Mikuyog usab si Susana ug daghan pang kababayan-an. Kini nga mga babaye maoy nagahatag sa mga kinahanglanon nila ni Jesus gikan sa ilang katigayonan.

Ang Samingay Mahitungod sa Tigsabwag (Mt. 13:1-9; Mc. 4:1-9)

⁴Daghang mga tawo nga gikan sa mga kalungsoran ang nagsige pag pangabot ug nagpundok didto kang Jesus. Gisultihan sila ni Jesus niini nga samingay:

⁵“May usa ka mag-uuma nga nagsabwag ug binhi. Sa iyang pagsabwag, nasabwag ang uban sa daplin sa dalan, ug natumban kini sa mga nangagi ug gituka sa mga langgam.”⁶ Ang uban nasabwag sa kabatoan. Miturok kini apan nalaya dayon tungod kay uga ang yuta.⁷ Ang uban nasabwag sa dapit nga may mga tunokon nga mga sagbot, ug nagdungan pagtubo kining sagbot ug ang binhi. Busa sa wala madugay natabonan kini sa mga sagbot.⁸ Ang uban nasabwag sa maayong yuta, mitubo ug namunga ug daghan.” Mipadayon pagsulti si Jesus kanila, “Kinahanglan nga sabton gayod ninyo kining inyong nadungog.”

Ang Katuyoan sa mga Samingay (Mt. 13:10-17; Mc. 4:10-12)

⁹Gipangutana siya sa iyang mga sumusunod kon unsa ang kahulogan sa maong samingay.¹⁰ Mitubag siya, “Ang mga tinago mahitungod sa paghari sa Dios gisulti kaninyo sa paagi nga masabtan ninyo, apan ngadto sa uban gisulti kini pinaagi sa mga samingay aron nga ‘bisan magtan-aw sila dili sila makakita, ug bisan maminaw sila dili sila makasabot.’”

Gipasabot ni Jesus ang Samingay Mahitungod sa Tigsabwag (Mt. 13:18-23; Mc. 4:13-20)

¹¹Unya gipasabot ni Jesus ang kahulogan sa samingay. Miingon siya, “Ang binhi mao ang pulong sa Dios.”¹² Ang daplin sa dalan nga nasabwagan sa binhi mao ang mga tawo nga

^a 2 taga-Magdala: Mao ang buot ipasabot sa pulong nga Magdalena.

nakadungog *sa pulong sa Dios*, apan miabot si Satanas ug gikuha niya ang pulong *sa Dios* sa ilang kasingkasing, aron dili sila motuo ug maluwas.¹³ Ang kabatoan nga nasabwagan sa binhi mao ang mga tawo nga nakadungog sa pulong *sa Dios*, ug gidawat nila kini nga may kalipay, apan wala gayod makagamot sa ilang kasingkasing. Busa wala magdugay ang ilang pagtuo tungod kay pag-abot sa mga pagsulay mitalikod dayon sila.¹⁴ Ang yuta nga may mga tunokon nga sagbot nga nasabwagan sa binhi mao ang mga tawo nga nakadungog *sa pulong sa Dios*, apan ang ilang mga kabalaka, ang ilang mga kabtangan, ug ang mga kahilayan niining kalibotan nahimong babag sa ilang pagsunod sa kabubut-on sa Dios alang kanila.¹⁵ Apan ang maayo nga yuta nga nasabwagan sa binhi mao ang mga tawo nga nakadungog sa pulong *sa Dios*, ug gitipigan nila kini sa ilang matinud-anon nga kasingkasing ug naninguha sila sa pagtuman niini.”

Ang Samingay Mahitungod sa Suga
(Mc. 4:21-25)

¹⁶ *Miingon pa gayod si Jesus*, “Walay magdagkot ug suga ug unya takloban kini o ibutang lang ilalom sa katre, kondili ibutang niya kini sa tungtongan aron mahayagan ang mga tawo nga mosulod sa balay.¹⁷ Mao kana nga wala gayoy tinago nga dili mogawas sa kaulahian, ug walay tinagoan *mahitungod sa paghari sa Dios* nga dili mahibaloan ug madayag.

¹⁸ “Busa paminaw kamo pag-ayo kanako, tungod kay ang tawo nga nakaangkon sa kamatuoran nga iyang nadunggan hatagan pa gayod ug dugang nga pagsabot. Apan ang tawo nga wala makaangkon sa kamatuoran nga iyang nadunggan, bisan pa ang gihunahuna niya nga iya nang nasabtan, kuhaon pa gayod gikan kaniya.”

Ang Inahan ug ang mga Igsoon ni Jesus
(Mt. 12:46-50; Mc. 3:31-35)

¹⁹ Unya miabot ang inahan ug ang mga igsoon ni Jesus. Tungod sa kadaghan sa mga tawo dili sila makaduol kaniya.²⁰ Busa may miingon kang Jesus, “Ang imong inahan ug mga igsoon nagtindog didto sa gawas. Gusto nila nga makigkita kanimo.”²¹ Apan miingon si Jesus kanila, “Ang akong inahan ug mga igsoon mao kadtong nagapaminaw ug nagatuman sa pulong sa Dios.”

Gipahunong ni Jesus ang Kusog nga Hangin ug Balod
(Mt. 8:23-27; Mc. 4:35-41)

²² Usa ka adlaw niana misakay si Jesus ug ang iyang mga sumusunod sa sakayan. Miingon siya kanila, “Tana, motabok kita sa pikas daplin sa linaw.” Ug migikan sila.²³ Samtang naglawig sila nakatulog si Jesus. Kalit lang nga mikusog ang hangin ug nagsigeg sulod ang tubig sa ilang sakayan. Namiligro na gayod sila sa ilang kahimtang.²⁴ Busa giduol nila si Jesus ug gipukaw, “Magtutudlo! Magtutudlo! Malunod na kita!” Mibangon si Jesus ug gimandoan niya ang hangin ug ang mga balod nga mohunong. Ug dihadiha milinaw.²⁵ Unya miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Hain na man ang inyong pagtuo?” Natingala gayod ang iyang mga sumusunod nga may kakulba nga miingon sa usag usa, “Kinsa ba gayod kini nga bisan gani ang hangin ug mga balod gimandoan niya ug mituman kaniya?”

Giayo ni Jesus ang Tawo nga Gigamhan sa mga Daotang Espiritu
(Mt. 8:28-34; Mc. 5:1-20)

²⁶ Nagpadayon sila paglawig hangtod nga nakaabot sila sa dapit sa mga Gerasenhon atbang sa Galilea.²⁷ Sa pagkawas ni Jesus, gisugat siya sa usa ka tawo nga gisudlan sa mga daotang espiritu. Kini nga tawo kanunayng hubo ug wala na mopauli sa iyang balay nga anaa sa lungsod. Didto siya magkanunayan sa langub nga lubnganan.²⁸ Pagkakita niya kang Jesus misinggit siya ug miluhod sa iyang atubangan. Unya misulti siya sa makusog nga tingog, “Jesus, Anak sa Dios nga labaw sa tanan, unsay imong labot kanako? Nagapakiluoy ako kanimo nga dili mo ako silotan.”²⁹ Mao kini ang gisulti niya tungod kay gimandoan na ni Jesus ang daotang espiritu nga mogawas kaniya. Dugay na siya nga gigamhan sa daotang espiritu, ug bisan gapuson sa mga tawo ang iyang mga kamot ug tiil sa mga kadena ug binantayan pa siya, gipangbugto lang niya kini, ug gidala siya sa daotang espiritu didto sa dapit nga awaaw.³⁰ Gipangutana siya ni Jesus, “Unsay imong ngalan?”

Mitubag siya, “Ako si Panon.” Mao kana ang gitubag niya tungod kay daghan ang mga daotang espiritu nga misulod kaniya.³¹ Ug nagpakiluoy ang mga daotang espiritu nga dili sila abugon ngadto sa bung-aw nga dili matugkad *diin didto sila silotan*.

³² Duol didto, may daghang mga baboy nga nang-ungad didto sa bakilid. Nagpakiluoy kang Jesus ang mga daotang espiritu nga tugotan sila nga mosulod sa mga baboy. Ug gitugotan sila ni Jesus.³³ Busa migawas ang mga daotang espiritu gikan sa tawo ug misulod sila sa mga baboy. Unya mihaguros sa pagpanagan ang mga baboy padulhog sa bakilid diretso sa linaw ug nangalumos.

³⁴ Sa dihang nakita sa mga nag-atiman sa mga baboy ang nahitabo, nanagan sila, ug gisulti nila kini sa mga tawo sa lungsod ug sa kaumahan.³⁵ Busa miadto ang mga tawo kang Jesus tungod kay gusto nila nga makakita sa nahitabo. Pag-abot nila didto nakita nila ang tawo nga kaniadto gigamhan sa mga daotang espiritu nga nagalingkod sa tiilan ni Jesus nga may bisti na ug maayo nag pangisip. Busa nangahadlok sila.³⁶ Ang mga nakakita sa nahitabo misulti sa mga tawo kon giunsa pag-ayo ang tawo nga gigamhan kaniadto sa mga daotang espiritu.³⁷ Unya ang tanang mga tawo nga nagpuyo sa dapit nga sakop sa Gerasa^a mihangyo kang Jesus nga mopahawa siya didto sa ilang dapit, tungod kay dako dako gayod ang ilang kahadlok. Busa misakay si Jesus sa sakayan ug mibalik sa iyang gigikanan.³⁸ Ang tawo nga gigamhan kaniadto sa mga daotang espiritu nagpakiluoy kang Jesus nga mouban kaniya. Apan miingon si Jesus kaniya,³⁹ “Pauli na sa inyo ug isulti ang mga gihimo sa Dios kanimo.” Busa mipauli ang tawo, ug milibot siya sa tibuok lungsod nga nagsugilon sa tanang mga gihimo ni Jesus kaniya.

Ang Batang Babaye ni Jairo ug ang Babaye nga Nagdugo-dugo
(Mt. 9:18-26; Mc. 5:21-43)

⁴⁰ Sa pagdunggo ni Jesus balik sa pikas sa linaw, nalipay gayod ang mga tawo sa pag-abiabi kaniya tungod kay silang tanan nagpaabot kaniya.⁴¹ Pagkataudtaod may miabot nga tawo nga ang iyang ngalan si Jairo. Pangulo siya sa simbahan sa mga Judio. Sa pagduol niya kang Jesus miluhod siya ug nagpakiluoy nga moadto si Jesus didto sa iyang balay⁴² tungod kay himalatyon na ang iyang bugtong anak. Kining iyang anak nga babaye nag-edad ug 12 ka tuig. Sa dihang nagpadulong sila si Jesus sa balay ni Jairo nanagdasok ang daghang mga tawo libot kaniya.⁴³ May babaye didto nga nagdugo-dugo^b sulod na sa 12 ka tuig. [Nahurot na niya ang tanan niyang katigayonan sa pagpatambal.] Apan wala gayoy nakaayo kaniya.⁴⁴ Miliot siya sa daghang mga tawo hangtod nga nakaduol siya dapit sa likod ni Jesus. Unya gihikap niya ang sidsid sa bisti ni Jesus, ug dihadiha mihunong ang iyang pagdugo-dugo.⁴⁵ Unya miingon si Jesus, “Kinsa ang mihikap kanako?” Tanan sila misulti nga wala sila mohikap kaniya. Busa miingon si Pedro, “Ginoo, daghan ang mga tawo nga nagadasok palibot kanimo, nganong nangutana ka pa man kon kinsa ang mihikap kanimo?”⁴⁶ Apan mitubag si Jesus, “May mihikap gayod kanako, tungod kay gibati ko nga may gahom nga migawas gikan kanako.”⁴⁷ Sa dihang namatikdan sa babaye nga nahibaloan ni Jesus ang iyang gihimo, miduol siya nga nagkurog ug miluhod kang Jesus. Sa atubangan sa tanan gisulti niya kang Jesus kon nganong gihikap niya siya ug kon giunsa nga naayo siya dayon.⁴⁸ Miingon si Jesus kaniya, “Anak, ang imong pagtuo nag-ayo^c kanimo. Sige, pauli nga malinawon.”

⁴⁹ Samtang nagsulti pa siya sa babaye may miabot gikan sa balay ni Jairo nga nag-ingon, “Patay na ang imong anak. Ayaw na lang pagdisturbuha ang magtutudlo.”⁵⁰ Apan pagkadungog niini ni Jesus miingon siya kang Jairo, “Ayaw kahadlok, tuo lang ug mamaayo siya.”⁵¹ Pag-abot nila sa balay ni Jairo wala niya tugoti ang uban nga mokuyog kaniya ngadto sa sulod gawas lang kanila ni Pedro, Juan, ug Santiago, ug sa amahan ug inahan sa bata.⁵² Nagminatay ug hilak ang

^a 37 Gerasa: sa ubang Griego nga teksto Gergesano o Gadereno.

^b 43 nagdugo-dugo: kini nga babaye may problema sa iyang regla.

^c 48 nag-ayo: sa Griegong pinulongan posible nga nagpasabot nga nagluwas o nag-ayo. Dinhi gipasabot ang duha tungod kay ang tibuok niyang pagkatawo naluwas ug naayo.

mga tawo didto. Busa miingon si Jesus kanila, “Ayaw kamo paghilak, tungod kay wala mamatay ang bata kondili natulog lang siya.”⁵³ Gikataw-an nila si Jesus tungod kay nahibalo sila nga patay na gayod ang bata.⁵⁴ Miduol si Jesus sa bata ug gikuptan niya ang kamot niini ug miingon, “Bangon Day!”⁵⁵ Ug dihaduha mibalik ang espiritu niini ug mibangon dayon kini. Misugo si Jesus nga pakan-on ang bata.⁵⁶ Natingala gayod ang iyang mga ginikanan, apan gimandoan sila ni Jesus nga dili gayod isulti kang bisan kinsa ang nahitabo.

Chapter 9

Gipadala ni Jesus ang 12 Niya ka Apostoles

(Mt. 10:5-15; Mc. 6:7-13)

¹ *Usa ka adlaw niana gitigom ni Jesus ang dose niya ka apostoles.* Gihatagan niya sila sa gahom ug katungod sa paghingilin sa tanang mga daotang espiritu ug sa pagpang-ayo sa mga masakiton.² Unya, gisugo niya sila sa pagpangwali mahitungod sa paghari sa Dios ug sa pagpang-ayo sa mga masakiton.³ Giingnan niya sila, “Ayaw kamo pagbalon ug bisan unsa sa inyong pagpanglakaw: bisan sungkod, bag, pagkaon, kuwarta o ilisan.”⁴ Kon padayonon kamo sa usa ka balay, diha lang kamo hangtod nga mopahawa kamo nianang dapita.⁵ Apan kon ang mga tawo sa usa ka dapit dili modawat kaninyo, biyai ninyo kanang dapita; ug sa inyong pagpahawa, itaktak ang abog sa inyong tiil isip pasidaan batok kanila.”⁶ Unya nanglakaw ang iyang mga apostoles ug nangadto sa mga kabaryohan; nagsangyaw sila sa Maayong Balita ug giayo nila ang mga masakiton.

Naglibog si Herodes Mahitungod kang Jesus

(Mt. 14:1-12; Mc. 6:14-29)

⁷ Ang balita mahitungod sa gihimo nila ni Jesus nakaabot kang Herodes nga pangulo sa Galilea. Naglibog gayod si Herodes tungod kay may mga tawo nga nag-ingon, “Nabanhaw si Juan nga tigbautismo.”⁸ Ang uban usab nag-ingon, “Siya si Elias nga propeta kaniadto nga mibalik karon.” Ug ang uban pa gayod nag-ingon, “Nabanhaw ang usa sa mga propeta.”⁹ Miingon si Herodes, “Gipapunggotan ko na ug ulo si Juan. Apan kinsa man kaha kining tawhana nga katingalahan man nga mga sugilanon ang akong nadungog mahitungod kaniya?” Ug nagtinguha gayod si Herodes nga makakita kang Jesus.

Gipakaon ni Jesus ang 5,000 ka mga Tawo

(Mt. 14:13-21; Mc. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Pagbalik sa mga apostoles ni Jesus, gisulti nila kaniya kon unsa ang ilang mga nahimo. Unya gidala sila ni Jesus sa lungsod sa Betsaida. Wala niya gipakuyog ang ubang mga tawo.

¹¹ Apan pagkahibalo sa mga tawo nga sila ni Jesus nakagikan na, misunod sila. *Pag-abot nila didto*, giabiabi sila si Jesus ug gisultihan mahitungod sa paghari sa Dios. Ug giayo usab niya ang mga masakiton.

¹² Sa dihang hapit na mosalop ang adlaw, miduol kaniya ang *iyang dose ka apostoles* ug miingon, “Paadtoa na ang mga tawo sa mga baryo ug sa mga sityo sa palibot aron makapangita sila sa ilang pagkaon ug katulgan, tungod kay ania kita dinhi sa awaaw nga dapit.”¹³ Apan miingon si Jesus, “Kamo mismo ang mohatag kanila ug pagkaon.” Mitubag sila, “Aduna kitay lima lang gayod ka buok pan ug duha ka isda. Dili kini paigo, gawas kon mopalit kita ug dugang pagkaon alang kanilang tanan.”¹⁴ (Ang gidaghanon sa mga lalaki didto mga 5,000, wala pay labot niana ang mga babaye ug mga kabataan.) Busa miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Pundoka ug palingkora ang mga tawo sa tag-50 kada grupo.”¹⁵ Gituman nila ang sugo ni Jesus ug gipalingkod nila ang tanang mga tawo.¹⁶ Unya gikuha ni Jesus ang lima ka pan ug duha ka isda, ug mihangad siya sa langit ug nagpasalamat sa Dios. Gipikas-pikas niya kini ug giapod-apod sa iyang mga sumusunod aron ipanghatag sa mga tawo.¹⁷ Mikaon silang tanan ug nabusog; ug human niini gitigom nila ang sobra, ug napuno pa ang 12 ka bukag.

Ang Gipahayag ni Pedro Mahitungod kang Jesus
(Mt. 16:13-19; Mc. 8:27-29)

¹⁸ Usa ka adlaw niana nag-inusara si Jesus nga nag-ampo ug ang iyang mga sumusunod naa sa duol niya. Nangutana si Jesus kanila, “Kinsa man ako sumala sa mga tawo?” ¹⁹ Mitubag sila, “May nag-ingon nga ikaw si Juan nga Tigbautismo. Ang uban nag-ingon nga ikaw si Elias, ug ang uban pa gayod nag-ingon nga ikaw usa sa mga propeta kaniadto nga nabanhaw.” ²⁰ Miingon si Jesus kanila, “Apan sumala kaninyo kinsa man gayod ako?” Mitubag si Pedro, “Ikaw mao ang Cristo nga gisaad sa Dios nga maghari.”

Gisulti ni Jesus ang Mahitungod sa Umaabot Niyang Pag-antos ug Kamatayon
(Mt. 16:20-28; Mc. 8:30-9:1)

²¹ Unya gipasidan-an sila ni Jesus nga dili gayod nila isulti kang bisan kinsa nga siya mao ang Cristo. ²² Miingon siya, “*Ako nga Anak sa Tawo* kinahanglan nga mag-antos gayod sa pagahimuon kanako sa mga pangulo sa mga Judio, sa kadagkoan sa mga pari, ug sa mga magtutudlo sa Kasugoan. Isalikway nila ako ug patyon, apan sa ikatulo ka adlaw mabanhaw ako.”

²³ Unya miingon si Jesus sa tanan, “Kon may tawo nga buot mosunod kanako, dili niya palabihon ang iyang kaugalingon, kondili mosunod siya kanako adlaw-adlaw bisan pa kon kamatayon ang iyang dangatan. ²⁴ Tungod kay si bisan kinsa nga nagtinguha sa pagluwas sa iyang kinabuhi mawad-an hinuon niini. Apan si bisan kinsa nga maghalad sa iyang kinabuhi tungod kanako makaangkon sa kinabuhi *nga walay kataposan*. ²⁵ Unsa man ang makuha sa tawo kon maangkon niya ang tanang butang dinhi sa kalibotan, apan mawala ang iyang kinabuhi? *Wala gayod!* ²⁶ Tungod kay si bisan kinsa, kon ikaulaw niya ako ug ang akong mga pagtulon-an, ikaulaw ko usab siya kon *ako nga Anak sa Tawo* mobalik na dinhi nga nagadan-ag sa gahom nga gikan kanako ug sa Amahan ug sa balaang mga anghel. ²⁷ Sa pagkatinuod, may mga tawo dinhi nga dili mamatay hangtod nga makita nila ang paghari sa Dios.”

Ang Pagkausab sa Panagway ni Jesus
(Mt. 17:1-8; Mc. 9:2-8)

²⁸ Mga walo ka adlaw human kadto isulti ni Jesus, gidala niya si Pedro, si Juan, ug si Santiago sa pagtungas sa bukid aron mag-ampo. ²⁹ Sa dihang nag-ampo si Jesus nausab ang iyang panagway, ug ang iyang bisti miputi gayod ug misidlak. ³⁰ Sa kalit may nagpakita nga duha ka tawo nga nakigsulti kaniya. Sila mao si Moises ug si Elias. ³¹ Nagsidlak usab sila ug nakigsulti kang Jesus mahitungod sa iyang kamatayon nga hapit nang matuman diha sa Jerusalem. ³² Nahinanok pag-ayo sila si Pedro. Sa dihang nakamata na sila, nakita nila si Jesus nga nagsidlak ug ang duha ka tawo nga nagtindog tupad kaniya. ³³ Sa dihang mobiya na ang duha ka tawo kang Jesus, miingon si Pedro kaniya, “Ginoo, maayo nga ania kami^a dinhi. Maghimo kami ug tulo ka payag, ang usa alang kanimo, ang usa alang kang Moises, ug ang usa alang kang Elias.” (Ang tinuod, wala mahibalo si Pedro kon unsa ang iyang gipanulti.) ³⁴ Sa wala pa makahuman pagsulti si Pedro natabonan sila sa panganod, ug nangahadlok sila. ³⁵ Unya may nadunggan sila nga tingog gikan sa panganod nga nag-ingon, “Kini ang akong Anak nga pinili. Paminawa ninyo siya!” ³⁶ Sa dihang mihunong na ang tingog, nakita nila nga si Jesus na lang ang nabilin. Sa sunod nga mga adlaw nagpakahilom lang una sila si Pedro sa ilang nakita.

Giayo ni Jesus ang Bata nga Gigamhan sa Daotang Espiritu
(Mt. 17:14-18; Mc. 9:14-27)

³⁷ Human niadtong adlawa, milugsong sila gikan sa bukid. Daghang mga tawo ang misugat kang Jesus. ³⁸ May usa kanila nga misinggit, “Magtutudlo, kon mahimo tan-awa una ang akong bugtong anak nga lalaki. ³⁹ Kanunay siyang gamhan sa daotang espiritu. Kon moabot kini, kalit lang siya nga magsiyagit, magkirig-kirig ug magbula ang iyang baba. Dili mopahawa kining

^a 33 kami: o kita.

daotang espiritu kon dili una niini mapasakitan pag-ayo ang akong anak. ⁴⁰ Gihangyo ko ang imong mga sumusunod nga abugon kini, apan dili nila mahimo.” ⁴¹ Unya miingon si Jesus, “Kamo nga mga tawo niining panahona, wala gayoy pagtuo, ug sayop ang inyong panghunahuna ug binuhatan. Hangtod kanus-a pa ba ang akong pagpailob kaninyo? Dad-a dinhi ang imong anak.”

⁴² Sa dihang miduol kang Jesus ang bata, gilambos siya sa daotang espiritu sa yuta ug gipakirig. Apan giabog ni Jesus ang daotang espiritu ug giayo niya ang bata. Unya gibalik niya kini ngadto sa iyang amahan. ⁴³ Natingala gayod ang tanang mga tawo sa kadako sa gahom sa Dios.

Misulti Pag-usab si Jesus Mahitungod sa Iyang Kamatayon

(Mt. 17:22,23; Mc. 9:30-32)

Samtang ang mga tawo natingala sa tanang mga gihimo ni Jesus, miingon siya sa iyang mga sumusunod, ⁴⁴ “Hinumdumi gayod ninyo kini: Ako nga Anak sa Tawo kinahanglan nga itugyan ngadto sa mga tawo nga *nasuko kanako*.” ⁴⁵ Apan wala sila makasabot niini tungod kay gipugngan ang ilang mga hunahuna aron dili nila kini masabtan. Ug nagpanuko sila sa pagpangutana kaniya mahitungod niini.

Kinsa man Gayod ang Labaw sa Tanan?

(Mt. 18:1-5; Mc. 9:33-37)

⁴⁶ *May usa ka higayon nga naglalis ang iyang mga sumusunod kon kinsa gayod kanila ang labaw sa tanan.* ⁴⁷ Apan nahibalo si Jesus sa ilang gihunahuna. Busa mikuha siya ug gamay nga bata ug gipatindog sa iyang tapad. ⁴⁸ Unya miingon siya, “Si bisan kinsa nga tungod sa iyang pagsunod kanako modawat sa bata nga sama niini, nagadawat usab kanako. Ug ang modawat kanako nagadawat usab sa nagpadala kanako. Tungod kay ang labing ubos kaninyo mao ang labaw sa tanan.”

Ang Dili Batok Kaninyo Dapig Kaninyo

(Mc. 9:38-40)

⁴⁹ Miingon si Juan kang Jesus, “Ginoo, nakakita kami ug usa ka tawo nga nanghingilin sa mga daotang espiritu ug ang imong ngalan ang iyang gigamit. Gipaundang namo siya tungod kay dili nato siya kauban.” ⁵⁰ Apan miingon si Jesus kaniya, “Pasagdi ninyo siya, kay si bisan kinsa nga wala makigbatok kaninyo dapig kaninyo.”

Wala Dawata si Jesus sa usa ka Baryo sa Samaria

⁵¹ Sa nagkaduol na ang adlaw nga ikayab si Jesus sa langit, nakahukom siya nga moadto sa Jerusalem. ⁵² Busa may gipauna siya nga mga tawo didto sa usa ka baryo sa Samaria aron sa pag-andam sa iyang madayonan. ⁵³ Apan ang mga tawo niadtong baryoha wala modawat kaniya tungod kay nahibaloan nila nga moadto siya sa Jerusalem. ⁵⁴ Pagkahibalo niini sa iyang mga sumusunod nga si Santiago ug si Juan, miingon sila kang Jesus, “Ginoo, buot ka ba nga mangayo kami ug kalayo gikan sa langit aron sunogon sila?” ⁵⁵ Apan gilingi sila ni Jesus ug gibadlong. ⁵⁶ Ug mipadayon na lang sila sa lain nga baryo.

Ang mga Sumusunod ni Jesus

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Samtang nagpadayon sila sa ilang pagpanglakaw, may usa ka tawo nga miingon kang Jesus, “Mouban ako kanimo bisan asa ka moadto.” ⁵⁸ Apan miingon si Jesus kaniya, “Ang mga milo may mga lungag nga mapaulian ug ang mga langgam may mga salag, apan ako nga Anak sa Tawo walay balay nga akong mapahulayan.” ⁵⁹ Unya miingon si Jesus sa usa ka tawo, “Uban kanako!” Mitubag ang tawo, “Ginoo, mopauli una ako aron sa paglubong sa akong amahan.” ⁶⁰ Mitubag si Jesus kaniya, “Pasagdi ang mga patay^b sa paglubong sa ilang mga minatay. Apan ikaw, lakaw ug

^a 59 mopauli una ako sa paglubong sa akong amahan: *Tingali usa sa mga panultihon niadtong panahona nga ang buot ipasabot*, mopauli una ako, ug kon patay na ang akong amahan ug gilubong na, mosunod na ako kanimo.

^b 60 mga patay: *Mahimo nga ang buot ipasabot*, mga patay sa panan-aw sa Dios.

iwali ang mahitungod sa paghari sa Dios.”⁶¹ May usa pa gayod nga miingon kang Jesus, “Ginoo, mouban ako kanimo; apan tugoti una ako nga mopauli ug manamilit sa akong pamilya.”

⁶² Mitubag si Jesus kaniya, “Ang tawo nga magdaro nga maglingi-lingi^a dili angay nga masakop sa paghari sa Dios.”

Chapter 10

Gipadala ni Jesus ang 72 Niya ka mga Sumusunod

¹ Pagkahuman niadto, mipili ang Ginoo ug 72 pa gayod ka mga sumusunod ug gipadala niya sila sa tinagduha ngadto sa mga lungsod nga iyang pagaadtoan. ² Sa wala pa sila molakaw miingon siya kanila, “Daghan ang anihonon apan gamay lang gayod ang mga mag-aani. Busa pag-ampo kamo sa Ginoo nga magpadala siya ug mga mag-aani sa iyang anihonon. ³ Panglakaw kamo! Apan pangandam, tungod kay sama kamo sa mga karnero nga akong gipaadto sa mabangis nga mga mananap. ⁴ Ayaw kamo pagdala ug pitaka, bag, o sandalyas. Ayaw usab kamo paghunong sa dalan aron makighimamat sa inyong ikatagbo.” ⁵ Kon mosulod kamo sa usa ka balay, moingon kamo, ‘Panalanginan unta sa Dios kini nga panimalay.’ ⁶ Ug kon angay sila nga modawat sa inyong panalangin, panalanginan sila sa Dios. Apan kon dili, dili usab sila panalanginan sa Dios. ⁷ Modayon kamo sa unang balay nga modawat kaninyo, ug ayaw kamo pagbalhin-balhin ug laing sak-anan. Dawata ninyo ang ilang ipakaon kaninyo, tungod kay ang naghago angay gayod nga suholan. ⁸ Kon asa man kamong dapita moadto ug ang mga tawo modawat kaninyo, kaona ninyo ang bisan unsa nga ilang idalit kaninyo. ⁹ Ayoha ninyo ang mga masakiton ug sultihini ninyo sila nga panahon na karon nga ang Dios maghari kanila. ¹⁰ Apan kon moabot kamo sa usa ka lungsod diin ang mga tawo dili modawat kaninyo, adto kamo sa mga karsada ug moingon, ¹¹ ‘Tungod kay kamo dili modawat kanamo, bisan ang abog sa inyong lungsod nga mitapot sa among tiil, among paphaon ingon nga pasidaan batok kaninyo ug wala na kamiy kalabotan *kon unsay mahitabo* kaninyo. Hinumdomi ninyo kini: miabot na ang panahon nga ang Dios maghari na.’ ” ¹² *Miingon pa gayod si Jesus*, “Sultihan ko kamo, sa adlaw sa paghukom, ang silot sa Dios sa lungsod nga dili modawat kaninyo mas labaw pa kay sa iyang gisilot sa mga taga-Sodoma.”

Ang mga Lungsod nga Wala Maghinulsol

(Mt. 11:20-24)

¹³ *Misulti si Jesus batok sa mga lungsod nga wala maghinulsol*, “Alaot kamo nga mga taga-Corazin ug kamo nga mga taga-Betsaida! Kay kon ang mga milagro nga akong gihimo diha kaninyo gihimo ko sa Tiro ug sa Sidon, dugay na unta silang nagbisti ug sako ug nagbutang ug abo sa ilang mga ulo *sa pagpaila* nga naghinulsol sila *sa ilang mga sala*. ¹⁴ Busa sa adlaw nga ang Dios maghukom, ang silot nga alang kaninyo mas labaw pa kay sa silot nga alang sa mga taga-Tiro ug taga-Sidon. ¹⁵ Ug kamo nga mga taga-Capernaum naghunahuna nga dayegon kamo sa tanan. Apan sa impierno hinuon kamo itambog!”

¹⁶ *Unya miingon si Jesus sa mga sumusunod nga iyang ipadala*, “Ang mamati kaninyo mamati usab kanako, ug ang mosalikway kaninyo mosalikway usab kanako, ug ang mosalikway kanako mosalikway usab sa nagpadala kanako.”

Ang Pagbalik sa 72 ka mga Sumusunod

¹⁷ Sa pagbalik niadtong 72 nga gipadala sa Ginoo, malipayon gayod sila, ug miingon sila kang Jesus, “Ginoo, bisan ang mga daotang espiritu mituman kanamo pinaagi sa imong ngalan!”

¹⁸ Miingon si Jesus kanila, “Nakita ko ang pagkahulog ni Satanas gikan sa langit nga sama kakaliti sa kilat. ¹⁹ Gihatagan ko kamo ug katungod aron madaog ninyo ang mga daotang espiritu ug ang

^a ⁶² buot ipasabot, Ang tawo nga magdaro nga maglingi-lingi dili mapuslan ang iyang pagdaro. Sama usab niana ang tawo nga nagsunod kang Jesus nga may gibalikan, dili siya angay nga masakop sa paghari sa Dios.

^b ⁴ Ayaw usab kamo...ikatagbo: Tingali mao kana ang sugo ni Jesus aron magdali sila, nga dili mag-usik ug panahon sa taas nga pagpakighimamat o pakig-istorya ba hinuon.

tanang nga gahom sa atong kaaway nga si Satanas,^a ug dili gayod kamo maunsa.²⁰ Apan ayaw kamo paglipay tungod kay ang mga daotang espiritu mituman kaninyo, kondili paglipay kamo kay ang inyong ngalan nahisulat na didto sa langit.”

Gilipay si Jesus sa Espiritu Santo
(Mt. 11:25-27; 13:16,17)

²¹ Niadtong higayona gilipay gayod si Jesus sa Espiritu Santo. Ug miingon siya, “Amahan, nga tag-iya sa langit ug sa yuta, gidayeg ko ikaw tungod kay ang kamatuoran nga gililong mo sa mga *tawo nga giilang* maalam ug may taas nga kahibalo, gipasabot mo sa mga tawo nga *gamay lang ug kaalam* sama sa mga bata. Amahan, salamat gayod nga mao kana ang imong kabubut-on.”

²² *Pagkahuman niadto, miingon si Jesus sa mga tawo*, “Ang tanang mga butang gitugyan kanako sa akong Amahan. Ang Amahan lang ang nakaila *kanako nga iyang* Anak. Ug ang nakaila sa Amahan ako lang gayod nga iyang Anak ug ang mga tawo nga buot kong ipaila kaniya.”

²³ Unya miatubang si Jesus sa iyang mga sumusunod ug misulti kanila nga sila-sila lang, “Bulahan kamo tungod kay nakita gayod ninyo ang akong mga gipangbuhat.”²⁴ Sa pagkatinuod, daghan ang mga propeta ug mga hari kaniadto nga nangandoy nga makakita ug makadungog sa inyong nakita ug nadungog karon, apan wala kini nahitabo sa ilang panahon.”

Ang Maayong Samarianhon

²⁵ May usa ka magtutudlo sa Kasugoan nga mitindog ug nangutana aron sa pagbitik kang Jesus, “Magtutudlo, unsa man ang angay kong buhaton aron maangkon ko ang kinabuhi nga walay kataposan?”²⁶ Mitubag si Jesus kaniya, “Unsa man ang giingon sa Kasugoan sumala sa imong nabasahan?”²⁷ Mitubag ang tawo, “Higugmaon mo ang Ginoo nga imong Dios sa tibuok mong kasingkasing, sa tibuok mong kalag, sa tibuok mong kusog, ug sa tibuok mong hunahuna. Ug higugmaon mo ang imong isigkatawo sama sa paghigugma mo sa imong kaugalingon.”²⁸ Mitubag si Jesus kaniya, “Husto gayod ang imong tubag. Himoa kana aron maangkon mo ang kinabuhi nga walay kataposan.”

²⁹ Apan dili gusto sa magtutudlo sa Kasugoan nga maulawan siya, busa nangutana pa gayod siya, “Kinsa ba ang akong isigkatawo?”³⁰ Gitubag siya ni Jesus *pinaagi sa usa ka istorya*, “May usa ka tawo nga milugsong ngadto sa Jerico gikan sa Jerusalem. Samtang naglakaw siya, giatangan siya sa mga tulisan. Gikuha nila ang iyang mga butang apil na ang iyang bisti, gibun-og nila siya ug gibiyaaan nga nagbuy-od nga daw patay na.”³¹ Nahitabo nga may pari nga milugsong sa maong dalan. Pagkakita niya sa tawo *nga nagbuy-od* milikay siya sa pikas nga dalan ug gilabyan lang niya kini.³² Miagi usab didto ang usa ka katabang sa mga pari sa templo.^b Pagkakita niya sa tawo milikay usab siya ug milabay lang.³³ Sa kaulahian may miagi nga Samarianhon. Pagkakita niya sa tawo *nga nagbuy-od* naluoy gayod siya,³⁴ busa giduolan niya kini ug gitambalan. Gibutangan niyang lana ug bino ang samad niini ug gibugkosan. Unya gipasakay niya kini sa iyang gisakyan nga hayop ug gidala didto sa usa ka balay nga abanganan. Didto, giatiman pa gayod kini niya.³⁵ Ug sa sunod nga adlaw, gihatagan niya ug kuwarta ang tag-iya sa balay ug miingon, ‘Atimana siya ug kon kulangan pa ang akong gihatag kanimo dugangan ko kini sa akong pagbalik dinhi.’”

³⁶ *Unya miingon si Jesus sa magtutudlo sa Kasugoan*, “Sa imong hunahuna, kinsa man kanilang tulo ang nagpakita nga siya ang isigkatawo sa tawo nga giatangan sa mga tulisan?”

³⁷ Mitubag ang magtutudlo sa Kasugoan, “Ang tawo nga nagpakita ug kaluoy kaniya.” Miingon dayon si Jesus, “Himoa usab ang sama sa iyang gibuhat.”

^a 19 sa literal, Gihatagan ko kamo ug gahom sa pagtunob sa mga bitin ug mga tanga, ug sa tanang gahom sa kaaway.

^b 32 usa ka katabang sa mga pari sa templo: sa Griego, Levita.

Mibisita si Jesus kang Marta ug kang Maria

³⁸ Nagpadayon paglakaw si Jesus ug ang iyang mga sumusunod, ug miabot sila sa usa ka baryo. May babaye didto nga ginganlan ug Marta. Gipadayon niya sila sa iyang balay. ³⁹ May igsoon siya nga si Maria nga naglingkod didto sa tiilan ni Ginoong Jesus tungod kay gusto siyang maminaw sa iyang mga gitudlo. ⁴⁰ Apan si Marta nagkapuliki gayod sa iyang pag-andam ug pagkaon nila ni Jesus. Busa miduol siya kang Jesus ug miingon, “Ginoo, ngano nga balewala lang kanimo nga gipasagdan lang ako sa akong igsoon sa pag-andam sa pagkaon? Ingna ra god siya nga tabangan niya ako!” ⁴¹ Mitubag ang Ginoo kaniya, “Ikaw, Marta, pagkadaghan sa imong gikabalak-an. ⁴² Usa lang gayod ang gikinahanglan, ug mao kini ang gipili ni Maria nga maoy labing maayo, ug walay makakuha niini gikan kaniya.”

Chapter 11*Nagtudlo si Jesus Mahitungod sa Pag-ampo**(Mt. 6:9-13; 7:7-11)*

¹ Usa niana ka adlaw, pagkahuman ug ampo ni Jesus, usa sa iyang mga sumusunod miduol kaniya ug miingon, “Ginoo, si Juan nga tigbautismo nagtudlo sa iyang mga sumusunod sa pag-ampo. Tudloi usab kami sa pag-ampo.”

² Busa miingon si Jesus kanila, “Pag-ampo kamo ug sama niini:

‘Amahan, hinaut nga ikaw ang pasidunggan sa mga tawo.

Hinaut nga maghari ka dinhi kanamo.

³ Hatagi kami sa among gikinahanglan nga pagkaon matag adlaw.

⁴ Pasayloa kami sa among mga sala,

tungod kay gipasaylo man usab namo ang tanang nakasala kanamo.

Ug ayaw itugot nga madaog kami sa mga pagsulay.’ ”

⁵ Miingon pa gayod si Jesus kanila, “Pananglitan may amigo ka, ug sa tungang gabii moadto ka didto sa iyang balay ug moingon kaniya, ‘Bay, pahulama una ako ug pagkaon,’ ⁶ tungod kay may amigo ako nga bag-o lang miabot ug wala gayod akoy ipakaon kaniya.’ ⁷ Unya motubag siya sa sulod, ‘Ayaw na ako ug samoka. Nasirad-an na namo ang pultahan ug nakahigda na ako ug ang akong mga bata, busa lisod na kanako ang pagbangon aron hatagan ka.’ ⁸ Apan ang tinuod, bisan ug dili siya gustong mobangon ug mohatag kanimo bisan tuod ug amigo kamo, mobangon na lang siya ug mohatag sa imong gikinahanglan tungod kay wala ka man maulaw sa pagsigeg pangayo kaniya. ⁹ Busa sultihan ko kamo: pangayo kamo sa Dios ug hatagan niya kamo. Duol kamo kaniya ug tabangan gayod niya kamo. Pag-ampo kamo sa Dios ug tubagon niya kamo. ¹⁰ Tungod kay ang tanang mangayo sa Dios makadawat. Ang moduol kaniya tabangan niya. Ug ang mag-ampo tubagon niya. ¹¹ Kamong mga ginikanan, kon mangayo ug isda ang inyong anak hatagan ba ninyo ug bitin? ¹² Kon mangayo siya ug itlog, hatagan ba ninyo ug tanga? *Dili gayod!* ¹³ Kon kamo nga mga tawo nga daotan makahibalong mohatag sa maayong mga butang ngadto sa inyong mga anak, unsa pa kaha ang inyong Amahan sa langit! Ihatag gayod niya ang Espiritu Santo ngadto sa mga mangayo kaniya.”

*Si Jesus ug ang Hari sa mga Daotang Espiritu**(Mt. 12:22-30; Mc. 3:20-27)*

¹⁴ Usa niadto ka higayon nag-abog si Jesus sa daotang espiritu nga misulod sa usa ka tawo nga nahimong hinungdan sa pagkaamang niini. Sa dihang naabog na niya ang daotang espiritu nakasulti dayon ang naamang. Natingala gayod ang mga tawo. ¹⁵ Apan may mga tawo didto nga

miingon, “Nag-abog siya sa mga daotang espiritu pinaagi sa gahom nga gihatag kaniya ni Satanasa^a nga mao ang pangulo sa mga daotang espiritu.”¹⁶ Ang uban didto buot mobitik kang Jesus, busa gisultihan nila siya nga maghimo ug milagro sa pagpamatuod nga gipadala siya sa Dios.¹⁷ Apan nahibaloan ni Jesus ang ilang hunahuna, busa miingon siya kanila, “Kon ang mga sakop sa usa ka gingharian magkabahin-bahin ug mag-unay ug away, kana nga gingharian malaglag. Ug mao usab kana ang mahitabo sa usa ka pamilya nga magkabahin-bahin ug mag-unay ug away.”¹⁸ Busa kon si Satanasa ug ang mga sakop niya magbahin-bahin ug mag-unay ug away, unsaon paglungtad sa iyang gingharian? Kay miingon kamo nga ako nag-abog sa mga daotang espiritu tungod kay gihatagan ako ug gahom ni Satanasa nga pangulo sa mga daotang espiritu.¹⁹ Kon ang gahom ni Satanasa ang akong gigamit sa paghingilin sa mga daotang espiritu, kinsa man ang nagahatag ug gahom sa inyong mga sumusunod nga nagahingilin usab sa mga daotang espiritu? Ang inyong mga sumusunod mismo nagapamatuod nga sayop gayod kamo.²⁰ Karon, tungod kay nagahingilin ako sa mga daotang espiritu pinaagi sa gahom sa Dios, nagpaila kini nga ang paghari sa Dios miabot na kaninyo.”

²¹ *Gisultihan sila ni Jesus sa usa ka samingay*, “Kon ang kusgan nga tawo nga kompleto sa armas nagaguwardya sa iyang balay, dili gayod mahilabtan ang iyang mga kabtangan.²² Apan kon sulungon siya sa mas kusgan pa kay kaniya, mapilde siya. Ang iyang gisaligan nga mga armas kuhaon gikan kaniya, ug bahin-bahinon pa usab ang tanan niyang mga kabtangan.”

²³ *Pagkahuman niini miingon si Jesus*, “Ang dili modapig kanako, batok kanako. Ug ang dili motabang kanako sa pagtigom sa mga tawo sa Dios magapatibulaag lang.”

Ang Pagbalik sa Daotang Espiritu
(Mt. 12:43-45)

²⁴ “Kon ang daotang espiritu mogawas gikan sa tawo nga iyang gisudlan, magsuroy-suroy siya sa mga dapit nga walay tubig tungod kay mangita siya ug dapit nga iyang mapahulayan. Kon dili siya makakita maghunahuna siya nga mobalik na lang sa iyang gigikanan.²⁵ Ug kon sa iyang pagbalik makita niya nga ang iyang gigikanan limpyo ug maayo nang pagkahimutang,²⁶ molakaw dayon siya ug mangagda ug laing pito ka espiritu nga labi pang daotan kay kaniya. Mosulod sila niadtong tawhana ug didto sila mopuyo. Ug ang kahimutang sa tawo mosamot pa kadaotan kay sa una.”

Ang Tinuod nga Pagkabulahan

²⁷ Pagkahuman ug sulti ni Jesus niadtong, may babaye didto sa pundok nga misinggit kaniya, “Bulahan ang babaye nga nagburos ug nagpatutoy kanimo!”²⁸ Mitubag si Jesus, “Apan mas bulahan ang mga tawo nga nagapaminaw ug nagatuman sa pulong sa Dios.”

Nangayo ug Milagro ang mga Tawo
(Mt. 12:38-42)

²⁹ Samtang nagkadugang pa gayod ang gidaghanon sa mga tawo nga nagtigom didto kang Jesus, miingon siya, “Pagkadaotan gayod sa mga tawo niining panahona. Nangayo sila ug milagro.^b Apan walay milagro nga ipakita kanila gawas sa milagro nga nahitabo kang Jonas.

³⁰ Ingon nga si Jonas nahimong ilhanan sa mga taga-Ninive, ang mahitabo kanako nga Anak sa Tawo mahimong ilhanan usab sa mga tawo niining panahona.³¹ Sa adlaw sa paghukom mabanhaw ang Rayna sa Habagatan^c uban sa mga tawo niining panahona ug basulon niya sila. Kay gikan pa siya sa layo kaayo nga dapit aron sa pagpaminaw sa kaalam ni *Haring Solomon*. Karon, ania na dinhi ang labaw pa kang Solomon, apan wala kamo modawat sa iyang gipanudlo.³² Sa adlaw sa paghukom, ang mga taga-Ninive mabanhaw usab kauban sa mga tawo niining panahona ug basulon usab nila sila. Kay sa pagkadungog sa mga taga-Ninive niadtong wali ni Jonas,

^a 15 Satanasa: sa Griego, Beelzebul.

^b 29 Nangayo sila ug milagro ingon nga pamatuod nga siya ang gipadala sa Dios.

^c 31 Rayna sa Habagatan: Mao ang Rayna sa Sheba.

naghinulsol sila. Unya ania na dinhi ang labaw pa kay kang Jonas, apan wala kamo modawat sa iyang gipanudlo.”

Ang Suga nga Ania Kanato
(Mt. 5:15; 6:22,23)

³³ *Miingon pa gayod si Jesus*, “Walay tawo nga magdagkot ug suga aron tagoan o takloban lang dayon niya, kondili ibutang niya kini sa tungtonganan aron mahayagan ang mga mosulod.
³⁴ Ang atong mata mao ang suga sa atong lawas. Kon hayag ang imong panan-aw, hayag usab ang tibuok mong lawas. Apan kon ngitngit ang imong panan-aw, ngitngit usab ang tibuok mong lawas.
³⁵ Busa siguroha nga nahayagan ka gayod, kay basin ug ang imong giingon nga hayag ngitngit diay. ³⁶ Ug kon ang imong tibuok nga lawas nahayagan ug wala gayoy bahin nga nangitngitan, mohayag gayod ang tanan nga bahin, sama sa pagsiga sa suga diha kanimo.”

Ang mga Gipangsulti ni Jesus Batok sa mga Pariseo ug sa mga Magtutudlo sa Kasugoan
(Mt. 23:1-36; Mc. 12:38-40)

³⁷ Pagkahuman ug sulti ni Jesus, may usa ka Pariseo nga midapit kaniya nga mokaon didto sa iyang balay. Busa miuban si Jesus kaniya ug nangaon sila didto. ³⁸ Natingala ang Pariseo sa dihang nakita niya nga wala manghunaw si Jesus sa wala pa siya mokaon *sumala sa ilang nabatasan*.
³⁹ Busa misulti ang Ginoo kaniya, “Kamo nga mga Pariseo naghugas sa gawas lang nga bahin sa tasa ug plato, apan ang sulod ninyo puno sa kadalo ug kadaotan. ⁴⁰ Mga buang-buang! Dili ba ang Dios nga naghimo sa gawas mao usab ang naghimo sa sulod? ⁴¹ Busa aron mahinlo kamo, kaloy-i ninyo ang mga kabos ug ayaw idalo kanila ang ilang mga gikinahanglan.

⁴² “Alaot kamong mga Pariseo! Gihatag ninyo ang inyong ikapulo bisan pa ang gikan sa inyong mga lamas, apan wala ninyo hatagig pagtagad ang paghimo ug matarong ngadto sa inyong isigkatawo ug ang paghigugma sa Dios. Kinahanglan nga himuon ninyo kini nga walay pagpasagad sa paghatag sa inyong ikapulo.

⁴³ “Alaot kamong mga Pariseo! Kay kon anaa kamo sa mga simbahan, gusto gayod ninyo nga molingkod sa mga lingkoranan nga alang sa mga dungganon. Ug sa mga dapit nga daghan ang mga tawo, gusto gayod ninyo nga motahod sila kaninyo. ⁴⁴ Alaot kamo! Sama kamo sa lubnganan nga walay timailhan nga tamakan lang sa mga tawo nga wala makahibalo nga lubnganan diay kadto.”^a

⁴⁵ Unya miingon ang usa ka magtutudlo sa Kasugoan, “Magtutudlo, sa imong gisulti giinsulto mo kami.” ⁴⁶ Mitubag si Jesus, “Kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan, alaot usab kamo! Tungod kay gipabug-atan ninyo ang mga tawo sa daghang mga tulumanon nga gidugang ninyo sa Kasugoan, apan kamo mismo wala gani magtuman niini. ⁴⁷ Alaot kamo! Nagpahimo kamo ug mga lubnganan sa mga propeta nga gipamatay sa inyong mga katigulangan. ⁴⁸ Busa kamo mismo nagpamatuod ug miuyon sa ilang mga gibuhat. Kay sila ang nagpatay sa mga propeta ug kamo ang nagpahimo sa ilang mga lubnganan. ⁴⁹ Mao gani nga sumala sa kaalam sa Dios nag-ingon siya, ‘Magpadala ako kanila ug mga propeta ug mga apostoles; ang uban sa akong ipadala ilang patyon, ug ang uban ilang lutoson.’ ⁵⁰ Busa kamong mga tawo niining panahona pagasilotan usab sa Dios tungod sa ilang pagpatay sa mga propeta niadtong unang panahon, gikan pa sa pagbuhat sa kalibotan— ⁵¹ gikan kang Abel hangtod kang Zacarias nga gipatay didto sa dapit nga gitaliwad-an sa halaran^b ug sa Templo. Oo, sultihan ko kamo, kamong mga tawo niining panahona silotan gayod tungod sa ilang mga gihimo kaniadto.

^a 44 sa hunahuna sa mga Judio, kon mahikapana nila ang lubnganan, hugaw na sila ug dili na makaduol sa Dios. Busa ang buot ipasabot sa bersikulo, ang mga Pariseo sama sa mga lubnganan nga nakapahugaw sa mga tawo. Gitakdan nila ang mga tawo sa ilang gibuhat nga daotan.

^b 51 halaran: ang sunoganan sa gihalad ngadto sa Dios.

⁵²“Alaot kamong mga magtutudlo sa Kasugoan! Kay gitagoan ninyo ang yabi sa pagsabot sa kamatuoran. Dili lang nga wala kamo magsunod sa kamatuoran, kondili gibabagan pa ninyo ang uban nga gustong mosunod.”

⁵³ Sa dihang mipahawa na si Jesus sa balay, ang mga magtutudlo sa Kasugoan ug ang mga Pariseo nagsugod na sa pagdumot kaniya. Kanunay silang mangutana kaniya sa bisan unsa ⁵⁴ aron lang sa pagbitik kaniya pinaagi sa iyang ipanulti.

Chapter 12

Pagbantay sa mga Tigpakaaron-ingnon

(Mt. 10:26,27)

¹ Samtang nangdugok ang linibong mga tawo didto kang Jesus ug naghuot na sila, miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Pagbantay kamo, kay tingali ug matakdan kamo sa pamatasan sa mga Pariseo nga pulos lang pagpakaaron-ingnon. ² Apan walay tinagoan nga dili mabutyag sa kaulahian. ³ Busa, bisan unsa ang inyong gisulti diha sa kangitngit, madunggan diha sa kahayag, ug ang inyong gihunghong sulod sa sirado nga kuwarto, mahibaloan sa tanan.”

Ang Angay nga Kahadlok

(Mt. 10:28-31)

⁴ “Mga higala, ayaw kamo kahadlok sa mga tawo nga makapatay lang sa inyong lawas, ug pagkahuman niana wala na silay lain pang mahimo kaninyo. ⁵ Sultihan ko kamo kon kinsa ang angay ninyong kahadlok: kahadloki ninyo ang Dios, kay human niya mapatay ang lawas sa tawo may gahom pa gayod siya sa pagtambog sa kalag niini ngadto sa impiyerno. Mao gani nga gipasidan-an ko kamo nga ang Dios angay ninyong kahadlok. ⁶ Dili ba barato lang ang mga gagmayng langgam? Apan walay usa kanila nga gikalimtan sa Dios. ⁷ Labaw na gayod kamo, bisan gani ang inyong mga buhok inihap niya ang tanan. Busa ayaw kamo kahadlok! Tungod kay mas bililhon pa kamo kay sa mga langgam.”

Ang Pag-ila kang Jesus

(Mt. 10:32,33; 12:32; 10:19,20)

⁸ Miingon pa si Jesus kanila, “Si bisan kinsa nga mopaila sa mga tawo nga ako iyang Ginoo, ako nga Anak sa Tawo^a moila usab kaniya atubangan sa mga anghel sa Dios. ⁹ Apan ang molimod kanako atubangan sa mga tawo, ilimod ko usab atubangan sa mga anghel sa Dios. ¹⁰ Si bisan kinsa nga mosulti ug daotan batok *kanako* nga Anak sa Tawo mapasaylo; apan ang mosulti ug daotan batok sa Espiritu Santo dili gayod mapasaylo.

¹¹ “Kon tungod sa inyong pagtuo dad-on kamo sa simbahan sa mga Judio o sa mga tigdumala sa lungsod aron imbistigahon, ayaw kamo kabalaka kon unsa ang inyong itubag. ¹² Kay tudloan kamo sa Espiritu Santo nianang higayona kon unsa ang angay ninyong itubag.”

Ang Samingay Mahitungod sa Adunahan nga Nagsalig sa Iyang Bahandi

¹³ May tawo didto nga miingon, “Magtutudlo, sultihi ang akong magulang nga lalaki nga bahinan niya ako sa among napanunod nga kabilin.” ¹⁴ Miingon si Jesus kaniya, “Uy tawo, unsa ako, huwes o tigbahin sa inyong mga kabtangan?” ¹⁵ Unya misulti si Jesus sa mga tawo, “Pagbantay kamo sa tanang klase sa pagkahakog, kay ang tinuod nga pagkinabuhi dili diha sa kadaghan sa kabtangan.” ¹⁶ Unya misulti si Jesus kanila niini nga samingay, “May usa ka tawo nga adunahan nga may yuta nga daghan gayod ang ani. ¹⁷ Busa miingon siya sa iyang kaugalingon, ‘Unsa may akong himuon? Wala na akoy kabutangan sa akong ani!’ ¹⁸ Maayo pa tingali nga ipaguba ko ang akong mga bodega ug magpatindog ug mas dako pa gayod, ug didto ko ibutang ang akong mga ani ug mga kabtangan. ¹⁹ Ug tungod kay daghan na ang akong natigom alang sa

^a 8 ako nga Anak sa Tawo: *sa literal*, Ang anak sa Tawo.

umaabot nga mga tuig, magpahayahay na lang unya ako, mokaon, moinom, ug maglipay!²⁰ Apan miingon ang Dios kaniya, 'Buang-buang! Karong gabii bawion ko kanimo ang imong kinabuhi. Busa kinsa man ang makapahimulos sa imong gitigom nga mga kabtangan?'²¹ Mao usab kana ang mahitabo sa tawo nga magtigom ug mga bahandi alang sa iyang kaugalingon apan kabos atubangan sa Dios."

Ang Pagsalig Ngadto sa Dios
(Mt. 6:25-34)

²² Unya miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, "Busa ingnon ko kamo nga dili kamo mabalaka sa inyong kinabuhi, kon unsa ang inyong kaonon o kon unsa ang inyong isul-ob."²³ Dili mahimo nga dili niya kamo hatagan niini tungod kay gihatagan man kamo niya ug lawas ug kinabuhi.²⁴ Tan-awa ninyo ang mga uwak: wala sila magtanom, wala mag-ani, ug wala silay tigomanan sa ilang pagkaon, apan sa gihapon gipakaon sila sa Dios. Dili ba mas labaw pa kamo kay sa mga langgam?²⁵ Kinsa ba kaninyo ang makapalugway sa inyong kinabuhi bisag gamay lang pinaagi sa inyong kabalaka? *Wala gayod!*²⁶ Busa, tungod kay wala man kamoy mahimo sa pagpalugway sa inyong kinabuhi, ngano nga mabalaka pa man gayod kamo sa ubang mga butang?²⁷ Hunahunaa ninyo kon giunsa pagtubo sa mga bulak; wala sila maghago o magbuhat sa ilang bisti. Apan ang tinuod, bisan ang bisti sa bantogan ug bahandianong hari nga si Solomon dili makatupong sa katahom niining mga bulaka.²⁸ Kon gipatahom sa Dios ang mga sagbot nga buhi karon, apan sa kaulahian malaya ug sunogon lang, dili ba labi pa gayod niya kamong pabistihan? Pagkagamay sa inyong pagtuo!²⁹ Ayaw kamo kabalaka kon unsa unya ang inyong kan-on ug imnon.³⁰ Mao kini ang gikabalak-an sa mga tawo nga wala magtuo sa Dios. Nahibalo ang inyong Amahan sa langit nga gikinahanglan ninyo kining mga butanga.³¹ Busa unaha ninyo ang pagpasakop sa paghari sa Dios ug ihatag gayod niya kaninyo ang inyong mga gikinahanglan."

Mga Bahandi sa Langit
(Mt. 6:19-21)

³² "Pipila lang gayod kaninyo ang nagasunod kanako, apan ayaw kamo kahadlok tungod kay pagbuot sa inyong Amahan nga paharion kamo sa iyang gingharian."³³ Ibaligya ninyo ang inyong mga kabtangan, ug ihatag ang kuwarta ngadto sa mga kabos aron makatigom kamo ug bahandi didto sa langit. Kini dili gayod makuhaan o madunot, tungod kay walay kawatan didto nga makaduol ug walay mananap didto nga makakutkot niini.³⁴ Kay kon asa gani ang inyong bahandi atua usab didto ang inyong kasingkasing."

Ang Kasaligan nga Sulugoon

^{35,36} *Miingon pa gayod si Jesus kanila*, "Pangandam kamo sa tanang panahon aron dili kamo makalitan sa pagbalik sa inyong Ginoo. Sunda ninyo ang mga sulugoon nga naghulat sa pagbalik sa ilang agalon nga mitambong sa kombira. Nagbantay sila ug wala nila palunga ang ilang mga suga. Busa bisan unsang orasa moabot ang ilang agalon, ug manuktok sa pultahan, maabrihan nila kini dayon.³⁷ Bulahan kadtong mga sulugoon nga sa pag-abot sa ilang agalon nagtukaw ug nag-andam. Ang tinuod, patabungon niya kadtong mga sulugoon sa iyang kan-anan ug siya mismo ang magsilbe kanila.³⁸ Bulahan gayod sila kon maabtan nga nakaandam sa iyang pag-abot bisan sa tungang gabii o sa kaadlawon.³⁹ Timan-i ninyo kini: kon mahibaloan lang sa tagbalay kon kanus-a moabot ang kawatan, bantayan gayod niya kini aron dili makasulod sa iyang balay.⁴⁰ Busa pagbantay gayod kamo, tungod kay sa oras nga wala ninyo paabota, ako nga Anak sa Tawo moabot."

Ang Masaligan ug ang Dili Masaligan nga Sulugoon
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Nangutana si Pedro, "Ginoo, alang kang kinsa man kanang maong samingay, kanamo ba nga imong mga sumusunod o alang sa tanan?"⁴² Gitubag siya ni Jesus *pinaagi sa lain na usab nga samingay*, "Dili ba nga kon kinsa ang masaligan ug maalamon nga sulugoon mao man ang pilion

sa agalon nga maoy magdumala sa kauban niyang mga sulugoon? Siya ang maghatag kanila sa ilang pagkaon sa hustong oras.⁴³ Bulahan kadtong sulugoon nga sa pagbalik sa iyang agalon maabtan nga naghimo sa iyang buluhaton.⁴⁴ Sigurado gayod nga padumalahon siya sa tanang butang sa iyang agalon.⁴⁵ Apan alaot ang sulugoon nga sa paggikan sa iyang agalon maghunahuna nga dugay pa kining mobalik, busa magsugod siya sa pagdagmal sa iyang kauban nga mga sulugoon, malalaki o mababaye man, ug magpagusto siya sa pagkaon, pag-inom ug paghubog.⁴⁶ Moabot ang iyang agalon sa oras nga wala gayod niya damha, ug grabe ang silot nga iyang madawat.^a Iuban siya sa mga tawo nga dili kasaligan.

⁴⁷ Ang sulugoon nga nasayod kon unsa ang gusto sa iyang agalon apan wala magtuman niini, daghan nga kastigo ang iyang mahiagoman.⁴⁸ Ug ang sulugoon nga wala masayod kon unsa ang gusto sa iyang agalon ug nakahimo sa mga butang nga dili maayo kastigohon usab, apan diotay lang. Kay bisan kinsa nga gihatagan ug daghan, daghan usab ang paabuton gikan kaniya. Mas daghan ang paabuton gikan sa tawo nga gihatagan ug daghan.”

Si Jesus ang Hinungdan sa Pagkabahin-bahin sa Katawhan
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ *Miingon pa gayod si Jesus kanila,* “Mianhi ako dinhi sa kalibotan aron sa pagsilot sa mga tawo. Ang ilang silot mahisama sa kalayo ug gusto kong magdilaab na kini.⁵⁰ Apan sa dili pa kini mahitabo daghan pang mga pag-antos ang akong maagian, ug dili gayod ako mahimutang hangtod nga kini mahuman.

⁵¹ “Naghunahuna ba kamo nga mianhi ako dinhi aron sa pagdalag kalinaw sa kalibotan? Ang tinuod, mianhi ako dinhi aron sa pagdala ug kagubot ug sa pagkabahin-bahin.⁵² Ug gikan karon, tungod kanako, magkabahin-bahin ang mga pamilya. Kon lima sila, ang tulo batok sa duha ug ang duha batok sa tulo.⁵³ Ang amahan ug ang iyang anak nga lalaki magbinatokay. Ang inahan ug ang iyang anak nga babaye magbinatokay, ug ang ugangan nga babaye ug ang iyang umagad nga babaye magbinatokay usab.”

Bantayi ang mga Panghitabo
(Mt. 16:2,3)

⁵⁴ Unya miingon si Jesus sa mga tawo, “Kon makita ninyo ang dag-om sa kasadpan moingon kamo nga moulan, ug mao kini ang mahitabo.⁵⁵ Ug kon mohuros ang hangin nga habagat moingon kamo nga moinit, ug mao usab kini ang mahitabo.⁵⁶ Mga tigpakaaron-ingnon! Makahibalo kamo nga motag-an kon unsa ang mahitabo pinaagi sa inyong pagtan-aw sa yuta ug sa langit, apan ngano nga dili man kamo makatag-an sa mga panghitabo karon?”

Pakighusay sa Imong Kaaway
(Mt. 5:25,26)

⁵⁷ Nganong wala man gayod ninyo hunahuna kon unsa ang husto?⁵⁸ Kon may mosumbong batok kanimo, tinguhaa gayod nga makighusay ka dayon kaniya sa dili pa kamo maghusay sa korte. Kay basin ug pugson ka gayod niya pagdala ngadto sa huwes ug ang huwes motugyan kanimo ngadto sa pulis aron prisohon ka.⁵⁹ Ug dili ka gayod makagawas hangtod nga mabayaran mo ang tanan mong multa.

Chapter 13

Paghinulsol Kamo Karon

¹ May mga tawo didto nga mibalita kang Jesus mahitungod sa mga taga-Galilea nga gipapatay ni Pilato sa dihang naghalad sila ug mga hayop.² Miingon si Jesus kanila, “Tingali naghunahuna kamo nga nahitabo kadto kanila tungod kay mas makasasala sila kay sa uban nga mga taga-Galilea.³ Apan dili kana mao! Hinuon sultihan ko kamo nga kon dili kamo maghinulsol ug

^a 46 ug grabe ang silot nga iyang madawat: *sa literal*, ug tadtaron siya.

motalikod sa inyong mga sala, kamong tanan mangamatay usab. ⁴Unya kaditong 18 ka mga tawo nga natumpagan sa tori sa Siloam ug nangamatay, tingali naghunahuna usab kamo nga sila ang pinakadaotan sa tanang taga-Jerusalem. ⁵Apan dili kana mao! Hinuon sultihan ko kamo nga kon dili kamo maghinulsol ug motalikod sa inyong mga sala, kamong tanan mangamatay usab.”

Ang Kahoy nga Wala Mamunga

⁶Unya gisultihan sila ni Jesus sa usa ka samingay, “May usa ka tawo nga may gitanom nga higera^a sa iyang uma. Giadto niya kini nga tanom ug gitan-aw kon may bunga na ba, apan wala gayod siyay nakita nga bunga. ⁷Busa gisultihan niya ang nag-atiman sa iyang uma, ‘Tulo na ka tuig ang akong pagbalik-balik dinhi aron sa pagtan-aw kon may bunga na ang higera, apan wala gayod makapamunga. Maayo pa nga putlon mo na lang kana. Kay gikuha lang niya ang katambok sa yuta.’ ⁸Apan miingon ang nag-atiman, ‘Sir, pasagdan lang una nato sulod niining tuiga tungod kay kalotan ko ang iyang palibot ug abunohan.’ ⁹Basin na lang kon mamunga kini sa sunod nga tuig. Apan kon dili pa gayod putlon na nato.’”

Giayo ni Jesus ang Babaye nga Buktot

¹⁰Usa ka Adlaw nga Igpapahulay miadto si Jesus sa simbahan sa mga Judio ug nanudlo. ¹¹May babaye didto nga nabuktot tungod sa daotang espiritu. Sulod sa 18 ka tuig dili siya makatuyhad. ¹²Sa dihang nakita siya ni Jesus, gitawag niya kini ug gisultihan, “Manang, maayo ka na sa imong sakit.” ¹³Unya gipatong niya ang iyang mga kamot sa babaye, ug dihadiha natul-id ang likod niini ug midayeg kini sa Dios. ¹⁴Apan nasuko ang pangulo sa simbahan, tungod kay nang-ayo si Jesus sa Adlaw nga Igpapahulay. Miingon siya sa mga tawo, “Sa usa ka semana may unom ka adlaw sa pagtrabaho. Sulod nianang mga adlaw anhi kamo dinhi aron magpaayo, apan dili sa Adlaw nga Igpapahulay.” ¹⁵Mitubag ang Ginoo kaniya, “Mga tigpakaaron-ingnon! Kon may baka o kabayo kamo, hubaran ninyo kini ug guyuron ngadto sa imnanan bisan pa kon Adlaw nga Igpapahulay. ¹⁶Kon himuon ninyo kana sa hayop, nganong dili ko man himuon ang maayo alang niining babaye nga usa usab sa mga kaliwat ni Abraham? Gigapos siya ni Satanas sulod sa 18 ka tuig, busa kinahanglan nga makalingkawas siya sa gahom ni Satanas bisan pa kon Adlaw nga Igpapahulay.” ¹⁷Tungod sa tubag ni Jesus naulawan ang mga mikontra kaniya. Sa laing bahin, nalipay gayod ang mga tawo tungod sa iyang gipanghimo nga katingalahan.

Ang Samingay Mahitungod sa Binhi sa Mustasa

(Mt. 13:31,32; Mc. 4:30-32)

¹⁸Mipadayon pa gayod si Jesus sa pag-ingon, “Sa unsa ko ba ikatandi ang paghari sa Dios? ¹⁹Ang paghari sa Dios sama sa binhi sa mustasa^b nga gipugas sa usa ka tawo sa iyang uma.^c Mitubo kini ug mitaas nga morag kahoy, ug gisalagan sa mga langgam ang iyang mga sanga.”

Ang Samingay Mahitungod sa Patubo sa Pan

(Mt. 13:33)

²⁰Nagsulti pag-usab si Jesus *mahitungod sa paghari sa Dios. Miingon siya*, “Sa unsa ko man ikatandi ang paghari sa Dios? ²¹Sama kini sa patubo nga gisagol diha sa usa ka planggana nga harina niadtong usa ka babaye aron iyang masahon, ug mitubo ang tibuok nga minasa.”

Ang Masigpit nga Pultahan

(Mt. 7:13,14, 21-23)

²²Samtang nagpadulong si Jesus sa Jerusalem, nanudlo siya didto sa mga baryo ug sa mga lungsod nga iyang giagian. ²³Unya, may nangutana kaniya, “Ginoo, gamay lang ba ang maluwas?” Gitubag sila ni Jesus *pinaagi sa usa ka samingay*, ²⁴“Paningkamot gayod kamo sa pagsulod sa masigpit nga pultahan, tungod kay ang tinuod, daghan unta ang gustong mosulod, apan dili sila

^a 6 higera: sa *English*, fig tree (usa ka klase sa kahoy).

^b 19 mustasa: *kini nga klase sa mustasa taas kaayo.*

^c 19 uma: *sa ubang Binisaya*, hardin o gardin.

makasulod.²⁵ Kon makapanirado na ang tagbalay magtindog na lang unya kamo sa gawas ug manuktok ug moingon, ‘Sir, pasudla kami.’ Apan tubagon niya kamo, ‘Wala ako makaila kaninyo.’²⁶ Unya moingon kamo, ‘Dili ba nga nagkauban man kita sa pagpangaon, ug nagtudlo ka pa gani didto sa mga kadalanan sa among lungsod?’²⁷ Apan motubag siya kaninyo, ‘Wala gayod ako makaila kaninyo. Palayo kamo kanako, kamong mga daotan!’²⁸ Unya kon makita ninyo si Abraham, Isaac, Jacob ug ang tanang mga propeta didto sa gingharian sa Dios, manghilak kamo ug mangagot ang inyong mga ngipon tungod kay kamo wala pasudla.²⁹ Ug makita ninyo ang mga dili Judio nga gikan sa tanang bahin sa kalibotan nga manglingkod ug mangaon didto sa gingharian sa Dios.³⁰ May mga tawo nga ubos karon, apan sa kaulahian mahimong halangdon. Ug may mga halangdon karon, apan sa kaulahian mahimong ubos.”

Ang Paghigugma ni Jesus sa mga Taga-Jerusalem
(Mt. 23:37-39)

³¹Niadtong panahona may mga Pariseo nga miduol kang Jesus ug miingon, “Kinahanglan nga mopahawa ka na dinhi tungod kay gusto ni Herodes nga patyon ka.”³² Apan gitubag sila ni Jesus, “Lakaw, sultihini ninyo kanang limbongan^a nga Herodes nga nang-abog ako sa mga daotang espiritu ug nang-ayo sa mga masakiton karon hangtod ugma, ug sa ikatulo nga adlaw mahuman ko na ang akong trabaho.”³³ Kinahanglan gayod nga magpadayon ako sa akong paglakaw karon, ugma, ug sa sunod nga adlaw, kay dili angay nga patyon ang propeta sa ubang lugar kondili sa Jerusalem lang.

³⁴“Kamo nga mga taga-Jerusalem, ngano man nga gibato ninyo ug gipamatay ang mga propeta sa Dios nga gipadala diha kaninyo? Dugay na akong nagtinguha nga tigomon kamo ug atimanon, sama sa himungaan nga nagtigom sa iyang mga piso ilalom sa iyang mga pako, apan dili ninyo kini gusto.”³⁵ Karon, bahala na kamo sa inyong kaugalingon. Dili na gayod ninyo ako makita hangtod nga moingon kamo, ‘Gipanalanginan sa Ginoo ang iyang pinadala.’”

Chapter 14

Giayo ni Jesus ang Tawo nga Masakiton

¹Usa niana ka Adlaw nga Igpapahulay, gidapit si Jesus sa usa sa kadagkoan sa mga Pariseo didto sa ilang balay aron mokaon. Pag-abot ni Jesus didto, gibantayan siya pag-ayo sa mga tawo nga nagabatok kaniya, kon lapason ba niya ang Kasugoan.² Unya may tawo didto nga nanghupong ang tibuok lawas.³ Nangutana si Jesus sa mga magtutudlo sa Kasugoan ug sa mga Pariseo, “Gitugot ba sa atong Kasugoan ang pagpang-ayo sa mga masakiton sa Adlaw nga Igpapahulay o wala?”⁴ Apan wala sila motubag. Unya gigunitan dayon ni Jesus ang tawo, giayo, ug pagkahuman gipabiya.⁵ Ug miingon siya sa mga tawo didto, “Pananglit may anak o baka kamo nga mahulog sa atabay sa Adlaw nga Igpapahulay, pasagdan lang ba ninyo tungod kay Adlaw nga Igpapahulay?”⁶ Apan wala gayod sila makatubag sa iyang pangutana.

Ang Pagpaubos ug ang Pagkamaabiabihon

⁷Namatikdan ni Jesus nga ang mga dinapit namili ug mga lingkoranan nga alang sa mga pinasidunggan. Busa gitambagan niya sila.⁸ “Kon dapiton ka sa kombira sa kasal, ayaw pilia ang lingkoranan nga alang sa mga pinasidunggan. Kay tingali ug may gidapit nga mas pinasidunggan pa kay kanimo.”⁹ Ug ang nagdapit kaninyong duha moduol kanimo ug moingon, ‘Palihog hawa una diha, tungod kay giandam kana alang niining tawhana.’ Maulawan ka unya ug mopahipi ka na lang hinuon sa daplin.¹⁰ Apan kon dapiton ka, pilia ang lingkoranan nga alang sa mga dili pinasidunggan, aron sa pag-abot sa nagdapit kanimo duolon ka niya ug palingkuron sa lingkoranan nga alang sa mga pinasidunggan. Mapasidunggan ka pa unya atubangan sa tanang mga dinapit.¹¹ Kay si bisan kinsa nga mapahitas-on ipaubos, ug ang mapainubsanon ipataas.”¹² Unya miingon si Jesus sa tawo nga nagdapit kaniya, “Kon modapit ka ug mga tawo aron

^a 32 limbongan: sa English, fox.

maniudto o manihapon didto sa inyo, dili *lang* ang imong mga amigo, igsoon, mga paryente, o ang imong mga silingan nga adunahan ang imong dapiton, kay basin ug dapiton ka usab nila, unya madawat mo na ang imong balos. ¹³ Kon magkombira ka, dapita *usab* ang mga kabos, ang mga singkaw, ang mga bakol, ug ang mga buta. ¹⁴ Ug mabulahan ka tungod kay dili sila makabalos kanimo. Ang Dios mao ang magbalos kanimo inig-abot sa panahon nga banhawon ang mga matarong.”

Ang Samingay Mahitungod sa Kombira
(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Sa pagkadungog niadto sa usa nga nakauban ni Jesus sa pagpangaon, miingon siya, “Bulahan kadtong mga tawo nga makakaon didto sa gingharian sa Dios!” ¹⁶ Unya giistoryahan siya ni Jesus, “May usa ka tawo nga nag-andam ug dakong kombira, ug daghan ang iyang gipangdapit. ¹⁷ Pag-abot sa oras nga mangaon na, gisugo niya ang iyang sulugoon nga adtoon ang mga dinapit ug sultihan nga moadto na sila tungod kay andam na ang tanan. ¹⁸ Apan ang matag usa kanila mibalibad nga dili sila makaadto. Miingon ang usa, ‘Bag-o lang akong nakapalit ug yuta ug kinahanglan nga adtoon ko ug tan-awon. Busa sabta lang una ako.’ ¹⁹ Miingon pa gayod ang usa, ‘Dili ako makaadto tungod kay bag-o lang akong nakapalit ug napulo ka baka ug sulayan ko na kon maayo bang idaro. Busa sabta lang una ako.’ ²⁰ Miingon pa gayod ang usa, ‘Bag-o lang akong gikasal, busa dili ako makaadto.’ ²¹ Pagkahuman, mibalik ang sulugoon sa iyang agalon ug gisultihan niya kini kon nganong dili sila makaadto. Pagkadungog sa agalon nasuko siya. Busa miingon siya sa iyang sulugoon, ‘Adto didto sa mga karsada ug mga kalye sa atong lungsod ug dad-a dinhi ang mga kabos, mga singkaw, mga buta ug mga bakol.’ ²² Sa dihang nahimo na kadto sa sulugoon, miingon siya sa iyang agalon, ‘Sir, natuman ko na ang imong sugo, apan may bakanti pa gayod sa kan-anan.’ ²³ Busa miingon ang agalon kaniya, ‘Adto didto sa mga dalan sa gawas sa lungsod ug pugsa ang mga tawo nga imong makita nga moanhi dinhi aron mapuno ang akong balay.’ ²⁴ Sultihan ko kamo sa tinuod nga walay bisan usa kanila niadtong una kong gidapit nga makatilaw sa akong giandam nga pagkaon.’ ”

Ang Pagsunod sa Ginoo
(Mt. 10:37,38)

²⁵ Samtang nagpadayon si Jesus sa iyang paglakaw *paingon sa Jerusalem*, daghang mga tawo ang miuban kaniya. Milingi siya kanila ug miingon, ²⁶ “Kon may tawo nga gustong mosunod kanako, apan mas gimahal niya ang iyang mga ginikanan, asawa, mga anak, mga igsoon o ang iyang kaugalingon kay kanako, dili siya mahimong akong sumusunod. ²⁷ Si bisan kinsa nga dili mosunod kanako tungod sa kahadlok nga kamatayon ang iyang dangatan dili mahimong akong sumusunod. ²⁸ Ang tawo nga gustong mosunod kanako, sama siya sa tawo nga nagplanong magtukod ug taas nga balay. Una, banabanaon niya kon pila ang iyang magasto ug kon paigo ba ang iyang kuwarta nga gastohon hangtod nga mahuman kini. ²⁹ Tungod kay kon dili niya kini himuon tingali ug pundasyon pa lang ang iyang matrabaho ug mahurot na ang iyang kuwarta ug dili na niya kini mahuman. Busa kataw-an gayod siya sa mga tawo nga makakita niini. ³⁰ Moingon sila, ‘Kining tawhana nagpatuga-tuga ug tukod ug balay apan dili man diay makapahuman.’ ³¹ Sama usab siya sa usa ka hari nga makig-away sa lain nga hari. Kinahanglan planohon una niya kon ang iyang mga sundalo nga 10,000 makasugakod ba sa pagpakig-away sa hari nga may 20,000 ka mga sundalo. ³² Kon sa iyang banabana dili siya makasugakod, maayo pa nga samtang wala pa ang away suguon niya ang pipila sa iyang mga tawo nga sultihan ang iyang kaaway nga hari nga gusto na lang niyang makighusay. ³³ Mao usab kana ang angay ninyong himuon. Hunahunaon una ninyo kon mosunod ba kamo kanako, kay kon dili ninyo biyaan ang tanan ninyong gipalabi dinhi sa kalibotan, dili kamo mahimong akong sumusunod.”

Ang Asin
(Mt. 5:13; Mc. 9:50)

³⁴“Ang asin maayo, apan kon mawala na ang iyang lami, wala nay mahimo pa aron molami kini pag-usab. ³⁵Dili na mapuslan bisan pa ug isagol sa mga hugaw aron iabuno, mao nga ilabay na lang kini. Busa sabta gayod ninyo kining inyong nadunggan.”

Chapter 15

Ang Nawala nga Karnero
(Mt. 18:12-14)

¹Daghang mga maniningil ug buhis ug *uban pa nga mga tawo nga giila nga* makasasala ang miduol kang Jesus aron sa pagpaminaw sa iyang mga pagpanudlo. ²Nagbagulbol ang mga Pariseo ug ang mga magtutudlo sa Kasugoan. Nag-ingon sila, “Kining tawhana nagdawat sa mga makasasala, ug nakig-uban kanila sa pagpangaon!”

³Busa gisultihan sila ni Jesus sa *mga samingay*. Miingon siya, ⁴“Pananglitan, may tawo nga may 100 ka karnero. Nawala ang usa. Karon, unsa may iyang buhaton? Siyempre biyaan gayod una niya ang 99 sa sibsibanan ug pangitaon niya ang nawala hangtod nga makita kini. ⁵Kon makita na niya malipay gayod siya ug pas-anon niya kini pauli. ⁶Pag-abot niya sa ilang balay panawgon dayon niya ang iyang mga amigo ug mga silingan ug moingon, ‘Dali kamo, maglipay kita, kay nakita ko na ang akong karnero nga nawala.’” ⁷Unya miingon si Jesus, “Sama usab niana didto sa langit. Mas dako ang kalipay tungod sa usa ka makasasala nga maghinulsol kay sa 99 nga mga matarong nga dili na kinahanglan nga maghinulsol.”

Ang Nawala nga Kuwarta

⁸“O pananglitan may usa ka babaye nga may napulo ka sinsilyo. Unsa may iyang himuon kon mawala ang usa niini? Siyempre dagkotan niya ang suga, dayon silhigan ug maayo ang iyang balay aron pangitaon ang sinsilyo hangtod nga makita kini. ⁹Kon makita na niya kini, panawgon dayon niya ang iyang mga amiga ug mga silingan ug moingon, ‘Maglipay kita, kay nakita ko na ang akong sinsilyo nga nawala.’” ¹⁰Unya miingon si Jesus, “Sama usab niana ang kalipay sa mga anghel sa Dios sa langit kon ang usa ka makasasala maghinulsol.”

Ang Nawala nga Anak

¹¹May usa pa gayod ka samingay nga gisugilon ni Jesus. Miingon siya, “May usa ka tawo nga may duha ka anak nga lalaki. ¹²Miingon ang manghod ngadto sa iyang amahan, ‘Tay, ihatag na kanako ang akong bahin sa katigayonan.’ Busa gibahin sa amahan ang iyang mga kabtangan ngadto sa ilang duha. ¹³Paglabay sa pipila ka adlaw, gipamaligya sa manghod ang iyang bahin ug milakaw sa layong dapit. Ug didto nagpatuyang siya ug gasto sa iyang kuwarta sa walay kapuslanan. ¹⁴Sa dihang nahurot na niya ug gasto ang iyang kuwarta, miabot ang dakong gutom niadtong dapita. Naglisod gayod siya. ¹⁵Busa mitrabaho na lang siya sa uma sa tawo nga taga-didto ingon nga tigbahog sa mga baboy. ¹⁶Usahay gusto na lang niyang mokaon sa bahog sa mga baboy aron matambalan ang iyang kagutom, kay walay bisan usa nga naghatag kaniya ug pagkaon. ¹⁷Sa kaulahian, nakaamgo siya sa iyang kahimtang. Nahinumdoman niya nga didto sa ilang balay nanobra ang pagkaon sa mga sulugoon sa iyang amahan. Apan siya hapit nang mamatay sa kagutom. ¹⁸Busa miingon siya, ‘Maayo pa ug mopauli na lang ako didto sa akong amahan ug moingon kaniya, ‘Tay nakasala ako sa Dios ug kanimo. ¹⁹Karon dili na ako angayng tawgon nga imong anak, isipa na lang ako nga usa sa imong mga sulugoon.’” ²⁰Busa mipauli siya. Samtang layo pa siya, nakita na siya sa iyang amahan. Naluoy gayod ang amahan sa iyang anak, busa midagan siya paingon sa iyang anak ug gigakos niya kini ug gihagkan. ²¹Unya miingon ang iyang anak ngadto kaniya, ‘Tay, nakasala ako sa Dios ug kanimo. Dili na ako angayng tawgon nga imong anak. [Isipa na lang ako nga usa sa imong mga sulugoon.]’ ²²Gitawag sa amahan ang iyang

mga sulugoon ug miingon, ‘Dali, dad-a ninyo dinhi ang pinakamaanindot nga bisti ug ipasul-ob kaniya. Sul-obi usab ninyo siya ug singsing ug sapatos.’²³ Unya kuhaa ninyo ang nating baka nga gipatambok ug ihawa. Magkombira kita.²⁴ Tungod kay abi nako ug patay na kining akong anak, apan dako diayng buhi. Nawala siya apan karon ania na.’ Busa nagsugod sila sa ilang paglipay-lipay.

²⁵“Nahitabo kini samtang atua pa sa uma ang magulang nga anak. Sa iyang pagpauli, ug sa dihang nagkaduol na siya sa ilang balay, nadungog niya ang huni ug panagsayaw.²⁶ Busa gitawag niya ang usa sa mga sulugoon ug nangutana, ‘Nag-unsang man mo diha sa balay?’²⁷ Gisultihan siya sa sulugoon, ‘Ang imong manghod mipauli na ug maayo ang iyang panglawas ug wala maunsa, busa gipaihaw sa imong amahan ang gipatambok nga nating baka.’²⁸ Pagkadungog niya niini nasuko siya ug dili na siya gustong mosulod sa balay. Busa migawas ang iyang amahan ug gialam-alaman siya.²⁹ Apan mitubag siya sa iyang amahan, ‘Hinumdumi ra god kon pila na ka tuig ang akong pag-alagad kanimo. Wala gayod ako mosupak kanimo. Apan bisan kanding na lang wala mo gayod ako hatagi aron ako maglipay uban sa akong mga amigo.’³⁰ Karon, pag-abot sa imong anak nga nag-usik-usik sa imong kabtangan uban sa daotan nga mga babaye, gipaihawan mo pa siya sa gipatambok nga nating baka.’³¹ Apan mitubag ang iyang amahan, ‘Ikaw kanunayng ania uban kanako, ug ang tanan nga ako imo usab.’³² Angay kitang maglipay, kay abi nato ug patay na ang imong manghod, apan dako diayng buhi. Nawala siya apan karon ania na.’ ”

Chapter 16

Ang Samingay Mahitungod sa Limbongan nga Tinugyanan

¹Nag-istorya na usab si Jesus sa iyang mga sumusunod, “May usa ka adunahan nga may sulugoon nga gitugyanan niya sa iyang mga kabtangan. Karon may nagsulti sa adunahan nga ang iyang mga kabtangan giusik-usikan lang sa iyang tinugyanan nga sulugoon.² Busa gipatawag niya kini ug miingon, ‘Unsa man kining akong nadunggan nga giusik-usikan mo lang kuno ang akong mga kabtangan? Maayo pa magsumadahay kita sa akong kabtangan kay pagkahuman, papahawaon ko na ikaw.’³ Tungod kay papahawaon na siya sa iyang agalon miingon siya sa iyang kaugalingon, ‘Unsa may akong himuon? Dili ako makahimo sa bug-at nga trabaho sama sa pagkalot ug bangag, ug maulaw usab ako nga magpakilimos.’⁴ Ah, nahibaloan ko na kon unsa ang akong himuon aron nga bisan ug papahawaon na ako sa akong agalon may maduolan gihapon ako nga modawat kanako didto sa ilang balay.’⁵ Ang iyang gihimo, tagsa-tagsa niyang gipatawag ang mga nakautang sa iyang agalon. Nangutana siya sa nauna, ‘Pila ang imong utang sa akong agalon?’⁶ Gitubag siya, ‘100 ka taro nga lana sa olibo.’ Miingon ang tinugyanan kaniya, ‘Sige, ania ang imong resibo, lingkod ug isulat nga 50 lang ka taro.’⁷ Pagkahuman nangutana siya sa ikaduha, ‘Pila ang imong utang sa akong agalon?’ Gitubag siya, ‘100 ka sako nga trigo.’ ‘Sige, ania ang imong resibo, isulat nga 80 lang ka sako.’⁸ Pagkahibalo sa agalon sa iyang gihimo, gidayeg niya ang limbongan nga tinugyanan sa kaabtik niini tungod kay nakapangandam na kini alang sa iyang umaabot. Kay ang mga tawo nga mipalabi sa mga butang dinhi sa kalibotan mas abtik makig-angay sa sama kanila kay sa mga gilamdagan na sa Dios.”

⁹“Busa sultihan ko kamo, gamita ninyo ang inyong bahandi dinhi sa kalibotan alang sa pakighigala, aron nga sa pag-abot sa adlaw nga mahurot na ang kalibotan nga bahandi, dawaton nila^a kamo didto sa puloy-anan nga wala nay kataposan.¹⁰ Ang tawo nga kasaligan sa gagmay nga mga butang kasaligan usab sa dagko nga mga butang. Ug ang tawo nga limbongan sa gagmay nga mga butang, limbongan usab sa dagko nga mga butang.^{11,12} Busa kon dili kamo kasaligan sa bahandi sa kalibotan nga dili inyo, kinsa man kaha ang motugyan kaninyo sa tinuod gayod nga bahandi nga giandam na unta alang kaninyo?”

^a 9 nila: *tingali*, mga anghel.

¹³“Walay sulugoon nga makaalagad sa duha ka agalon. Tungod kay isalikway niya ang usa ug higugmaon niya ang usa; modapig siya sa usa ug tamayon niya ang usa. Dili usab ninyo madungan ang pag-alagad sa Dios ug sa bahandi.”

Ang Uban pang Pagtulon-an ni Jesus
(Mt. 11:12,13; 5:31,32; Mc. 10:11,12)

¹⁴Pagkadungog niadto sa mga Pariseo, gibugalbugalan nila si Jesus tungod kay makikuwarta man sila. ¹⁵Miingon si Jesus kanila, “Nagpakaaron-ingnon lang kamo sa mga tawo nga maayo kamo. Apan nahibaloan sa Dios kon unsa ang anaa sa inyong kasingkasing. Kay ang gipalabi sa tawo ginadumtan sa Dios.”

¹⁶“Sa wala pa moabot si Juan nga tigbautismo, ang Kasugoan ni Moises ug ang mga sinulat sa mga propeta mao ang ginatamdan sa mga tawo. Sukad sa pag-abot ni Juan gitudlo na ang Maayong Balita mahitungod sa paghari sa Dios, ug daghan gayod ang namugos nga magpasakop. ¹⁷Apan wala kini magkahulogan nga wala nay kapuslanan ang Kasugoan. Posible pa nga mahanaw ang langit ug ang yuta kay sa mahimong walay kapuslanan ang pinakagamay nga bahin sa Kasugoan.”

¹⁸“Busa ang mobulag sa iyang asawa ug mangasawa sa lain nakapanapaw. Ug ang mangasawa sa babaye nga gibulagan nakapanapaw usab.”

Si Lazaro ug ang Adunahan

¹⁹*Nagpadayon si Jesus sa pagsulti*, “Kaniadto may usa ka adunahan nga nagbisti ug mahalon ug nagpatuyang siya sa mga lamian nga pagkaon adlaw-adlaw. ²⁰May usa usab ka kabos nga ang iyang ngalan si Lazaro. Ang iyang lawas nalukop ug mga nuka. Gidala siya didto sa pultahan sa balay sa adunahan. ²¹Gusto unta niya nga makakaon bisan na lang sa mga mumho nga nangatagak gikan sa lamisa sa adunahan. Giduolan siya sa mga iro ug gitilapan ang iyang mga nuka. ²²Sa kaulahian, namatay si Lazaro ug gidala siya sa mga anghel didto sa tapad ni Abraham. Ang adunahan namatay usab ug gilubong. ²³Samtang nag-antos siya pag-ayo didto sa impiyerno, nakita niya sa layo si Abraham ug didto sa iyang tapad si Lazaro. ²⁴Busa misinggit ang adunahan kang Abraham, ‘Abraham, amahan ko, kaloy-i intawon ako! Sugoa si Lazaro nga ituslob sa tubig ang iyang tudlo ug patuloan ang akong dila aron mabugnawan, kay hilabihan gayod ang akong pag-antos sa kainit niining kalayo.’ ²⁵Apan gitubag siya ni Abraham, ‘Anak, samtang nagkinabuhi ka pa sa kalibotan maayo gayod ang imong kahimtang, ug si Lazaro nag-antos. Apan karon malipayon siya dinhi ug ikaw nagaantos. ²⁶Gawas pa niana, ang imong gipangayo dili gayod mahimo, tungod kay may lawom nga bung-aw nga nag-ulang kanato nga si bisan kinsa dinhi kanamo nga gustong moanha diha dili gayod makatabok, ug walay usa usab nga gikan diha kaninyo nga makatabok dinhi kanamo.’ ²⁷Miingon pa gayod ang adunahan, ‘Abraham, amahan ko, kon mao kana, hangyoon ko ikaw nga kon mahimo ipadala si Lazaro ngadto sa balay sa akong amahan, ²⁸kay may lima pa ako ka mga igsoong lalaki, ug pasidan-an niya sila aron dili sila makaanhi niining dapita nga pulos lang pag-antos.’ ²⁹Apan mitubag si Abraham, ‘Atua na man didto kanila ang mga sinulat ni Moises ug sa mga propeta. Kinahanglan patalinghugan nila kini.’ ³⁰Mitubag ang adunahan, ‘Apan Abraham, amahan ko, dili sila motuo. Apan kon may moadto kanila gikan kanato, maghinulsol sila sa ilang mga sala.’ ³¹Apan miingon si Abraham, ‘Kon dili sila motuo sa mga sinulat ni Moises ug sa mga propeta, nan, dili usab sila motuo bisan pag may mabanhaw nga patay!’ ”

Chapter 17

Ang Sala
(Mt. 18:6,7,21,22; Mc. 9:42)

¹Miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Dili mahimo nga dili moabot ang mga pagtintal. Apan alaot ang tawo nga mahimong hinungdan sa pagpakasala sa iyang isigkatawo. ²Mas maayo

pa nga higtan ang iyang liog sa galingan nga bato ug itambog sa dagat kay sa mahimo siyang hinungdan sa pagpakasala sa usa niining mga bata pa *sa pagtuo*.³ Busa pagbantay kamo!

“Kon makasala ang imong igsoon kanimo, badlonga siya. Ug kon maghinulsol siya, pasayloa siya.⁴ Kon sulod sa usa ka adlaw makapito siya makasala kanimo, ug sa matag higayon nga makasala siya mangayo siyang pasaylo, pasayloa siya.”

Ang Pagtuo

⁵ Miingon ang mga apostoles kaniya, “Ginoo, dugangi ang among pagtuo!”⁶ Mitubag ang Ginoo kanila, “Kon may pagtuo kamo nga sama *kagamay* sa liso sa mustasa, makahimo kamong mosulti niining kahoy, ‘Malukat ka ug balhin sa dagat!’ Ug motuman kini kaninyo.”

Ang Katungdanan sa Sulugoon

⁷ *Midugang si Jesus sa pag-ingon kanila*, “Pananglitan, may sulugoon ka nga nagdaro o nagbantay sa imong mga hayop, ug bag-o pa lang siya nakapauli gikan sa iyang trabaho. Isip agalon moingon ba ikaw kaniya, ‘Dali kaon na!’⁸ Dili gayod. Hinuon moingon ka, ‘Sige, andami ako sa akong panihapon ug silbihi ako. Pagkahuman ikaw na usab ang mokaon.’⁹ Wala niya pasalamat ang sulugoon tungod kay naghimo lang kini sa iyang katungdanan.¹⁰ Ingon usab kamo niana, human ninyo matuman ang gipahimo kaninyo, hunahunaa ninyo nga kamo mga sulugoon lang nga nagtuman sa inyong katungdanan.”

Giayo ni Jesus ang Napulo ka Sanglahon^a

¹¹ Samtang naglakaw si Jesus padulong sa Jerusalem, miagi siya sa utlanan sa Samaria ug Galilea.¹² Ug sa iyang pagsulod sa usa ka baryo, gisugat siya sa napulo ka sanglahon.^b Nagtindog lang sila sa unahan,^c ¹³ ug naninggit, “Jesus, Ginoo! Maluoy ka kanamo!”¹⁴ Pagkakita ni Jesus kanila, miingon siya, “Adto kamo sa mga pari ug pagpatan-aw kanila.” Sa naglakaw pa lang sila, nangaayo na sila.¹⁵ Pagkakita sa usa kanila nga naayo na siya, mibalik siya kang Jesus ug misinggit sa pagdayeg sa Dios.¹⁶ Miluhod siya ug nagpasalamat kang Jesus. Kadtong tawhana taga-Samaria.¹⁷ Unya miingon si Jesus, “Dili ba napulo man ang nangaayo? Hain na man ang siyam?”¹⁸ Nganong wala may mibalik aron magpasalamat sa Dios gawas niining tawo nga dili Judio?”¹⁹ Ug miingon si Jesus kaniya, “Tindog ug pauli na. Ang imong pagtuo maoy nagluwas^d kanimo.”

Ang Mahitungod sa Paghari sa Dios

(Mt. 24:23-28, 37-41)

²⁰ May mga Pariseo nga nangutana kang Jesus kon kanus-a magsugod ang paghari sa Dios. Miingon si Jesus kanila, “Sa pagsugod sa paghari sa Dios walay timailhan nga makita.²¹ Busa walay makaingon, ‘Ania dinhi, tan-awa ninyo!’ O, ‘Atua didto!’ Kay ang paghari sa Dios anaa na kaninyo.”²² Unya miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Moabot ang panahon nga mangandoy kamo nga unta makita ninyo *ako nga* Anak sa Tawo bisan sa usa lang ka adlaw, apan dili pa kana mahitabo.²³ May mga tawo nga moingon kaninyo, ‘Atua siya didto!’ o, ‘Ania siya dinhi!’ Ayaw kamo pagtuo kanila o mangita ba hinuon kanako.²⁴ Tungod kay ang Anak sa Tawo mobalik sama sa kilat nga mokilab sa palibot.^e²⁵ Apan kinahanglan nga daghan una nga mga pag-antos ang akong maagian. Isalikway ako sa mga tawo niining panahona.

²⁶ “Kon unsa ang gihimo sa mga tawo sa panahon ni Noe, mao usab ang himuon sa mga tawo sa pag-abot sa Anak sa Tawo.²⁷ Sa panahon ni Noe, walay laing gihunahuna ang mga tawo kondili

^a 11 sanglahon: o sanlahon.

^b 12 *Wala sila moduol kang Jesus tungod kay mga sanglahon sila. Gidid-an ang mga sanglahon nga moduol sa mga tawo, kay basin kon matakdan ang mga tawo sa ilang sangla.*

^c 19 nagluwas: sa Griego nga pinulongan, ang buot ipasabot niini, nagluwas ug/o nag-ayo.

^d 24 *Ang buot ipasabot ni Jesus, kon mobalik siya, makita gayod sa tanan.*

^e 42 nag-ayo: o, nagluwas.

ang maglipay: nagsige lang ug kaon, inom, ug nagminyooanay hangtod nga miabot ang adlaw nga misulod si Noe sa arka. Unya milunop ug nalumos silang tanan.²⁸ Ang himuon sa mga tawo sama usab sa gihimo sa mga tawo sa panahon ni Lot. Ang mga tawo kaniadto nagsige lang ug kaon, inom, pamalit, pamaligya, pananom, ug nagsige lang ug patukod ug mga balay.²⁹ Apan sa adlaw nga nakagawas na si Lot sa Sodoma, miulan didto ug kalayo ug asupre. Ug nangamatay silang tanan.³⁰ Mao usab kana ang mahitabo kon *ako nga* Anak sa Tawo moabot na.³¹ Nianang adlaw, ang tawo nga anaa sa gawas sa iyang balay kinahanglan nga dili na mosulod pa aron sa pagkuha sa iyang mga kabtangan. Ug ang atua didto sa uma kinahanglan nga dili na mopauli pa sa iyang balay.³² Hinumdomi ninyo ang nahitabo sa asawa ni Lot.³³ Si bisan kinsa nga maninguha nga dili mawala ang iyang kinabuhi mawad-an hinuon niini. Apan si bisan kinsa nga dili manghinugon sa iyang kinabuhi *tungod sa iyang pagsunod kanako* makabaton sa kinabuhi nga walay kataposan.³⁴ Ang tinuod, nianang gabhiona, kon may duha ka tawo nga magtapad sa pagpangatulog, ang usa kuhaon ug ang usa ibilin.³⁵ Kon may duha ka babaye nga maggaling, ang usa kuhaon ug ang usa ibilin.³⁶ [Ug kon may duha ka tawo nga magtrabaho didto sa uma, ang usa kuhaon ug ang usa ibilin.]³⁷ Unya nangutana ang iyang mga sumusunod, “Ginoo, asa man kini mahitabo?” Gitubag niya sila pinaagi sa usa ka samingay, “Kon asa ang patay nga lawas, tua usab didto magtigom ang mga uwak.”

Chapter 18

Ang Babayeng Balo ug ang Huwes

¹ Unya gisuginlan ni Jesus ang iyang mga sumusunod sa usa ka samingay aron tudloan sila sa pag-ampo kanunay ug dili mawad-an sa paglaom.² Miingon siya, “Sa usa ka siyudad may usa ka huwes nga walay kahadlok sa Dios ug gibale-wala lang niya ang iyang isigkatawo.³ Ug sa maong siyudad may usa ka babayeng balo nga nagbalik-balik sa huwes aron tabangan siya sa iyang kaso.^{4,5} Sa sinugdan dili molaban ang huwes. Apan sa kaulahian, tungod kay nagbalik-balik ang balo, nakahunahuna siya nga bisan tuod ug wala siyay kahadlok sa Dios ug gibale-wala lang niya ang iyang isigkatawo, molaban na lang siya kay gipul-an na siya sa pagbalik-balik sa balo.”⁶ Unya miingon si Ginoong *Jesus* kanila, “Nan, nakita ninyo ang gihimo sa huwes bisan dili siya matarong?⁷ Ang Dios pa kaha! Dili mahimo nga dili siya molaban sa iyang mga pinili nga nagtawag kaniya adlaw ug gabii aron molutaw ang kaangayan. Sigurado gayod nga dili niya sila pasagdan.⁸ Ang tinuod, dihadiha tabangan niya sila. Apan kon mobalik na ako nga Anak sa Tawo dinhi sa kalibotan, may makita pa kaha ako nga mga tawo nga may pagtuo?”

Ang Samingay Mahitungod sa Pariseo ug sa Maniningil ug Buhis

⁹ May mga tawo didto nga nagtuo nga sila lang gayod ang matarong ug gitamay nila ang uban. Busa gisultihan sila ni Jesus niining samingay.¹⁰ “May duha ka tawo nga miadto sa templo aron sa pag-ampo. Ang usa Pariseo ug ang usa maniningil ug buhis.¹¹ Mitindog ang Pariseo ug nag-ampo mahitungod sa iyang kaugalingon ug sama niini, ‘Dios ko, mapasalamaton ako kanimo nga dili ako sama sa uban nga mga tawo—mga mangingilad, limbongan, babaero,—ug dili usab ako sama nianang maniningil ug buhis.¹² Kaduha ako magpuasa kada semana, ug gihatag ko ang ikanapulo nga bahin sa tanan kong kinitaan.’¹³ Ang maniningil ug buhis nagtindog sa layo ug dili gani siya mohangad sa langit, hinuon gipukpok niya ang iyang dughan sa paghinulsol ug miingon, ‘Dios ko, kaloy-i ako nga usa ka makasasala!’¹⁴ Sa pagkatinuod, kining tawhana, ug dili ang Pariseo, ang mipauli nga gipakamatarong *sa Dios*. Kay si bisan kinsa nga magpataas sa iyang kaugalingon ipaubos *sa Dios*, apan ang magpaubos sa iyang kaugalingon ipataas.”

Gipanalanginan ni Jesus ang Gagmay nga mga Bata

(Mt. 19:13-15; Mc. 10:13-16)

¹⁵ Usa ka adlaw niana gidala sa mga tawo ngadto kang Jesus ang ilang gagmay nga mga bata aron tapionan niya sa iyang kamot *sa pagpanalangin kanila*. Sa dihang nakita sa iyang mga sumusunod nga gidala sa mga tawo ang ilang kabataan ngadto kang Jesus gibadlong nila sila.

¹⁶ Apan gitawag ni Jesus ang mga bata nga moduol kaniya, ug miingon siya *sa iyang mga sumusunod*, “Pasagdi lang ninyo ang mga bata nga moduol kanako. Ayaw ninyo sila pugngi, kay ang mga sama kanila nasakop sa paghari sa Dios.” ¹⁷ Sa pagkatinuod, si bisan kinsa nga dili magpasakop sa paghari sa Dios nga sama sa pagpasakop niining mga bata dili gayod mahiapil sa paghari sa Dios.”

Ang Adunahan
(Mt. 19:16-30; Mc. 10:17-31)

¹⁸ May usa ka tigdumala sa mga Judio nga nangutana kang Jesus, “Maayong Magtutudlo, unsa man ang akong himuon aron makaangkon ako sa kinabuhi nga walay kataposan?” ¹⁹ Mitubag si Jesus kaniya, “Nganong miingon ka man nga maayo ako? Walay bisan kinsa nga maayo gawas lang sa Dios.” ²⁰ Mahitungod sa imong pangutana, nahibaluan mo na man ang giingon sa Kasugoan: ‘Ayaw pagpanapaw, ayaw pagpatay, ayaw pagpangawat, ayaw pagsaksi ug bakak, tauron mo ang imong amahan ug inahan.’” ²¹ Mitubag ang tawo, “Kanang tanan gituman ko sukad pa sa akong pagkabata.” ²² Sa pagkadungog ni Jesus sa iyang tubag, miingon siya, “Usa pa gayod ka butang ang angay mong himuon. Ibaligya ang tanan mong kabtangan, ug ang halin ipanghatag sa mga kabos. Ug mahimo kang adunahan didto sa langit. Pagkahuman, balik ug sunod kanako.” ²³ Apan sa pagkadungog niya niini, nasubo siya tungod kay adunahan man siya kaayo.

²⁴ Sa dihang nakita ni Jesus nga nasubo siya, miingon si Jesus, “Lisod gayod alang sa mga adunahan nga magpasakop sa paghari sa Dios.” ²⁵ Sayon pa ang paglusot sa *mananap nga kamelyo* sa bangag sa dagom kay sa pagpasakop sa adunahan sa paghari sa Dios.” ²⁶ Unya nangutana ang mga nakadungog sa gisulti ni Jesus, “Kon mao kana, kinsa na man lang ang maluwas?” ²⁷ Gitubag sila ni Jesus, “Ang dili mahimo sa tawo mahimo sa Dios.”

²⁸ Unya miingon si Pedro, “Amo bayang gibiyaan ang among mga kabtangan ug misunod kami kaniya.” ²⁹ Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo, walay bisan kinsa nga mibiya sa iyang balay, asawa, mga igsoon, ginikanan, o mga anak tungod ug alang sa iyang pagpasakop sa paghari sa Dios,” ³⁰ nga dili makadawat niining panahona sa mas labaw pa kay sa iyang gibiyaan, ug sa umaabot may kinabuhi pa siya nga walay kataposan.”

Ang Ikatulo nga Paghigot ni Jesus Mahitungod sa Iyang Kamatayon
(Mt. 20:17-19; Mc. 10:32-34)

³¹ Gilain ni Jesus ang *iyang dose ka apostoles* ug giingnan, “Paminaw kamo! Nagapadulong kita sa Jerusalem, ug didto matuman ang mga sinulat sa mga propeta mahitungod kanako.” ³² Ako nga Anak sa Tawo itugyan ngadto sa mga tawo nga dili Judio. Bugalbugalan nila ako, pakaulawan ug lud-an.” ³³ Latigohon usab nila ako ug patyon, apan sa ikatulo ka adlaw mabanhaw ako.” ³⁴ Apan wala gayod makasabot ang mga apostoles kon unsa ang buot ipasabot ni Jesus, tungod kay gililong kanila ang kahulogan sa iyang gisulti.

Giayo ni Jesus ang Buta nga Makililimos
(Mt. 20:29-34; Mc. 10:46-52)

³⁵ Sa nagkaduol na sila si Jesus sa Jerico, may usa ka buta nga naglingkod sa daplin sa dalan ug nagpakilimos. ³⁶ Pagkadungog niya nga daghan ang nangagi, nangutana siya kon unsa kadto. ³⁷ Gisultihan nila kini nga miagi si Jesus nga taga-Nazaret. ³⁸ Pagkahibalo niya niini misinggit siya, “Jesus, kaliwat ni David, kaloy-i intawon ako!” ³⁹ Gibadlong siya sa mga tawo aron mohilom. Apan gipakusgan pa gayod hinuon niya ang pagsinggit, “Kaliwat ni David, kaloy-i intawon ako!” ⁴⁰ Unya mihunong si Jesus ug misugo nga dad-on ang buta ngadto kaniya. Pag-abot sa buta gipangutana kini ni Jesus, ⁴¹ “Unsa man ang imong gusto nga himuon ko kaniya?” Mitubag ang buta, “Ginoo, gusto ko nga makakita pag-usab.” ⁴² Miingon si Jesus kaniya, “Makakita ka na. Ang

imong pagtuo nag-ayo^a kanimo.”⁴³ Ug dihadiha nakakita siya. Misunod dayon siya kang Jesus ug nagdayeg sa Dios. Pagkakita sa mga tawo niini, midayeg usab sila sa Dios.

Chapter 19

Si Zaqueo

¹Misulod si Jesus sa Jerico tungod kay didto siya moagi *padulong sa Jerusalem*.² May usa ka adunahan didto nga ang iyang ngalan si Zaqueo. Siya mao ang pangulo sa mga maniningil ug buhis.³ Gusto gayod niya nga makita kon kinsa gayod si Jesus. Apan mubo si Zaqueo ug tungod sa kadaghan sa mga tawo dili siya makakita kang Jesus.⁴ Busa midagan siya sa unahan ug misaka sa kahoy nga sikomoro aron makita niya si Jesus, kay didto gayod siya dapit moagi.⁵ Pag-abot ni Jesus didto mihangad siya ug miingon, “Zaqueo, dali! Kanaog dayon, kay karong adlaw kinahanglan nga adto ako modayon sa imong balay.”⁶ Busa nagdali-dali ug kanaog si Zaqueo, ug sa dakong kalipay giabiabi niya si Jesus.⁷ Sa dihang nakita sa mga tawo nga midayon si Jesus sa balay ni Zaqueo, nagbagulbol sila nga nag-ingon, “Nganong diha man gayod siya modayon sa balay nianang tawo nga makasasala?”⁸ Didto sa iyang balay mitindog si Zaqueo ug miingon, “Ginoo, ihatag ko ngadto sa mga kabos ang katunga sa akong kabtangan. Ug kon may gilimbongan ako, ibalik ko kaniya sa upat ka pilo.”⁹ Miingon si Jesus kaniya, “Karon naluwas na kining panimalay, tungod kay kaliwat usab siya ni Abraham.¹⁰ Kay ako nga Anak sa Tawo mianhi dinhi sa kalibotan aron sa pagpangita ug sa pagluwas sa tanan nga nahisalaag.”^b

Ang Samingay Mahitungod sa Tulo ka Sulugoon

(Mt. 25:14-30)

¹¹Samtang naminaw pa ang mga tawo, gisultihan sila ni Jesus ug samingay tungod kay duol na sila sa Jerusalem ug nagahunahuna ang mga tawo nga magsugod na gayod ang paghari sa Dios.

¹²Miingon si Jesus kanila, “May usa ka dungganang tawo nga milakaw sa layong dapit aron sa pagdawat sa katungdanan isip hari *sa iyang dapit*, ug unya mopauli ra dayon siya.¹³ Apan *sa wala pa siya makagikan* gipatawag niya ang iyang napulo ka mga sulugoon ug gipanghatagan ang matag usa kanila sa sama nga kantidad, ug miingon siya kanila, ‘Gamita ninyo sa negosyo ang akong gihatag kaninyo samtang wala ako.’

¹⁴Ang iyang katagilungsod wala makagusto kaniya. Busa sa dihang nakagikan na siya, nagpadala sila ug mga representante didto sa iyang giadtoan sa pagsulti nga dili nila gusto nga maghari siya kanila.¹⁵ Apan gihimo gihapon siya nga hari. Pagbalik niya sa iyang dapit, gipatawag niya ang mga sulugoon nga iyang gipanghatagan ug kuwarta nga inegosyo, aron mahibaloan niya kon pila ang ilang naganansya.¹⁶ Ang una nga miabot miingon kaniya, ‘Sir, ang imong gihatag nga kuwarta kanako nakaganansya ug napulo ka pilo.’¹⁷ Miingon ang hari, ‘Maayo gayod! Maayo ka nga sulugoon. Tungod kay kasaligan ka sa gagmay nga butang, padumalahon ko ikaw sa napulo ka siyudad.’¹⁸ Ang ikaduha nga sulugoon miabot usab ug miingon, ‘Sir, ang imong gihatag nga kuwarta kanako nakaganansya ug lima ka pilo.’¹⁹ Mitubag ang hari kaniya, ‘Padumalahon ko ikaw ug lima ka siyudad.’²⁰ Ug miabot ang usa pa gayod ug miingon, ‘Sir, ania ang imong kuwarta. Giputos ko gayod kini ug gitagoan,²¹ kay nahadlok ako kanimo tungod kay labihan ka kaestrikto. Nagapanguha ka sa ganansya nga gihagoan sa uban, ug nagapanguha ka usab sa ani bisan dili ikaw ang nagtanom.’²² Miingon ang hari kaniya, ‘Wala kay pulos nga sulugoon! Ang imong gisulti mao usab ang akong gamiton sa pagsentensya kanimo. Nahibaloan mo nga estrikto ako ug nagapanguha sa ganansya nga gihagoan sa uban, ug nagapanguha usab ako sa ani bisan dili ako ang nagtanom.’²³ Apan nganong wala mo man ibutang ang akong kuwarta sa bangko aron nga sa akong pagbalik makuha ko ang akong kuwarta nga may tubo pa!’²⁴ Ug miingon ang hari sa mga tawo nga nanindog didto, ‘Kuhaa ninyo kaniya ang kuwarta ug ihatag ngadto sa tawo nga

^a 10 nahisalaag sa tinuod nga dalan, o sa relasyon sa Dios.

^b 41 Cristo: *sa literal*, dinihugan. Ang Cristo (Mesiyas) mao ang ginahulat sa mga Judio nga moabot sa paghari kanila.

nakaganansya ug napulo ka pilo.’²⁵ Apan mitubag sila, ‘Sir, may napulo na siya ka pilo.’

²⁶ Mitubag ang hari, ‘Sultihan ko kamo, ang kasaligan hatagan pa. Apan ang dili kasaligan, bisan ang gamay nga gitugyan kaniya kuhaon pa.’²⁷ Kon mahitungod niadtong mga tawo nga nakigbatok kanako ug dili gusto nga maghari ako kanila, dad-a ninyo sila dinhi kanako ug pamatya!’”

Ang Madaogong Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem

(Mt. 21:1-11; Mc. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Pagkahuman niya ug sulti niadtong, mipadayon sila ni Jesus sa pagpanglakaw padulong sa Jerusalem.²⁹ Sa nagkaduol na sila sa mga baryo sa Betfage ug Betania, nga anaa sa bukid nga gitawag ug Bukid sa mga Olibo, gipauna ni Jesus ang duha sa iyang mga sumusunod.³⁰ Miingon siya kanila, “Pag-una kamo didto sa sunod nga baryo. Pagsulod ninyo, may makita kamo nga nating asno nga gihigot. Wala pa gayod kini kasakyi. Hubari ninyo ug dad-a dinhi.”³¹ Kon may mangutana kaninyo kon nganong ginahubaran ninyo ang asno, tubaga ninyo nga kinahanglanon kini sa Ginoo.”³² Busa milakaw silang duha, ug ang gisulti ni Jesus kanila natuman gayod.³³ Sa dihang gihubaran nila ang nating asno gipangutana sila sa tag-iya, “Nganong gihubaran ninyo kana?”³⁴ Mitubag sila, “Gikinahanglan kini sa Ginoo.”³⁵ Gidala dayon nila kini ngadto kang Jesus. Pag-abot didto, gihapinan nila ang asno sa ilang mga panapton ug gipasakay si Jesus.³⁶ Samtang nagsakay siya padulong sa Jerusalem gibuklad sa mga tawo ang ilang mga panapton didto sa dalan nga iyang agian *aron sa pagpasidungog kaniya*.³⁷ Ug sa paglugsong na niya gikan sa Bukid sa mga Olibo, nalipay ang iyang mga sumusunod ug misinggit sa pagdayeg sa Dios tungod sa ilang nakita nga mga milagro.³⁸ Miingon sila, “Gipanalanginan sa Ginoo ang Hari nga iyang gipadala! Karon may kalinaw na gikan sa Dios. Dayegon ta ang Dios!”

³⁹ Didto sa panon, may mga Pariseo nga miingon, “Magtutudlo, pahiloma ang imong mga sumusunod.”⁴⁰ Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, kon mohilom sila, ang mga bato mao ang mosinggit sa mga pagdayeg.”

Mihilak si Jesus Tungod sa mga Taga-Jerusalem

⁴¹ Sa nagkaduol na si Jesus sa Jerusalem, ug sa dihang nakita niya kini, mihilak siya.⁴² Miingon siya, “Unta mahibaloan ninyo karong adlaw kon unsa ang makahatag kaninyo ug kalinaw! Apan nataptapan ang inyong pangisip.”⁴³ Moabot ang adlaw nga alihan sa inyong mga kaaway ang palibot sa inyong siyudad aron dili na gayod kamo makaikyay, ug bisan asa kamo ila kamong atakihon.⁴⁴ Pamatyon nila kamo. Gub-on ug patagon ang inyong siyudad nga wala na gayoy mahibilin bisan ang mga bato nga nagsapaw. Kining tanan mahitabo kaninyo tungod kay wala kamo magtagad sa panahon nga luwason na unta kamo sa Dios.”

Misulod si Jesus sa Templo

(Mt. 21:12-17; Mc. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Pag-abot nila sa Jerusalem, miadto dayon si Jesus sa templo, ug sa pagsulod niya didto giabog niya ang mga namaligya.⁴⁶ Miingon siya kanila, “Nag-ingon ang Dios sumala sa Kasulatan, ‘Ang akong balay dapit nga alampoonan.’ Apan gihimo ninyo kini nga tagoanan sa mga tulisan.”

⁴⁷ Sukad niadtong, nagtudlo na siya sa templo adlaw-adlaw. Ang kadagkoan sa mga pari, ang mga magtutudlo sa Kasugoan, ug ang mga opisyal sa lungsod nagtinguha sa pagpatay kaniya,⁴⁸ apan wala sila makahigayon sa paghimo niini tungod kay nawili ang mga tawo sa pagpaminaw sa iyang mga pagpanudlo.

Chapter 20

Ang Pagpangutana sa Katungod ni Jesus

(Mt. 21:23-27; Mc. 11:27-33)

¹ Usa ka adlaw niana, samtang nagtudlo si Jesus sa Maayong Balita sa mga tawo didto sa templo, miduol kaniya ang kadagkoan sa mga pari, ang mga magtutudlo sa Kasugoan, ug ang mga pangulo sa mga Judio. ² Nangutana sila, “Unsa ba ang imong katungod sa pagbuhat niining mga butanga dinhi sa templo. Kinsa ba gayod ang naghatag kanimo niini nga katungod?” ³ Mitubag si Jesus kanila, “May pangutana usab ako kaninyo. Sultihini ninyo ako, ⁴ diin ba naggikan ang katungod ni Juan sa pagbautismo, sa Dios ba o sa tawo?” ⁵ Naglalis sila kon unsa ang ilang itubag, “Kon moingon kita nga, ‘Gikan sa Dios,’ moingon siya, ‘O, nganong wala man kamo motuo kang Juan?’ ⁶ Apan kon moingon kita nga ‘Gikan sa tawo,’ batuon kita sa mga tawo, tungod kay mituo sila nga si Juan propeta *sa Dios*.” ⁷ Busa mitubag sila kang Jesus nga wala sila mahibalo. ⁸ Unya miingon si Jesus kanila, “Kon mao kana dili ko usab kamo sultihan kon diin gikan ang akong katungod sa paghimo niini.”

Ang Samingay Mahitungod sa mga Saop

(Mt. 21:33-46; Mc. 12:1-12)

⁹ Gisuginlan dayon ni Jesus ang mga tawo niini nga samingay, “May usa ka tawo nga may yuta nga gipatamnan niya ug ubas. Pagkahuman gipasaopan niya kini ug milakaw ngadto sa layong dapit. ¹⁰ Sa panahon na sa pagpamupo sa ubas, gisugo niya ang usa ka sulugoon ngadto sa mga saop aron sa pagkuha sa iyang bahin. Apan pag-abot didto sa sulugoon, gibunalan nila kini ug gipapauli nga walay dala. ¹¹ Unya nagsugo na usab ang tag-iya ug usa pa ka sulugoon. Apan pag-abot sa sulugoon didto sa mga saop gibunalan usab kini ug gipakaulawan ug gipapauli usab nila nga walay dala. ¹² Nagsugo pa gayod ang tag-iya ug ikatulong sulugoon, apan pag-abot niya didto gipasakitan nila kini ug giabog pauli. ¹³ Busa ang tag-iya sa ubasan miingon, ‘Unsa na lang kaha ang akong buhaton? A, suguon ko na lang ang akong pinanggang anak, kay tingali ug tahuron nila siya.’ ¹⁴ Apan sa pagkakita sa mga saop nga ang anak na sa tag-iya ang nagsingabot, miingon sila, ‘Ania na ang manunod. Dali, patyon nato siya aron maato na ang iyang mapanunod.’ ¹⁵ Busa gidala nila kini ngadto sa gawas sa ubasan ug gipatay.”

Unya miingon si Jesus sa mga tawo, “Karon, unsa man ang himuon sa tag-iya ngadto kanila?

¹⁶ Sigurado gayod nga adtoon niya ang mga saop ug pamatyon. Unya pasaopan niya sa uban ang iyang ubasan.” Pagkadungog niini sa mga tawo miingon sila, “Hinaut unta nga dili itugot sa Dios nga mahitabo ang sama niana!” ¹⁷ Apan gitan-aw sila ni Jesus ug gipangutana, “Unsa man diay ang kahulogan sa Kasulatan nga nag-ingon,

‘Ang bato nga gisalikway sa mga panday

mao gayod hinuon ang nahimong pundasyon.’

¹⁸ Si bisan kinsa nga mahulog niadtong batoha mabalihan, apan ang mahulogan sa maong bato madugmok gayod.”

Ang Pagbayad sa Buhis

(Mt. 22:15-22; Mc. 12:13-17)

¹⁹ Niadtong higayona dakpon na unta siya sa mga magtutudlo sa Kasugoan ug sa kadagkoan sa mga pari, kay nahibaloan nila nga sila gayod ang iyang gitumong sa iyang samingay. Apan nahadlok sila sa mga tawo. ²⁰ Busa naghulat na lang sila ug laing higayon. Nagpadala sila ug mga espiya nga nagpakaaron-ingnon nga maayo ang ilang tuyo, aron nga kon may makita sila nga sayop sa iyang gipanulti, isumbong nila siya ngadto sa gobernador. ²¹ Nangutana kining mga espiya kang Jesus, “Magtutudlo, nasayod kami nga husto ang imong gipanulti ug gipanudlo. Ug wala ka gayoy gipalabi bisan kinsa, hinuon ang kamatuoran mahitungod sa kabubut-on sa Dios alang sa mga tawo mao gayod ang imong gipanudlo. ²² Sa imong hunahuna, husto ba o dili nga

kita, *isip mga Judio*, mobayad ug buhis ngadto sa Emperador sa Roma?”²³ Apan nahibaloan ni Jesus ang ilang tuyo nga daotan, busa miingon siya kanila,²⁴ “Pakit-a ninyo ako ug kuwarta. Kang kinsa bang hitsura ug ngalan ang nahimutang diha?” Mitubag sila, “Iya sa Emperador.”²⁵ Busa miingon si Jesus kanila, “Kon mao kana, ihatag ninyo sa Emperador ang iya sa Emperador ug sa Dios ang iya sa Dios.”²⁶ Busa sa atubangan sa tanan wala gayod nila siya mabitik sa iyang gipanulti. Ug tungod kay natingala sila sa tubag ni Jesus, mihilom na lang sila.

Ang Pangutana Mahitungod sa Pagkabanhaw
(Mt. 22:23-33; Mc. 12:18-27)

²⁷ May mga Saduseo nga miduol kang Jesus. Kining mga tawhana wala nagatuo nga may pagkabanhaw.²⁸ Nangutana sila, “Magtutudlo, gisulat ni Moises kanato *kini nga balaod* nga kon mamatay ang lalaki ug wala silay anak sa iyang asawa, kinahanglan nga ang iyang igsoon ang mangasawa sa nabalo aron makaanak siya alang sa iyang igsoon nga namatay.”²⁹ Karon, may pito ka managsoon nga lalaki. Ang kamagulangan nakapangasawa, ug namatay siya nga walay anak.³⁰ Busa ang balo gipangasawa sa sunod nga igsoon. Apan namatay usab siya nga wala silay anak.³¹ Mao usab ang nahitabo sa ikatulo nga igsoon, hangtod sa ikapito. Nangamatay silang tanan nga walay anak niadto nga babaye.³² Sa kaulahian namatay usab ang babaye.³³ Karon, kon moabot na ang pagkabanhaw, kang kinsa man siyang asawa? Kay silang pito nakapangasawa man kaniya.”

³⁴ Gitubag sila ni Jesus, “Dinhi sa kalibotan magminyoay ang mga tawo.”³⁵ Apan si bisan kinsa nga takos nga banhawon ug dad-on didto sa laing kinabuhi dili na magminyoay.³⁶ Dili na sila mamatay tungod kay mahisama na sila sa mga anghel; mga anak sila sa Dios, kay gibanhaw man sila.³⁷ Bahin sa pagkabanhaw sa mga patay, bisan gani ang giingon ni Moises didto sa nagdilaab nga sampinit nagpamatuod niini. Dili ba nga gitawag man niya ang Ginoo nga ‘Dios ni Abraham, Dios ni Isaac, ug Dios ni Jacob?’³⁸ Kini nagpamatuod nga bisan dugay na silang namatay, buhi pa gihapon sila, tungod kay ang Dios dili Dios sa mga patay, kondili Dios sa mga buhi. Alang kaniya, buhi ang tanan.”³⁹ Ang uban nga magtutudlo sa Kasugoan miingon, “Magtutudlo, husto ang imong tubag.”⁴⁰ Ug wala nay nangahas pa sa pagpangutana kaniya.

Ang Pangutana Mahitungod sa Cristo
(Mt. 22:41-46; Mc. 12:35-37)

⁴¹ Unya, nangutana si Jesus sa mga tawo, “Nganong giingon man nila nga ang Cristo^a kaliwat ni David?”⁴² Kay si David mismo nag-ingon man diha sa Libro sa mga Salmo:

‘Miingon ang Ginoo sa akong Ginoo,
Lingkod dinhi sa akong tuo,

⁴³ hangtod nga himuon ko ang imong mga kaaway nga imong tumbanan.’

⁴⁴ Kon gitawag siya ni David nga iyang Ginoo, mahimo ba nga kaliwat *lang* siya ni David?”

Nagpasidaan si Jesus Mahitungod sa mga Magtutudlo sa Kasugoan
(Mt. 23:1-36; Mc. 12:38-40)

⁴⁵ Samtang naminaw ang mga tawo kang Jesus, miingon siya sa iyang mga sumusunod,
⁴⁶ “Pagbantay kamo sa mga magtutudlo sa Kasugoan nga gustong magsuroy-suroy nga nagabistig taas. Sa mga dapit nga tigomanan sa mga tawo, gusto nila nga tauron sila. Sa mga simbahan o sa mga kombira ginapili gayod nila ang mga lingkoranang nga alang sa mga pinasidunggan.
⁴⁷ Ginailog nila ang mga kabtangan sa mga babaye nga balo, ug ginatabon-tabonan lang nila ang ilang daotang binuhatan pinaagi sa tag-as nga mga pag-ampo. Kini sila makadawat ug mas bug-at nga silot.”

^a 18 *Sa literal*: Apan walay bisan usa ka lugas sa buhok sa inyong ulo nga mawala.

Chapter 21

Ang Halad sa Babaye nga Balo

(Mc. 12:41-44)

¹Samtang nanglantaw si Jesus nakita niya ang mga adunahan nga naghulog sa ilang kuwarta didto sa huloganan sa mga halad. ²Ug nakita usab niya ang usa ka kabos nga babayeng balo nga naghulog ug duha lang ka sinsilyo. ³Unya miingon si Jesus, “Sa pagkatinuod, mas daghan ang gihulog sa kabos nga balo kay kanilang tanan. ⁴Kay sila daghan ug kuwarta ug ang ilang gihatag balewala lang alang kanila; apan ang balo, bisan tuod kabos siya, gihatag niya ang tanan niyang kabuhian.”

Ang Pagkaguba sa Templo

(Mt. 24:1,2; Mc. 13:1,2)

⁵May mga tawo didto nga naghigot mahitungod sa matahom nga mga bato ug sa mga butang nga giregalo sa mga tawo nga nagpatahom sa templo. Apan miingon si Jesus kanila, ⁶“Moabot ang adlaw nga kining mga butang nga inyong nakita gun-ubon, ug wala gayoy bisan usa ka bato nga magpabilin ibabaw sa laing bato.”

Ang Mahitungod sa Umaabot nga mga Adlaw

(Mt. 24:3-14; Mc. 13:3-13)

⁷Nangutana sila kang Jesus, “Magtutudlo, kanus-a ba mahitabo kining imong giingon? Unsa man ang mga timailhan nga kining mga butanga hapit nang mahitabo?”

⁸Miingon si Jesus kanila, “Pagbantay kamo nga walay makapahisalaag kaninyo. Kay daghan ang moabot ug moingon nga sila mao ako, ug moingon usab sila nga miabot na ang panahon. Apan ayaw kamo pagtuo o pagsunod kanila. ⁹Kon makadungog kamo nga may mga gira ug mga kagubot, ayaw kamo kahadlok, kay kana kinahanglan nga mahitabo una, apan wala kana magkahulogan nga moabot na ang kataposan sa kalibotan.”

¹⁰Ug miingon pa gayod si Jesus kanila, “Makiggira ang nasod batok sa laing nasod, ang gingharian batok sa laing gingharian. ¹¹May moabot nga kusog nga mga linog, ug may kagutom ug kamatay nga moabot sa nagkalain-lain nga mga dapit. Ug makita usab ninyo ang mga makalilisang ug katingalahan nga mga timailhan gikan sa langit.

¹²“Apan sa dili pa kini mahitabo, dakpon kamo ug lutoson sa mga tawo. Dad-on nila kamo sa mga simbahan sa mga Judio *aron hukman* ug prisohon. Dad-on usab nila kamo ngadto sa mga hari ug mga gobernador *aron imbistigahon*. Kining tanan himuon nila kaninyo tungod sa inyong pagsunod kanako. ¹³Apan kini mahimong kahigayonan alang kaninyo aron isulti kanila ang Maayong Balita. ¹⁴Busa itisok sa inyong alimpatakan nga kon mahitabo kini dili kamo maglisod kon unsa ang inyong itubag, ¹⁵kay hatagan ko kamo ug kaalam sa pagtubag aron dili makasupak kaninyo ang inyong mga kaaway. ¹⁶Bisan gani ang inyong kaugalingon nga mga ginikanan, mga igsoon, mga paryente, ug mga amigo magsumbong batok kaninyo. Ug ang uban kaninyo patyon gayod nila. ¹⁷Dumtan kamo sa tanan tungod kay kamo akong mga sumusunod. ¹⁸Apan walay kadaot nga mahitabo kaninyo. ¹⁹Ug kon magpadayon kamo makaangkon kamo ug kinabuhi *nga walay kataposan*.

Ang Mahitungod sa Pagkapukan sa Jerusalem

(Mt. 24:15-21; Mc. 13:14-19)

²⁰“Kon makita ninyo nga ang Jerusalem gilibotan na sa mga sundalo, mahibaloan ninyo nga hapit na ang iyang pagkapukan. ²¹Busa ang mga tawo sa Judea kinahanglan mokalagiw ngadto sa kabukiran. Papahawaa ang naa sa siyudad sa Jerusalem, ug kadtong atua sa uma dili na moadto sa Jerusalem. ²²Kay nianang mga adlaw silotan sa Dios ang Jerusalem aron sa pagtuman sa giingon

^a 26 mga bituon ...sa kalangitan: *sa literal*, mga gahom sa langit.

sa Kasulatan. ²³ Nianang mga adlaw alaot ang mga buros ug ang mga *inahan nga* nagapasuso *tungod kay maglisod sila sa pagkagiw*. Dako nga pag-antos ang moabot niining dapita, kay dako ang kapungot sa Dios sa katawhan niini. ²⁴ Ang uban kanila mangamatay sa gira, ug ang uban bihagon ug dad-on ngadto sa uban nga mga nasod. Ug kining siyudad sa Jerusalem pukanon ug dumalahon sa mga dili Judio hangtod matapos ang gitagal sa Dios.”

Ang Pagbalik ni Jesus Dinhi sa Kalibotan

(Mt. 24:29-31; Mc. 13:24-27)

²⁵ “Mahitabo usab nga may mga timailhan nga makita sa adlaw, sa bulan, ug sa mga bituon. Dinhi sa kalibotan makuyawan ang mga nasod tungod sa dahunog sa dagko nga mga balod.

²⁶ Makuyapan ang mga tawo sa kahadlok kon unsa ang mahitabo niining kalibotan. Tungod kay ang mga bituon ug ang uban nga atua sa kalangitan^a pahisalaagon gikan sa ilang naandan nga agianan. ²⁷ Unya ako nga Anak sa Tawo makita diha sa mga panganod nga moanhi *sa kalibotan* uban sa gahom nga nagadan-ag gayod. ²⁸ Kon magsugod na kini nga mga panghitabo, ayaw kamo kahadlok tungod kay duol na ang pagluwas kaninyo.”

Ang Leksyon sa Kahoy nga Higera

(Mt. 24:32-35; Mc. 13:28-31)

²⁹ Unya gisuginlan sila ni Jesus niini nga sambingay: “Tan-awa ninyo ang kahoy nga higera ug ang uban pang mga kahoy. ³⁰ Kon makita nato nga nanalingsing na, dili ba moingon kita nga hapit na ang ting-init? ³¹ Sa ingon usab nga paagi, kon makita ninyo nga nangahitabo na kining akong gisulti kaninyo, mahibaloan ninyo nga duol na ang paghari sa Dios. ³² Sa pagkatinuod, mangatuman kining tanan sa dili pa mamatay ang mga tawo niini nga panahon. ³³ Mawala ang langit ug ang yuta, apan ang akong mga pulong dili mawala *kondili matuman* gayod.

Pagbantay Kamo

³⁴ “Busa bantayi ninyo ang inyong kaugalingon nga dili mawili sa pagkinabuhi nga mapatuyangon, sa paghubog, ug sa pagkabalaka sa inyong panginabuhi, kay basin kalit lang moabot kadtong adlaw nga dili kamo makabantay, ug sama unya kamo sa nalit-agan. ³⁵ Kay sa kalit lang moabot kini sa tanan nga nagpuyo dinhi sa kalibotan. ³⁶ Busa kanunay kamong mangandam ug mag-ampo nga kon mahitabo na kining tanan, may kalig-on kamo aron makalingkawas kamo niining panghitabo, ug makaatubang kamo nga dili maulaw *kanako nga* Anak sa Tawo.”

³⁷ Sa adlaw mag-adtoan si Jesus sa templo aron magtudlo. Ug sa gabii, didto siya matulog sa Bukid sa mga Olibo. ³⁸ Sayo pa sa buntag mangadto na ang mga tawo sa templo aron sa pagpaminaw kaniya.

Chapter 22

Ang Plano sa Pagpatay kang Jesus

(Mt. 26:1-5; Mc. 14:1,2; Jn. 11:45-53)

¹ Hapit na ang Kasaulogan sa Pan nga Walay Patubo nga gitawag usab ug Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel. ² Ang kadagkoan sa mga pari ug ang mga magtutudlo sa Kasugoan nangita ug paagi kon unsaon nila pagpatay si Jesus nga dili magkagubot, kay nahadlok man sila sa mga tawo.

Nakigsabot si Judas sa Pagtugyan kang Jesus

(Mt. 26:14-16; Mc. 14:10,11)

³ Misulod si Satanas kang Judas nga gitawag ug Iscariote, nga usa sa dose *ka mga apostoles ni Jesus*. ⁴ Busa milakaw siya ug nakigkita sa kadagkoan sa mga pari ug sa mga opisyal sa mga guwardya sa templo. Gihisgotan nila kon unsaon niya pagtugyan si Jesus ngadto kanila. ⁵ Nalipay

^a 31 sulayan niya kamo: *sa literal*, ayagon kamo sama *sa pag-ayag* sa trigo.

gayod sila ug nagkauyon nga bayaran siya. ⁶ Misugot usab si Judas, ug gikan niadto nangita siya ug kahigayonan kon unsaon niya pagtugyan si Jesus ngadto kanila nga dili mahibaloan sa mga tawo.

Misugo si Jesus sa Pag-andam sa Panihapon Alang sa Kasaulogan
(Mt. 26:17-25; Mc. 14:12-21; Jn. 13:21-30)

⁷ Karon, miabot na ang Kasaulogan sa Pan nga Walay Patubo. Mao kining adlaw nga kinahanglan sa mga Judio nga maghalad ug mga karnero nga ilang kaonon alang sa Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel. ⁸ Busa gisugo ni Jesus si Pedro ug si Juan. Miingon siya, “Pag-una kamo ug andama ang atong panihapon alang sa Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel.” ⁹ Nangutana sila kaniya. “Asa man ang imong gusto nga kami mag-andam niini?” ¹⁰ Mitubag si Jesus kanila, “Pag-abot ninyo sa siyudad, may motagbo kaninyo nga tawo nga nagadala ug banga nga may tubig. Sunda ninyo siya ug sulod usab kamo sa balay nga iyang sudlan, ¹¹ ug ingna ninyo ang tagbalay, ‘Nangutana ang Magtutudlo kon asa ang kuwarto nga kan-an niya uban sa iyang mga sumusunod sa pagsaulog sa Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel.’ ¹² Ipakita niya kaninyo ang dako nga kuwarto sa taas nga kompleto sa kagamitan. Didto kamo pag-andam sa atong panihapon.” ¹³ Nanglakaw ang duha nga iyang gisugo, ug nakita nila ang tanan sumala sa giingon ni Jesus kanila. Ug giandam nila didto ang panihapon alang sa kasaulogan.

Ang Kataposang Panihapon
(Mt. 26:26-30; Mc. 14:22-26; 1Cor. 11:23-25)

¹⁴ Sa dihang tingpanihapon na, milingkod si Jesus kauban sa iyang mga apostoles aron mangaon. ¹⁵ Unya miingon si Jesus kanila, “Dako gayod ang akong handom nga sa dili pa ako mag-antos, magkauban una kita sa pagpangaon sa pagsaulog niining Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel. ¹⁶ Kay ang tinuod, dili na ako mokaon pag-usab niini hangtod nga matuman na ang tinuod nga kahulogan niini kon moabot na ang paghari sa Dios.” ¹⁷ Unya mikuha siya ug ilimnon, nagpasalamat sa Dios, ug miingon, “Ilibot ninyo kini ug magpuli-puli kamo sa pag-inom. ¹⁸ Sa pagkatinuod, gikan karon dili na ako moinom sa ilimnon nga gikan sa ubas hangtod nga moabot ang paghari sa Dios.” ¹⁹ Mikuha siya ug pan ug nagpasalamat sa Dios. Unya gipikas-pikas niya kini ug gipanghatag kanila ug miingon, “Mao kini ang akong lawas nga gihatag alang kaninyo. Himoa ninyo kini aron sa paghandom kanako.” ²⁰ Pagkahuman, mikuha siya ug ilimnon ug miingon, “Kini nga ilimnon mao ang bag-o nga kasabotan nga palig-onon pinaagi sa akong dugo nga iula alang kaninyo.

²¹ “Apan paminaw kamo, ania kauban nato dinhi sa pagpangaon ang tawo nga motugyan kanako ngadto sa akong mga kaaway. ²² Kay ako nga Anak sa Tawo mamatay sumala sa plano sa Dios, apan alaot ang tawo nga motugyan kanako ngadto sa akong mga kaaway.” ²³ Pagkadungog nila niini nagpangutan-anay sila kon kinsa kaha kanila ang mohimo niini.

Ang Panaglalis kon Kinsa ang Pinakalabaw

²⁴ Sa kaulahian naglalis ang mga apostoles kon kinsa gayod kanila ang pinakalabaw. ²⁵ Busa miingon si Jesus kanila, “Dinhi niining kalibotan nagamando ang mga hari sa ilang mga sakop. Ug gusto sa mga may gahom nga tawgon sila nga mga ‘dangpanan sa mga tawo.’ ²⁶ Apan kaninyo dili ingon niana. Kay kon kinsa kaninyo ang may taas nga katungdanan, kinahanglang magpaubos. Ug kon kinsa kaninyo ang nagdumala, kinahanglan mahisama siya sa sulugoon. ²⁷ Kinsa sa duha ang mas labaw, ang gisilbihan ba sa pagkaon o ang nagsilbe? Dili ba nga mas labaw man ang gisilbihan? Apan ako mao gayod ang nagsilbe kaninyo bisan tuod ug ako inyong agalon.”

²⁸ *Misulti pag-usab si Jesus kanila,* “Kamo ang miunong kanako sa mga pagsulay nga akong naagian. ²⁹ Busa tungod kay gihatagan ako sa akong Amahan ug gahom sa paghari, hatagan ko usab kamo sa samang gahom. ³⁰ Makauban ko kamo sa pagpangaon ug pag-inom didto sa akong lamisa kon maghari na ako. Magdumala ug maghukom kamo sa 12 ka tribo sa Israel.”

Gitagna ni Jesus nga Ilimod Siya ni Pedro
(Mt. 26:31-35; Mc. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Unya miingon si Jesus kang Pedro, “Simon, pamatia ako! Nananghid si Satanas nga sulayan niya kamo.”^a ³² Apan nag-ampo ako alang kanimo aron nga dili mawala ang imong pagtuo. Ug kon mobalik ka na sa imong pagtuo kanako lig-onon mo ang pagtuo sa imong mga igsoon.”³³ Mitubag si Pedro, “Ginoo, andam gayod ako nga mounong kanimo bisan sa prisohan o sa kamatayon.”
³⁴ Miingon si Jesus kaniya, “Pedro, sultihan ko ikaw sa tinuod, sa dili pa motuktugaok ang manok unyang gabii ilimod mo na sa makatulo nga nakaila ka kanako.”

Sa Panahon sa Kalisod

³⁵ Unya gipangutana ni Jesus ang iyang mga apostoles, “Sa dihang gisugo ko kamo kaniadto nga manglakaw sa pagwali, giingnan ko kamo nga dili magdala ug pitaka, o bag, o sandalyas. Unya unsa man, nakulangan ba kamo sa bisan unsa?” Mitubag sila, “Wala gayod.”³⁶ Miingon si Jesus, “Apan karon, si bisan kinsa nga may bag o pitaka, dad-on niya kini. Ug kon kinsa kaninyo ang walay espada, ibaligya niya ang iyang bisti aron ipalit ug espada.”³⁷ Sa pagkatinuod, kinahanglan nga matuman ang anaa sa Kasulatan mahitungod kanako nga nag-ingon, ‘Giisip siya nga usa sa mga kriminal.’ Ug gani ang anaa sa Kasulatan mahitungod kanako matuman na.”
³⁸ Miingon ang mga apostoles, “Ginoo, ania may duha ka espada dinhi.” Mitubag si Jesus, “Husto na kana.”

Nag-ampo si Jesus Didto sa Bukid sa mga Olibo
(Mt. 26:36-46; Mc. 14:32-42)

³⁹ Milakaw si Jesus ug miadto sa Bukid sa mga Olibo sumala sa iyang nabatasan. Miuban kaniya ang iyang mga sumusunod.⁴⁰ Pag-abot nila didto miingon siya, “Pag-ampo kamo nga dili kamo madaog sa pagsulay.”⁴¹ Mipalayo-layo siya kanila. Didto miluhod siya ug nag-ampo.
⁴² Miingon siya, “Amahan, kon itugot mo, ayaw ipadangat kining umaabot nako nga pag-antos. Apan dili ang akong pagbuot ang matuman, kondili ang imo.”⁴³ [Nagpakita kaniya ang anghel gikan sa langit ug nagpalig-on kaniya.⁴⁴ Tungod sa tumang kasakit nga iyang gibati, hugot ug kinasingkasing ang iyang pag-ampo, ug ang iyang singot sama sa dugo nga mitulo sa yuta.]

⁴⁵ Pagkahuman niya ug ampo, mitindog siya ug mibalik sa iyang mga sumusunod. Naabtan niya sila nga nangatulog tungod kay naluya sila sa hilabihan nga kasubo.⁴⁶ Miingon si Jesus kanila, “Nganong nangatulog man kamo? Bangon kamo ug pag-ampo nga dili kamo madaog sa pagsulay.”

Ang Pagdakop kang Jesus
(Mt. 26:47-56; Mc. 14:43-50; Jn. 18:3-11)

⁴⁷ Samtang nagasulti pa si Jesus, miabot ang daghan nga tawo. Si Judas nga usa sa dose *ka apostoles* ang nag-una kanila. Miduol si Judas kang Jesus ug mihalok kaniya.⁴⁸ Miingon si Jesus kaniya, “Judas, budhian mo ba ako nga Anak sa Tawo pinaagi sa usa ka halok?”⁴⁹ Sa dihang nakita sa mga kauban ni Jesus nga morag may mahitabo na kaniya, miingon sila, “Ginoo, panigbason ba namo sila?”⁵⁰ Ug gitigbas sa usa ang sulugoon sa pangulong pari, ug naputol ang tuong dalunggan niini.⁵¹ Apan miingon si Jesus kanila, “Ayaw!” Unya gibalik ni Jesus ang naputol nga dalunggan ug naayo.

⁵² Unya miingon si Jesus sa kadagkoan sa mga pari, sa mga opisyal sa mga guwardya sa templo, ug sa uban nga mga pangulo sa mga Judio nga miadto didto sa pagdakop kaniya, “Tulisan ba ako nga kinahanglan nga magdala gayod kamo ug mga espada ug mga bunal sa pagdakop kanako?”⁵³ Di ba adlaw-adlaw didto ako sa templo ug didto usab kamo? Wala man ninyo ako dakpa didto. Apan mao na kini ang inyong panahon nga gigamhan sa kangitngit.”

^a 31 *Sa literal*: Kay kon gihimo nila kini sa buhi pa nga kahoy, unsa pa kaha sa laya na nga kahoy.

*Gilimod ni Pedro si Jesus**(Mt. 26:57,58, 69-75; Mc. 14:53,54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Gidakop nila si Jesus ug gidala ngadto sa balay sa pangulong pari. Misunod usab si Pedro, apan didto lang siya sa layo. ⁵⁵ Didto sa tunga sa tugkaran naghaling ug kalayo ang mga tawo ug nanglingkod didto sa duol aron mainit-initan. Si Pedro nagpaduol usab didto kanila ug milingkod. ⁵⁶ May usa ka sulugoon nga babaye nga nakakita kang Pedro nga nagalingkod duol sa kalayo. Gitutokan niya si Pedro, ug miingon, “Kini siya kauban usab nianang tawo.” ⁵⁷ Apan milimod si Pedro nga nag-ingon, “Day, wala man gani ako makaila kaniya.” ⁵⁸ Wala madugay may nakakita na usab kaniya nga lalaki nga nag-ingon, “Ikaw usa usab sa iyang mga kauban.” Apan mitubag si Pedro, “Dili oy! Dili niya ako kauban.” ⁵⁹ Mga usa ka oras ang milabay ug may miingon na usab, “Tinuod gayod nga kining tawhana kauban niya kay siya taga-Galilea usab.” ⁶⁰ Apan mitubag si Pedro, “Dili oy! Wala ako makahibalo sa imong gipanulti.” Samtang nagsulti pa si Pedro, mituktugaok ang manok. ⁶¹ Milingi ang Ginoo ug gitutokan niya si Pedro. Unya nahinumdoman ni Pedro ang gisulti sa Ginoo nga sa dili pa motuktugaok ang manok, ilimod na niya siya sa makatulo. ⁶² Busa migawas si Pedro ug mihilak gayod sa hilabihan.

*Gibugalbugalan ug Gibunalan si Jesus**(Mt. 26:67,68; Mc. 14:65)*

⁶³ Gibugalbugalan ug gibunalan si Jesus sa mga tawo nga nagbantay kaniya. ⁶⁴ Gitaptapan nila siya ug giingnan, “Tag-ana kon kinsa ang nanapat kanimo?” ⁶⁵ Ug daghan pa gayod ang ilang gipanulti sa pagpakaulaw kaniya.

*Gidala si Jesus sa Korte sa mga Judio**(Mt. 26:59-66; Mc. 14:55-64; Jn. 18:19-24)*

⁶⁶ Pagkabuntag, nagtigom ang mga pangulo sa mga Judio. Ang uban kanila kadagkoan sa mga pari, ug ang uban mga magtutudlo sa Kasugoan. Gidala nila si Jesus sa ilang korte. ⁶⁷ Miingon sila kang Jesus, “Tug-ani kami kon ikaw ba ang Cristo.” Mitubag siya, “Bisan sultihan ko kamo dili gihapon kamo motuo.” ⁶⁸ Ug kon pangutan-on ko kamo dili usab kamo motubag. ⁶⁹ Apan gikan karon, ako nga Anak sa Tawo molingkod na sa tuong dapit sa makagagahom nga Dios.” ⁷⁰ Miingon silang tanan, “Kon mao kana, ikaw diay ang Anak sa Dios.” Mitubag si Jesus, “Kamo na gayod ang nag-ingon.” ⁷¹ Busa miingon sila, “Unsa pa gayod nga mga pagpamatuod ang atong gikinahanglan? Kita na mismo ang nakadungog sa iyang giingon.”

Chapter 23*Gidala si Jesus kang Pilato**(Mt. 27:1,2; 11:14; Mc. 15:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Pagkahuman niadto, mitindog silang tanan ug gidala nila si Jesus kang Pilato ² ug gisumbong nila siya. Miingon sila, “Kining tawhana nadakpan namo nga nagpahisalaag sa among isigka-Judio, tungod kay gisultihan niya sila nga dili magbayad ug buhis ngadto sa Emperador, ug nag-ingon pa gayod siya nga siya mao ang Cristo. Ang buot niyang ipasabot nga siya usa ka hari.” ³ Busa gipangutana siya ni Pilato. “Ikaw ba ang hari sa mga Judio?” Mitubag si Jesus kaniya, “Gisulti mo na.” ⁴ Unya miingon si Pilato sa kadagkoan sa mga pari ug sa mga tawo, “Wala akoy nakita nga sala niining tawhana aron silotan siya.” ⁵ Apan namugos gayod sila ug nangatarungan, “Nagdala siya ug kasamok sa mga katawhan sa tibuok Judea pinaagi sa iyang mga pagpanudlo, gikan sa probinsya sa Galilea hangtod dinhi sa siyudad sa Jerusalem.”

Gidala si Jesus kang Herodes

⁶ Pagkadungog niini ni Pilato, nangutana siya kon taga-Galilea ba si Jesus. ⁷ Sa pagkahibalo niya nga si Jesus gikan sa lugar nga sakop sa ginadumalahan ni Herodes, gipadala niya si Jesus ngadto kaniya, tungod kay niadtong higayona didto man si Herodes sa Jerusalem.

⁸ Pagkakita ni Herodes kang Jesus nalipay gayod siya, kay dugay na siyang nagtinguha nga makita si Jesus tungod kay daghan na ang iyang nadunggan mahitungod kaniya, ug gusto usab niya nga magbuhat siya ug milagro aron makita niya. ⁹ Daghan ang mga pangutana ni Herodes kang Jesus, apan wala siya motubag. ¹⁰ Ang kadagkoan sa mga pari ug ang mga magtutudlo sa Kasugoan nanindog didto ug bisan unsa na lang ang ilang mga sumbong batok kang Jesus.

¹¹ Dayon gitamay ug gibugalbugalan siya ni Herodes ug sa iyang mga guwardya. Gisul-oban kunohay nila siya ug maanindot nga bisti, nga sama sa usa ka dungganan nga tawo, ug gipabalik didto kang Pilato. ¹² Niadtong adlaw nagkaamigo si Pilato ug si Herodes, nga magkaaway kaniadto.

Gihukman si Jesus nga Patyon

(Mt. 27:15-26; Mc. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Unya gipatawag ni Pilato ang kadagkoan sa mga pari, ang mga tigdumala sa lungsod, ug ang uban pa nga mga tawo. ¹⁴ Unya miingon siya kanila, “Gidala ninyo dinhi kanako kining tawhana nga giingon ninyo nga nagpahisalaag sa mga tawo. Apan sa akong pag-usisa kaniya dinhi sa inyong atubangan, wala gayod akoy nakita nga sala kaniya sama sa inyong gisulti. ¹⁵ Bisan gani si Herodes wala usab siyay nakita nga sala niining tawhana, mao gani nga gipabalik niya kini dinhi. Wala may nahimo kining tawhana nga angayng silotan sa kamatayon. ¹⁶ Busa ipalatigo ko na lang siya ug dayon buhian.” ¹⁷ [Sa matag Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel kinahanglan nga magpagawas si Pilato ug usa ka priso.] ¹⁸ Apan misinggit ang mga tawo, “Patya kanang tawhana ug buhii si Barabas!” ¹⁹ (Napriso si Barabas tungod kay kauban siya sa mga nagrebelde sa Jerusalem ug nakapatay pa siya.) ²⁰ Gusto unta ni Pilato nga buhian si Jesus, busa gisultihan niya pag-usab ang mga tawo. ²¹ Apan nagpadayon sa pagsinggit ang mga tawo, “Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!” ²² Miingon pa gayod kanila si Pilato sa ikatulo nga higayon, “Ngano, unsa ba ang sala nga iyang nabuhat? Wala man akoy nakita nga sala kaniya nga angay siyang silotan sa kamatayon. Ipalatigo ko siya ug unya buhian dayon.” ²³ Apan mipadayon pa gayod ang ilang pagsinggit nga ilansang siya sa krus. Ug sa kaulahian milampos gayod sila. ²⁴ Miuyon na lang si Pilato sa mga tawo nga ilansang si Jesus sa krus. ²⁵ Gipabuhian niya ang tawo nga napriso tungod sa iyang pagrebelde sa gobyerno ug pagpatay, kay mao kadto ang gipangayo sa mga tawo. Apan si Jesus iyang gitugyan kanila aron mahimo nila ang ilang gusto kaniya.

Gilansang si Jesus sa Krus

(Mt. 27:32-44; Mc. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Samtang gidala nila si Jesus sa dapit diin siya ilansang, gikasugat nila si Simon nga taga-Cirene, nga nagpadulong sa siyudad gikan sa uma. Gibira nila siya ug gipapas-an sa krus, ug gipasunod kang Jesus.

²⁷ Daghan nga mga tawo ang misunod kang Jesus. May mga babaye didto nga nagminatay sa paghilak tungod kay naluoy gayod sila kang Jesus. ²⁸ Apan gilingi sila ni Jesus ug giingnan, “Kamong mga babaye nga taga-Jerusalem, ayaw kamo paghilak tungod kanako. Hilaki ninyo ang inyong kaugalingon ug ang inyong mga anak.” ²⁹ Tungod kay moabot ang mga adlaw nga moingon ang mga tawo, ‘Bulahan ang mga babaye nga dili manganak ug walay gipasuso.’ ³⁰ Nianang panahona moingon ang mga tawo ngadto sa mga bukid, ‘Tumpagi kami!’ Ug ngadto sa mga bungtod ‘Taboni kami!’ ³¹ Kay kon gihimo nila kini kanako nga walay sala, unsa pa kaha kadaotan ang ilang himuon ngadto sa tawo nga may sala?’ _ **

³² Gawas kang Jesus may duha pa ka tawo nga mga kriminal nga ilang gidala aron patyon. ³³ Pag-abot nila sa lugar nga gitawag nga ‘bagolbagol’, gilansang nila si Jesus sa krus ug ang duha ka kriminal. Ang usa gibutang nila sa tuo ni Jesus ug ang usa sa wala. ³⁴ [Miingon si Jesus, “Amahan, pasayloa sila tungod kay wala sila masayod sa ilang gibuhay.”] Ug nagripa ang mga sundalo aron bahinon ang mga bisti ni Jesus. ³⁵ Ang mga tawo nanindog didto ug nanan-aw. Gibugalbugalan siya sa mga tigdumala sa lungsod. Miingon sila, “Giluwas niya ang uban,

ipaluwas usab kaniya ang iyang kaugalingon kon siya mao ang Cristo nga pinili sa Dios.”

³⁶ Gibugalbugalan usab siya sa mga sundalo samtang nagpaduol sila aron paimnon siya ug aslom nga bino. ³⁷ Miingon sila, “Kon ikaw ang Hari sa mga Judio, luwasa ang imong kaugalingon!”

³⁸ Ug may gibutang silang karatula didto sa iyang ulohan nga nag-ingon, “Mao kini ang Hari sa mga Judio.”

³⁹ Ang usa sa mga kriminal nga gilansang sa krus nagpasipala usab kang Jesus. Miingon siya, “Dili ba ikaw ang Cristo? Luwasa ang imong kaugalingon ug kami usab!” ⁴⁰ Apan gibadlong siya sa usa ka kriminal. Miingon siya, “Wala ka ba mahadlok sa Dios? Parehas lang kita nga gisilotan.

⁴¹ Kitang duha angay gayod nga silotan tungod sa atong mga sala. Apan kining tawhana walay sala.” ⁴² Unya miingon siya kang Jesus, “Jesus, hinumdomi intawon ako kon maghari ka na!”

⁴³ Miingon si Jesus kaniya, “Tinuod kining isulti ko kanimo nga karong adlaw ikauban ko ikaw sa Paraiso.”

Ang Pagkamatay ni Jesus
(Mt. 27:45-56; Mc. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

^{44,45} Sa mga alas dose na sa udto, wala na mosidlak ang adlaw. Mingitngit ang tibuok kalibotan sulod sa tulo ka oras. Ang tabil sa templo napikas gikan sa ibabaw paubos. ⁴⁶ Unya misinggit si Jesus, “Amahan, itugyan ko kanimo ang akong espiritu!” Human niadto nabugto ang iyang gininhawa. ⁴⁷ Pagkakita sa kapitan sa nahitabo, midayeg siya sa Dios nga nag-ingon, “Tinuod gayod nga walay sala kining tawhana!” ⁴⁸ Ang tanan nga nakasaksi sa nahitabo, mipauli nga nagpamukpok sa ilang dughan tungod sa tuman nga kasubo. ⁴⁹ Ang mga nakaila kang Jesus lakip ang mga babaye nga miuban kaniya gikan pa sa Galilea nanindog didto sa layo ug nakita usab nila ang nahitabo.

Ang Paglubong kang Jesus
(Mt. 27:57-61; Mc. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

^{50,51} May usa ka tawo nga ang iyang ngalan mao si Jose nga taga-Arimatea nga sakop sa Judea. Membro siya sa korte sa mga Judio, apan wala siya mosugot sa ilang plano sa pagpatay kang Jesus. Maayo ug matarong siya nga tawo, ug naghulat siya sa paghari sa Dios. ⁵² Miadto siya kang Pilato ug gipangayo niya ang patay nga lawas ni Jesus. ⁵³ Unya gikuha niya ang patay nga lawas ni Jesus didto sa krus ug gibuliburan sa panapton nga puti. Gipahimutang niya kini sa lubnganan nga gikabhang sa bakilid nga wala pa sukad malubngi. ⁵⁴ Adlaw kadto sa pagpangandam alang sa Adlaw nga Igpapahulay.

⁵⁵ Ang mga babaye nga miuban kang Jesus gikan sa Galilea misunod usab kang Jose ug nakita nila ang lubnganan ug ang pagkahiluna sa patay nga lawas ni Jesus. ⁵⁶ Unya mipauli sila ug nangandam ug mga pahumot nga ihaplas sa patay nga lawas ni Jesus.

Apan sa Adlaw nga Igpapahulay, namahulay sila sumala sa Kasugoan.

Chapter 24

Ang Pagkabanhaw
(Mt. 28:1-10; Mc. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Sayo pa kaayo sa buntag sa Adlawng Domingo, miadto ang mga babaye sa lubnganan nga dala ang ilang giandam nga mga pahumot. ² Pag-abot nila didto, nakita nila nga ang bato nga gitabon sa lubnganan naligid na. ³ Misulod sila, apan wala nila makita ang patay nga lawas ni Ginoong Jesus. ⁴ Samtang naglibog sila sa nahitabo, sa kalit lang may duha ka lalaki nga nagtindog didto sa ilang duol. Ang ilang mga bisti hilabihan gayod kasulaw. ⁵ Nahadlok gayod ang mga babaye, busa miduko na lang sila. Apan miingon ang duha ka lalaki, “Nganong gipangita man ninyo ang buhi dinhi sa mga patay? Wala siya dinhi. Nabanhaw na siya!” ⁶ Dili ba miingon man

siya kaninyo samtang didto pa siya sa Galilea,⁷ nga siya nga Anak sa Tawo kinahanglan itugyan ngadto sa mga makasasala ug ilansang sa krus, apan sa ikatulo ka adlaw mabanhaw siya?”⁸ Ug unya nahinumdoman sa mga babaye ang gisulti ni Jesus.⁹ Busa mipauli sila ug gisultihan nila ang onse ka mga apostoles ug ang uban pang mga sumusunod.¹⁰ Ang mga babaye nga misulti sa mga apostoles mao sila si Maria nga taga-Magdala, si Juana, si Maria nga inahan ni Santiago, ug ang uban pang mga babaye.¹¹ Apan wala motuo ang mga apostoles, kay sa ilang hunahuna, tinumotumo lang kini sa mga babaye.¹² Apan si Pedro midagan ngadto sa lubnganan. Pag-abot niya didto miduko siya ug milili sa sulod, ug nakita niya nga ang mga panapton nga giputos sa lawas ni Jesus mao na lang ang nahibilin. Busa mipauli siya nga nahibulong sa nahitabo.

Sa Dalan Paingon sa Emaus
(Mk. 16:12,13)

¹³ Nianang adlaw, may duha ka sumusunod ni Jesus nga nagpadulong sa Emaus nga mga onse ka kilometro gikan sa Jerusalem.^{14,15} Samtang naglakaw sila, naghigot sila mahitungod sa mga panghitabo didto sa Jerusalem. Unya miduol si Jesus ug mikuyog kanila.¹⁶ Apan wala sila makaila kaniya kay gipugngan sila sa pag-ila kaniya.¹⁷ Miingon si Jesus kanila, “Unsa man ang inyong gipanagsultihan samtang naglakaw kamo?” Mihunong ang duha ug diha sa ilang mga dagway makita nga naguol sila.¹⁸ Ang usa kanila nga ginganlan ug Cleopas mitubag, “Basin ikaw lang ang taga-Jerusalem nga wala makahibalo kon unsa ang mga panghitabo didto niining mga adlaw.”¹⁹ Nangutana si Jesus kanila, “Ngano, unsa man ang nahitabo?” Mitubag sila, “Mahitungod kang Jesus nga taga-Nazaret. Gamhanan siya nga propeta atubangan sa Dios ug sa mga tawo tungod sa iyang mga pagpanudlo ug mga buhat.²⁰ Gisumbong siya sa atong kadagkoan sa mga pari ug sa uban pa natong mga tigdumala aron hukman sa kamatayon. Ug gilansang siya sa krus.²¹ Naglaom kami nga siya mao na ang among gihulat nga mobawi sa atong nasod nga Israel gikan sa kamot sa mga taga-Roma. Apan ikatulo na ka adlaw karon sukad siya gipatay.^{22,23} Apan ang nakapatingala kanamo mao ang gisulti sa among mga kauban nga mga babaye nga sa ilang pag-adto didto sa gilubngan kang Jesus, ganihang sayo sa buntag, wala na nila makita ang iyang patay nga lawas. Nagsulti usab sila nga may nakita silang mga anghel nga nag-ingon kanila nga buhi si Jesus.²⁴ Pagkahuman, ang uban sa among mga kauban miadto usab sa lubnganan, ug ang gisulti sa mga babaye mao usab ang ilang nakita. Wala gayod nila makita si Jesus didto.”

²⁵ Unya miingon si Jesus kanila, “Pagkabuang-buang gayod ninyo! Nganong wala man ninyo tuhi ang tanang gisulti sa mga propeta?²⁶ Dili ba kinahanglan man nga mag-antos una ang Cristo niining mga butanga sa dili pa siya pasidunggan sa Dios?”²⁷ Ug gipasabot kanila ni Jesus ang tanang giingon sa Kasulatan mahitungod kaniya, gikan sa mga sinulat ni Moises hangtod sa mga sinulat sa mga propeta.

²⁸ Pag-abot nila sa baryo nga ilang adtoan, gipatuo sila ni Jesus nga morag mopadayon siya sa iyang paglakaw.²⁹ Apan namugos sila nga magpabilin siya uban kanila. Miingon sila, “Dinhi ka lang una kanamo tungod kay hapit na mosalop ang adlaw. Dili madugay gabii na.” Busa miuban siya kanila.³⁰ Samtang nanglingkod na sila sa pagpangaon, mikuha si Jesus ug pan ug nagpasalamat sa Dios. Unya, gipikas-pikas niya kini ug gihatag kanila.³¹ *Ug niadtong higayona giabrihan ang ilang panan-aw* ug nailhan nila nga si Ginoong Jesus diay kadto, apan sa kalit lang nawala siya sa ilang panan-aw.³² Miingon sila, “Mao diay nga pagkanindot gayod sa atong pagbati sa dihang gipatin-awan niya kita sa Kasulatan kaganina samtang naglakaw kita sa dalan.”

³³ Unya mibalik dayon sila sa Jerusalem ug naabtan nila ang onse ka mga apostoles ug ang uban pang mga sumusunod nga nagtigom,³⁴ nga nag-ingon, “Tinuod gayod nga nabanhaw ang Ginoo! Nagpakita siya kang Simon.”³⁵ Ug misulti usab ang duha ka lalaki kon unsa ang nahitabo kanila didto sa dalan paingon sa Emaus ug kon sa unsang paagi nga nailhan nila si Jesus samtang nagpikas-pikas siya sa pan.

Nagpakita si Jesus sa Iyang mga Sumusunod
(Mt. 28:16-20; Mc. 16:14-18; Jn. 20:19-23; Bin. 1:6-8)

³⁶ Samtang nagsultihanay pa sila, kalit lang nga nagpakita si Jesus nga nagtindog didto sa ilang taliwala ug miingon, “Ang kalinaw maanaa kaninyo.” ³⁷ Gikulbaan ug nahadlok gayod sila kay abi nilag kalag ang ilang nakita. ³⁸ Apan miingon si Jesus kanila, “Nganong nasamok kamo? Ug nganong nagaduhaduha kamo nga ako kini?” ³⁹ Tan-awa ninyo ang *agi sa mga lansang sa akong mga kamot ug tiil*. Hikapa ninyo ako. Dili ako kalag. Ang kalag walay lawas apan ako may lawas ug makita gayod ninyo.” ⁴⁰ [Pagkahuman niya ug sulti niini gipakita niya kanila ang iyang mga kamot ug mga tiil.] ⁴¹ Sa ilang dakong kalipay ug katingala morag dili sila makatuo sa ilang nakita. Ug nangutana si Jesus kanila, “May pagkaon ba kamo dinhi?” ⁴² Gihatagan nila siya ug usa ka hiwa nga sinugbang isda. ⁴³ Gikuha niya kini ug gikaon samtang nagatan-aw sila.

⁴⁴ Pagkahuman miingon siya kanila, “Mao kini ang akong giingon kaninyo samtang nagkauban pa kita, nga ang tanan nga nahisulat mahitungod kanako sa Kasulatan ni Moises, sa *mga sinulat sa mga propeta*, ug sa mga salmo kinahanglan gayod nga matuman.” ⁴⁵ Unya gilamdagan ni Jesus ang ilang mga hunahuna aron masabtan nila ang Kasulatan. ⁴⁶ Miingon siya kanila, “Nag-ingon ang Kasulatan nga ang Cristo kinahanglan gayod nga mag-antos ug mamatay, apan mabanhaw siya sa ikatulo ka adlaw.” ⁴⁷ Ug kinahanglan nga isulti ngadto sa tibuok nga kalibotan gikan sa Jerusalem nga tungod kaniya pasayloon sa Dios ang maghinulsol sa ilang mga sala. ⁴⁸ Kamo ang mga saksi niining mga butanga. ⁴⁹ Ipadala ko kaninyo ang *Espiritu Santo nga gisaad sa akong Amahan*. Apan ayaw una kamo pagbiya dinhi sa Jerusalem samtang wala pa ninyo madawat ang gahom nga gikan sa langit.”

Gibayaw si Jesus Ngadto sa Langit
(Mk. 16:19,20; Bin. 1:9-11)

⁵⁰ Unya gidala sila ni Jesus sa Betania. Pag-abot nila didto gibayaw niya ang iyang mga kamot ug gipanalanginan sila. ⁵¹ Samtang gipanalanginan niya sila inanay nga gibayaw siya ngadto sa langit palayo kanila. ⁵² Gisimba nila siya ug mibalik sila sa Jerusalem nga may dakong kalipay. ⁵³ Ug kanunay sila didto sa templo sa pagdayeg sa Dios.